

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA TRIBUNALULUI (Camera a noua extinsă)

29 septembrie 2021 *

„Relații externe – Acorduri internaționale – Acordul euromediterranean de asociere CE-Maroc – Acord de parteneriat în domeniul pescuitului sustenabil între Uniune și Maroc – Protocol de punere în aplicare a acordului de parteneriat – Schimb de scrisori care însoțește acordul de parteneriat – Decizie de încheiere – Regulament privind alocarea posibilităților de pescuit între statele membre – Acțiune în anulare – Admisibilitate – Capacitatea de a sta în judecată – Afectare directă – Afectare individuală – Domeniu de aplicare teritorial – Competență – Interpretarea dreptului internațional reținută de Curte – Principiul autodeterminării – Principiul efectului relativ al tratatelor – Posibilitatea invocării – Noțiunea de consimțământ – Punere în aplicare – Putere de apreciere – Limite – Menținerea efectelor deciziei atacate”

În cauzele conexe T-344/19 și T-356/19,

Front populaire pour la libération de la Saguia el-Hamra et du Rio de oro (Frontul Polisario),
reprezentat de doamna G. Devers, avocat,

reclamant,

împotriva

Consiliului Uniunii Europene, reprezentat de F. Naert, P. Plaza García și V. Piessevaux, în calitate de agenți,

pârât,

susținut de

Regatul Spaniei, reprezentat de S. Centeno Huerta, în calitate de agent,

intervenient în cauzele T-344/19 și T-356/19

de

Republica Franceză, reprezentată de A.-L. Desjonquères, C. Mosser, J.-L. Carré și T. Stéhelin, în calitate de agenți,

intervenientă în cauzele T-344/19 și T-356/19

* Limba de procedură: franceza.

de

Comisia Europeană, reprezentată de F. Castillo de la Torre, A. Bouquet și A. Stobiecka-Kuik, în calitate de agenți,

intervenientă în cauzele T-344/19 și T-356/19

și de

Chambre des pêches maritimes de la Méditerranée, cu sediul în Tanger (Maroc),

Chambre des pêches maritimes de l'Atlantique Nord, cu sediul în Casablanca (Maroc),

Chambre des pêches maritimes de l'Atlantique Centre, cu sediul în Agadir (Maroc),

Chambre des pêches maritimes de l'Atlantique Sud, cu sediul în Dakhla (Sahara Occidentală),

reprezentate de G. Forwood, N. Colin și A. Hublet, avocați,

interveniente în cauza T-344/19

având ca obiect, în cauza T-344/19, o cerere întemeiată pe articolul 263 TFUE prin care se solicită anularea Deciziei (UE) 2019/441 a Consiliului din 4 martie 2019 privind încheierea Acordului de parteneriat în domeniul pescuitului sustenabil dintre Uniunea Europeană și Regatul Maroc, a protocolului său de punere în aplicare și a schimbului de scrisori care însoțește acordul (JO 2019, L 77, p. 4) și, în cauza T-356/19, o cerere întemeiată pe articolul 263 TFUE prin care se solicită anularea Regulamentului (UE) 2019/440 al Consiliului din 29 noiembrie 2018 privind alocarea posibilităților de pescuit în temeiul Acordului de parteneriat în domeniul pescuitului sustenabil dintre Uniunea Europeană și Regatul Maroc și al protocolului său de punere în aplicare (JO 2019, L 77, p. 1),

TRIBUNALUL (Camera a noua extinsă),

compus din doamna M.J. Costeira, președinte, domnul D. Gratsias (raportor), doamna M. Kancheva, domnul B. Berke și doamna T. Perišin, judecători,

grefier: doamna M. Marescaux, administrator,

având în vedere faza scrisă a procedurii și în urma ședinței din 3 martie 2021,

pronunță prezenta

Hotărâre

I. Istoricul litigiului

A. Contextul internațional

- 1 Evoluția contextului internațional în ceea ce privește chestiunea Saharei Occidentale poate fi rezumată după cum urmează.
- 2 La 14 decembrie 1960, Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite (ONU) a adoptat Rezoluția 1514 (XV), intitulată „Declarația privind acordarea independenței țărilor și popoarelor coloniale”, care prevede în special că „[t]oate popoarele au dreptul la liberă determinare[,] în temeiul [căruia] acestea își determină liber statutul politic și își urmăresc în mod liber dezvoltarea economică, socială și culturală”, că „[m]ăsuri imediate vor fi adoptate, în teritoriile aflate sub tutelă, în teritoriile neautonome și în toate celelalte teritorii care nu și-au dobândit încă independența, pentru a transfera imediat toate puterile popoarelor de pe aceste teritorii, fără nicio condiție sau rezervă, în conformitate cu voința acestora și cu dorințele lor liber exprimate”, și că „[t]oate statele trebuie să respecte cu fidelitate și strictețe dispozițiile Cartei Organizației Națiunilor Unite [...] pe baza egalității, a neamestecului în afacerile interne ale statelor și a respectării drepturilor suverane și a integrității teritoriale a tuturor popoarelor”.
- 3 Sahara Occidentală este un teritoriu situat în nord-vestul Africii care a fost colonizat de Regatul Spaniei la sfârșitul secolului al XIX-lea și care, la data adoptării Rezoluției 1514 (XV), devenise o provincie spaniolă. În anul 1963, aceasta a fost înscrisă de ONU pe „Lista preliminară a teritoriilor cărora li se aplică Declarația privind acordarea independenței țărilor și popoarelor coloniale [Rezoluția 1514 (XV) a Adunării Generale]”, ca teritoriu care nu se autoguvernează administrat de Regatul Spaniei, în sensul articolului 73 din Carta Organizației Națiunilor Unite, semnată la San Francisco la 26 iunie 1945. Aceasta se află și în prezent pe lista teritoriilor care nu se autoguvernează, întocmită de secretarul general al ONU pe baza informațiilor comunicate în temeiul articolului 73 litera (e) din carta menționată.
- 4 La 20 decembrie 1966, Adunarea Generală a ONU a adoptat Rezoluția 2229 (XXI) cu privire la chestiunea privind Ifni și Sahara spaniolă, în care a „[r]eafirm[at] dreptul inalienabil al popo[rului] [...] din Sahara spaniolă la autodeterminare, în conformitate cu Rezoluția 1514 (XV) a Adunării Generale”, și a invitat Regatul Spaniei, în calitatea sa de putere administrantă, „să adopte cât mai repede posibil modalitățile de organizare a unui referendum care să aibă loc sub auspiciile [ONU] pentru a permite populației autohtone din acest teritoriu să își exercite în mod liber dreptul la autodeterminare”.
- 5 La 24 octombrie 1970, Adunarea Generală a ONU a adoptat Rezoluția 2625 (XXV), intitulată „Declarația privind principiile dreptului internațional referitoare la relațiile amicale și la cooperarea între state în conformitate cu Carta Organizației Națiunilor Unite”, prin care a

aprobat această declarație, al cărei text este anexat la rezoluția menționată. Această declarație „proclamă în mod solemn” în special „principiul egalității în drepturi și al autodeterminării popoarelor”. În ceea ce privește acest principiu, rezoluția prevede printre altele următoarele:

„În virtutea principiului egalității în drepturi și al autodeterminării popoarelor, consacrat în Carta Organizației Națiunilor Unite, toate popoarele au dreptul de a-și determina statutul politic în deplină libertate și fără ingerințe externe și de a se dezvolta din punct de vedere economic, social și cultural și toate statele au obligația de a respecta acest drept în conformitate cu dispozițiile Cartei.

[...]

Crearea unui stat suveran și independent, asocierea liberă ori integrarea cu un stat independent sau dobândirea oricărui alt statut politic ales în mod liber de către un popor constituie mijloace pentru ca acest popor să își exercite dreptul la autodeterminare.

[...]

Teritoriul unei colonii sau al unui alt teritoriu neautonom are, în temeiul Cartei, un statut separat și distinct de cel al teritoriului statului care îl administrează; acest statut separat și distinct în temeiul Cartei există atât timp cât poporul din colonia sau din teritoriul neautonom nu își exercită dreptul de a dispune de el însuși în conformitate cu Carta și în special cu scopurile și cu principiile acesteia.”

- 6 Front populaire pour la libération de la Saguia el-Hamra et du Rio de oro (Frontul Polisario) este o organizație creată la 10 mai 1973 în Sahara Occidentală. Aceasta se definește în articolul 1 din statutul său ca fiind o „mișcare de eliberare națională”, ai cărei membri „luptă pentru independența totală și pentru recuperarea suveranității poporului sahwari asupra întregului teritoriu al Republicii Arabe Sahariene Democratice”.
- 7 La 20 august 1974, Regatul Spaniei a informat ONU că și-a propus să organizeze, sub auspiciile acestei organizații, un referendum în Sahara Occidentală.
- 8 La 13 decembrie 1974, Adunarea Generală a ONU a adoptat Rezoluția 3292 (XXIX), în care a decis în special să solicite Curții Internaționale de Justiție (CIJ) un aviz consultativ cu privire la următoarele întrebări:

„I. Sahara Occidentală (Rio de Oro și Sakiet El Hamra) era la momentul colonizării sale de către Spania un teritoriu fără stăpân (*terra nullius*)?”

În cazul unui răspuns negativ la prima întrebare,

II. Care erau legăturile juridice ale acestui teritoriu cu Regatul Marocului și cu ansamblul mauritan?”

- 9 La 16 octombrie 1975, CIJ a emis avizul consultativ (a se vedea Sahara occidental, avis consultativ, CIJ, Recueil 1975, p. 12, denumit în continuare „Avizul consultativ privind Sahara Occidentală”). La punctul 162 din acest aviz, CIJ a considerat următoarele:

„Elementele și informațiile aduse la cunoștința Curții stabilesc existența, în momentul colonizării spaniole, a unor legături juridice de subordonare între sultanul Marocului și anumite triburi care locuiesc pe teritoriul Saharei Occidentale. Acestea stabilesc de asemenea existența unor drepturi, inclusiv a anumitor drepturi referitoare la pământ, care constituiau legături juridice între ansamblul mauritan, în sensul în care Curtea îl înțelege, și teritoriul Saharei Occidentale. În schimb, Curtea concluzionează că elementele și informațiile aduse la cunoștința sa nu stabilesc existența niciunei legături de suveranitate teritorială între teritoriul Saharei Occidentale, pe de o parte, și Regatul Maroc sau ansamblul mauritan, pe de altă parte. Prin urmare, Curtea nu a constatat existența unor legături juridice de natură să modifice aplicarea Rezoluției 1514 (XV) [a Adunării Generale a ONU] în ceea ce privește decolonizarea Saharei Occidentale și în special aplicarea principiului autodeterminării prin exprimarea liberă și autentică a voinței populațiilor de pe acest teritoriu.”

- 10 La punctul 163 din Avizul consultativ privind Sahara Occidentală, CIJ a declarat în special următoarele:

„[Curtea consideră], în ceea ce privește întrebarea I, [...] că Sahara Occidentală (Rio de Oro și Sakiet El Hamra) nu era un teritoriu fără stăpân (*terra nullius*) la momentul colonizării de către Spania; [...] în ceea ce privește întrebarea II, [...] că teritoriul avea cu Regatul Maroc legături juridice având caracteristicile indicate la punctul 162 din prezentul aviz [și] că teritoriul avea cu ansamblul mauritan legături juridice având caracteristicile indicate la punctul 162 din prezentul aviz.”

- 11 Într-un discurs pronunțat în ziua publicării avizului consultativ privind Sahara Occidentală, regele Marocului a considerat că „toată lumea a recunoscut că Sahara [Occidentală] aparține” Regatului Maroc și că acestuia îi „revenea sarcina să recupereze în mod pașnic acest teritoriu”, recurgând, în acest scop, la organizarea unui marș.

- 12 La 22 octombrie 1975, Consiliul de Securitate al ONU, sesizat de Regatul Spaniei, a adoptat Rezoluția 377 (1975), în care a „[s]olicitat Secretarului General [al ONU] să inițieze consultări imediate cu părțile implicate și interesate” și a „[f]ăcut apel [la acestea din urmă] să dea dovadă de rețineră și moderație”. La 2 noiembrie 1975, acesta a adoptat Rezoluția 379 (1975), în care a „[c]erut cu fermitate tuturor părților implicate și interesate să evite orice acțiune unilaterală sau de altă natură care ar putea agrava și mai mult tensiunea din regiune” și „a [s]olicitat Secretarului General să continue și să intensifice consultările”. La 6 noiembrie 1975, ca urmare a declanșării marșului anunțat de regele Marocului, la care au participat 350 000 de persoane, și a trecerii de către acestea a frontierei dintre Regatul Maroc și Sahara Occidentală, Consiliul de Securitate al ONU a adoptat Rezoluția 380 (1975), în care în special a „[c]ondamnat efectuarea [acestui] marș” și a „[s]olicitat [Regatului] Maroc retragerea imediată de pe teritoriul Saharei Occidentale a tuturor participanților la marșul [menționat]”.

- 13 La 26 februarie 1976, Regatul Spaniei l-a informat pe secretarul general al ONU că, de la acea dată, va pune capăt prezenței sale în Sahara Occidentală și că se considera descărcat de orice responsabilitate cu caracter internațional referitoare la administrarea acestui teritoriu. Lista teritoriilor care nu se autoguvernează menționată la punctul 3 de mai sus se referă, în ceea ce privește Sahara Occidentală, la această declarație, care este reprodusă într-o notă de subsol.

- 14 Între timp, un conflict armat a izbucnit în această regiune, între Regatul Maroc, Republica Islamică Mauritania și Frontul Polisario. O parte din populația Saharei Occidentale a fugit din calea acestui conflict și s-a refugiat în taberele situate pe teritoriul algerian, în apropiere de frontiera cu Sahara Occidentală.
- 15 La 14 aprilie 1976, Regatul Marocului a încheiat cu Republica Islamică Mauritania un tratat de împărțire a teritoriului Saharei Occidentale și a anexat partea din acest teritoriu care i-a fost atribuită prin tratatul respectiv. La 10 august 1979, Republica Islamică Mauritania a încheiat un acord de pace cu Frontul Polisario, în temeiul căruia a renunțat la orice revendicare teritorială cu privire la Sahara Occidentală. Regatul Marocului a preluat controlul asupra teritoriului evacuat de forțele mauritane și a procedat la anexarea acestuia.
- 16 La 21 noiembrie 1979, Adunarea Generală a ONU a adoptat Rezoluția 34/37 privind problema Saharei Occidentale, în care a „[r]eafirmat dreptul inalienabil al poporului din Sahara Occidentală la autodeterminare și la independență, în conformitate cu Carta [ONU] [...] și cu obiectivele Rezoluției sale 1514 (XV)”, a „[c]ondamnat în mod ferm agravarea situației care decurge din persistența ocupării Saharei Occidentale de către Maroc”, a „[c]erut cu fermitate Regatului Maroc să se angajeze și el în dinamica păcii și să pună capăt ocupării teritoriului Saharei Occidentale” și a „[r]ecomandat în acest scop ca [Frontul Polisario], reprezentant al poporului din Sahara Occidentală, să participe în mod deplin la orice căutare a unei soluții politice juste, durabile și definitive privind problema Saharei Occidentale, în conformitate cu rezoluțiile și cu declarațiile [ONU]”. Această rezoluție a fost urmată de Rezoluția 35/19 din 11 noiembrie 1980, în care, la punctul 10, Adunarea Generală a „[c]erut cu fermitate [...] Marocului și [Frontului Polisario], reprezentantul poporului din Sahara Occidentală, să înceapă negocieri directe în vederea ajungerii la o înțelegere finală în problema Saharei Occidentale”.
- 17 Conflictul dintre Regatul Maroc și Frontul Polisario a continuat până când, la 30 august 1988, părțile au acceptat în principiu propunerile de reglementare avansate în special de secretarul general al ONU, care prevedeau mai ales proclamarea unei încetări a ostilităților, precum și organizarea unui referendum de autodeterminare sub controlul ONU.
- 18 La 27 iunie 1990, Consiliul de Securitate al ONU a adoptat Rezoluția 658 (1990), în care a „[a]probat raportul Secretarului General [al ONU] care conține [...] propunerile de reglementare [menționate la punctul 17 de mai sus,] precum și o prezentare a planului [de punere în aplicare a acestuia]” și a „[s]olicitat ambelor părți să coopereze pe deplin cu Secretarul General [al ONU] și cu președintele în exercițiu al Conferinței șefilor de stat și de guvern ai Organizației Unității Africane în eforturile pe care aceștia le depuneau pentru a ajunge la o soluționare rapidă a problemei Saharei Occidentale”. La 29 aprilie 1991, Consiliul de Securitate a adoptat Rezoluția 690 (1991) de instituire a misiunii Națiunilor Unite pentru organizarea unui referendum în Sahara Occidentală (MINURSO).
- 19 La 6 decembrie 1995, Adunarea Generală a ONU a adoptat Rezoluția 50/33, intitulată „Activitățile intereselor străine, economice și de altă natură, care împiedică punerea în aplicare a Declarației privind acordarea independenței țărilor și popoarelor coloniale din teritoriile aflate sub dominație colonială”, în care printre altele a „[r]eafirmat dreptul inalienabil al popoarelor din teritoriile coloniale și care nu se autoguvernează la autodeterminare, la independență și la beneficiul resurselor naturale ale teritoriilor lor, precum și dreptul lor de a dispune de aceste resurse în cel mai bun interes propriu”, a „afirmat valoarea investițiilor economice străine întreprinse în colaborare cu popoarele din teritoriile care nu se autoguvernează și în conformitate cu dorințele acestora, pentru a contribui în mod valabil la dezvoltarea socioeconomică a teritoriilor”, și a

„[d]eclarat din nou că exploatarea dăunătoare și jefuirea resurselor marine și a altor resurse naturale ale teritoriilor coloniale sau care nu se autoguvernează de către interese economice străine, cu încălcarea rezoluțiilor relevante ale [ONU], subminează integritatea și prosperitatea acestor teritorii” și a „f[ăcut] apel la toate guvernele și la toate organismele Organizației Națiunilor Unite să se asigure că suveranitatea permanentă a popoarelor din teritoriile coloniale sau care nu se autoguvernează asupra resurselor lor naturale este pe deplin respectată și salvagardată”.

- 20 Până în prezent, în pofida consultărilor și a schimburilor organizate sub egida ONU, părțile nu au ajuns la un acord privind situația din Sahara Occidentală. Regatul Maroc controlează cea mai mare parte a teritoriului Saharei Occidentale, în timp ce Frontul Polisario controlează cealaltă parte, aceste două părți fiind separate de un zid de nisip construit și supravegheat de armata marocană. Un număr important de refugiați originari din acest teritoriu trăiesc în tabere administrate de Frontul Polisario, situate pe teritoriul algerian.

B. Acordul de asociere și Acordul de pescuit din anul 2006

1. Acordul de asociere

- 21 La 1 martie 2000, a intrat în vigoare Acordul euromediterranean de instituire a unei asocieri între Comunitățile Europene și statele membre ale acestora, pe de o parte, și Regatul Maroc, pe de altă parte, semnat la Bruxelles la 26 februarie 1996 (JO 2000, L 70, p. 2, Ediție specială 11/vol. 73, p. 3, denumit în continuare „Acordul de asociere”).
- 22 Articolul 1 alineatul (1) din Acordul de asociere prevede:
„Se instituie o asociere între Comunitate și statele membre ale acesteia, pe de o parte, și Maroc, pe de altă parte.”
- 23 Articolul 94 din Acordul de asociere prevede:
„Prezentul acord se aplică, pe de o parte, teritoriilor în care se aplică Tratatul de instituire a Comunității Europene și Tratatul de instituire a Comunității Europene a Cărbunelui și Oțelului, în condițiile prevăzute de tratatele respective și, pe de altă parte, teritoriului Regatului Maroc.”
- 24 În cadrul Acordului de asociere și în conformitate cu articolul 16 din acesta, Uniunea Europeană și Regatul Maroc au semnat la 13 decembrie 2010 la Bruxelles (Belgia), Acordul sub forma unui schimb de scrisori între Uniunea Europeană și Regatul Maroc privind măsurile reciproce de liberalizare referitoare la produse agricole, la produse agricole transformate, la pește și produse pescărești, privind înlocuirea protocoalelor nr. 1, 2 și 3 și a anexelor la acestea, precum și privind modificările la Acordul euromediterranean de instituire a unei asocieri între Comunitățile Europene și statele membre ale acestora, pe de o parte, și Regatul Maroc, pe de altă parte (JO 2012, L 241, p. 4, denumit în continuare „Acordul de liberalizare”). La 8 martie 2012, Consiliul Uniunii Europene a adoptat Decizia 2012/497/UE privind încheierea acordului de liberalizare (JO 2012, L 241, p. 2).

2. Acordul de pescuit din anul 2006

- 25 La 22 mai 2006, Consiliul a adoptat Regulamentul (CE) nr. 764/2006 privind încheierea Acordului de parteneriat în domeniul pescuitului între Comunitatea Europeană și Regatul Maroc (JO 2006, L 141, p. 1, Ediție specială 04/vol. 8, p. 216). Articolul 1 din acest regulament prevedea: „Acordul de parteneriat în domeniul pescuitului între Comunitatea Europeană și Regatul Maroc se aprobă în numele Comunității.”
- 26 Astfel cum reiese din preambulul și din articolele 1 și 3 ale acestuia, Acordul de parteneriat în domeniul pescuitului între Comunitatea Europeană și Regatul Maroc (denumit în continuare „Acordul de pescuit din anul 2006”) a avut ca obiectiv intensificarea relațiilor de cooperare stabilite între Comunitate și Regatul Maroc, în special în cadrul acordului de asociere, prin instituirea unui parteneriat în sectorul pescuitului, destinat să promoveze pescuitul responsabil în zonele de pescuit marocane și să pună în aplicare în mod efectiv politica marocană în domeniul pescuitului. În acest scop, acordul a instituit printre altele norme privind cooperarea economică, financiară, tehnică și științifică între părți, condițiile de acces ale navelor care arborează pavilionul statelor membre la zonele de pescuit marocane, precum și modalitățile de control al activităților de pescuit în aceste zone.
- 27 Articolul 11 din Acordul de pescuit din anul 2006 prevedea că acesta se aplică, în ceea ce privește Regatul Maroc, „teritoriului Marocului și apelor aflate sub jurisdicție marocană”. În plus, articolul 2 litera (a) din acordul respectiv preciza că noțiunea de „zonă de pescuit marocană” trebuie înțeleasă, în sensul acordului, al protocolului care îl însoțește și al anexei la acesta, ca referindu-se la „apele care se află sub suveranitatea sau jurisdicția Regatului Maroc”.
- 28 În conformitate cu articolul 17, Acordul de pescuit din anul 2006 a intrat în vigoare la 28 februarie 2007 (JO 2007, L 78, p. 31).
- 29 Protocolul care a însoțit inițial Acordul de pescuit din anul 2006 a fost înlocuit de un alt protocol, care a fost la rândul său înlocuit în anul 2013 de un nou protocol, semnat la Bruxelles la 18 noiembrie 2013, care a fost aprobat, în numele Uniunii, prin Decizia 2013/785/UE a Consiliului din 16 decembrie 2013 privind încheierea în numele Uniunii Europene a protocolului între Uniunea Europeană și Regatul Maroc de stabilire a posibilităților de pescuit și a contribuției financiare prevăzute de acordul de parteneriat în domeniul pescuitului între Uniunea Europeană și Regatul Maroc (JO 2013, L 349, p. 1) și care a intrat în vigoare la 15 iulie 2014 (JO 2014, L 228, p. 1, denumit în continuare „protocolul din anul 2013”).
- 30 În conformitate cu articolul 1 din protocolul din anul 2013, acesta „contribui[a] la realizarea obiectivelor generale din Acordul de asociere și a[vea] scopul de a asigura sustenabilitatea resurselor piscicole pe plan ecologic, economic și social”.

C. Litigii în legătură cu Acordul de asociere

1. Cauzele T-512/12 și C-104/16 P

- 31 Prin cererea introductivă depusă la grefa Tribunalului la 19 noiembrie 2012 și înregistrată sub numărul T-512/12, reclamantul, Frontul Polisario, a formulat o acțiune având ca obiect anularea Deciziei 2012/497 (Hotărârea din 21 decembrie 2016, Consiliul/Frontul Polisario, C-104/16 P, EU:C:2016:973, punctul 38, denumită în continuare „Hotărârea Consiliul/Frontul Polisario”).

- 32 În susținerea acțiunii sale în această cauză, reclamantul a invocat printre altele o serie de încălcări de către Consiliu ale obligațiilor care îi revin în temeiul dreptului internațional, întrucât acesta a aprobat, prin Decizia 2012/497, aplicarea acordului de liberalizare pe teritoriul Saharei Occidentale (Hotărârea Consiliul/Frontul Polisario, punctul 44).
- 33 Prin Hotărârea din 10 decembrie 2015, Frontul Polisario/Consiliul (T-512/12, EU:T:2015:953), Tribunalul a anulat Decizia 2012/497 în măsura în care aceasta a aprobat aplicarea acordului de liberalizare în Sahara Occidentală, pentru motivul că Consiliul nu și-a îndeplinit obligația de a examina, înainte de adoptarea Deciziei 2012/497, toate elementele cauzei, prin faptul că nu a verificat dacă exploatarea produselor originare din acest teritoriu și exportate în Uniunea Europeană nu s-a desfășurat în detrimentul poporului de pe teritoriul respectiv și nu a implicat încălcarea drepturilor fundamentale ale persoanelor vizate (Hotărârea Consiliul/Frontul Polisario, punctele 47 și 48).
- 34 La 19 februarie 2016, Consiliul a formulat recurs împotriva Hotărârii din 10 decembrie 2015, Frontul Polisario/Consiliul (T-512/12, EU:T:2015:953).
- 35 Prin Hotărârea Consiliul/Frontul Polisario, pronunțându-se cu privire la recursul Consiliului, Curtea a anulat Hotărârea din 10 decembrie 2015, Frontul Polisario/Consiliul (T-512/12, EU:T:2015:953), și a respins ca inadmisibilă acțiunea formulată de reclamant în fața Tribunalului.
- 36 În această privință, pe de o parte, Curtea a admis cel de al doilea motiv de recurs, întemeiat pe faptul că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept în analiza calității procesuale active a reclamantului, și în special critica întemeiată pe faptul că Tribunalul a considerat în mod greșit că Acordul de liberalizare se aplica în Sahara Occidentală (Hotărârea Consiliul/Frontul Polisario, punctul 126).
- 37 Într-adevăr, în primul rând, Curtea a considerat că, în conformitate cu principiul autodeterminării, aplicabil în relațiile dintre Uniune și Regatul Maroc, Sahara Occidentală, teritoriu neautonom în sensul articolului 73 din Carta Organizației Națiunilor Unite, beneficia de un statut separat și distinct în raport cu cel al oricărui stat, inclusiv Regatul Maroc. Curtea a concluzionat că termenii „teritoriul Regatului Maroc” care figurează la articolul 94 din Acordul de asociere nu pot fi interpretați astfel încât Sahara Occidentală să fie inclusă în domeniul de aplicare teritorial al acestui acord (Hotărârea Consiliul/Frontul Polisario, punctele 86-93).
- 38 În al doilea rând, Curtea a considerat că trebuie luată în considerare de asemenea norma cutumiară codificată la articolul 29 din Convenția de la Viena privind dreptul tratatelor din 23 mai 1969 (Recueil des traités des Nations unies, vol. 1155, p. 331, denumită în continuare „Convenția de la Viena”), potrivit căreia, dacă din cuprinsul unui tratat nu reiese o intenție diferită sau dacă aceasta nu este stabilită pe altă cale, tratatul respectiv leagă pe fiecare dintre părți cu privire la întregul său teritoriu. Curtea a concluzionat că și norma cutumiară menționată se opune ca Sahara Occidentală să fie considerată ca intrând în domeniul de aplicare al acordului de asociere. Curtea a constatat însă că rezultă de asemenea din norma cutumiară menționată că un tratat poate, prin derogare, să lege un stat în privința unui alt teritoriu dacă o astfel de intenție reiese din cuprinsul tratatului respectiv sau dacă aceasta este stabilită pe altă cale (Hotărârea Consiliul/Frontul Polisario, punctele 94-98).
- 39 În al treilea rând, Curtea a considerat că principiul de drept internațional general al efectului relativ al tratatelor trebuie de asemenea luat în considerare, întrucât, în calitate de „terț” la Acordul de asociere, în sensul acestui principiu, poporul din Sahara Occidentală ar putea fi

afectat de punerea în aplicare a acestui acord în cazul includerii teritoriului Saharei Occidentale în domeniul său de aplicare și ar trebui să consimtă la o astfel de punere în aplicare. Or, în absența oricărei manifestări a unui asemenea consimțământ, Curtea a concluzionat că faptul de a considera că teritoriul Saharei Occidentale intră în domeniul de aplicare al Acordului de asociere este contrar principiului efectului relativ al tratatelor (Hotărârea Consiliul/Frontul Polisario, punctele 100-107).

- 40 În al patrulea rând, constatând că Acordul de liberalizare trebuie considerat ca un tratat subordonat Acordului de asociere, Curtea a dedus de aici că Acordul de liberalizare nu putea fi interpretat ca aplicându-se teritoriului Saharei Occidentale, astfel încât nu era necesar să se includă în acesta o clauză care să excludă o astfel de aplicare. Potrivit Curții, practica Consiliului și a Comisiei Europene ulterioară încheierii acordului de asociere nu putea să repună în discuție această analiză, întrucât acest lucru ar fi implicat admiterea faptului că Uniunea intenționa să pună în executare Acordul de asociere și Acordul de liberalizare într-un mod incompatibil cu principiile autodeterminării și efectului relativ al tratatelor și, prin urmare, într-un mod ireconciliabil cu principiul executării tratatelor cu bună-credință (Hotărârea Consiliul/Frontul Polisario, punctele 110-125).
- 41 Pe de altă parte, Curtea a soluționat în mod definitiv acest litigiu. În special, Curtea a considerat că, întrucât Acordul de liberalizare trebuie interpretat în conformitate cu normele de drept internațional relevante aplicabile în relațiile dintre Uniune și Regatul Maroc, în sensul că nu se aplică teritoriului Saharei Occidentale, reclamantul ar trebui considerat, în orice caz, având în vedere argumentele pe care acesta le-a invocat, ca fiind lipsit de calitate procesuală activă pentru a introduce o acțiune în anularea Deciziei 2012/497, fără a fi necesar să se examineze celelalte cauze de inadmisibilitate ale Consiliului și ale Comisiei (Hotărârea Consiliul/Frontul Polisario, punctele 128-134).

2. Cauza C-266/16

- 42 Prin decizia din 27 aprilie 2016, High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Administrative Court) [Înalta Curte de Justiție (Anglia și Țara Galilor), Secția Queen's Bench (Camera administrativă), Regatul Unit], a adresat Curții întrebări preliminare referitoare la validitatea acordului de pescuit din anul 2006, astfel cum a fost aprobat și pus în aplicare prin Regulamentul nr. 764/2006, prin Decizia 2013/785 și prin Regulamentul (UE) nr. 1270/2013 al Consiliului din 15 noiembrie 2013 privind alocarea posibilităților de pescuit în temeiul protocolului între Uniunea Europeană și Regatul Maroc de stabilire a posibilităților de pescuit și a contribuției financiare prevăzute de acordul de parteneriat în domeniul pescuitului între Uniunea Europeană și Regatul Maroc (JO 2013, L 328, p. 40) (Hotărârea din 27 februarie 2018, Western Sahara Campaign UK, C-266/16, EU:C:2018:118, punctul 1, denumită în continuare „Hotărârea Western Sahara Campaign UK”).
- 43 Prin intermediul primei întrebări preliminare, instanța de trimitere urmărea în esență să afle dacă împrejurarea că exploatarea resurselor provenite din apele adiacente teritoriului Saharei Occidentale era permisă în temeiul acordului de pescuit din anul 2006 și al protocolului din anul 2013, atrăgea nevaliditatea Regulamentului nr. 764/2006, a Deciziei 2013/785 și a Regulamentului nr. 1270/2013 în lumina articolului 3 alineatul (5) TUE. Prin intermediul celei de a doua întrebări preliminare, aceeași instanță a solicitat să se stabilească în esență dacă o persoană care are calitate procesuală activă în temeiul dreptului național, precum reclamantul din acțiunea principală, are dreptul de a contesta validitatea actelor Uniunii în temeiul unei pretense încălcări a dreptului internațional de către Uniune (Hotărârea Western Sahara Campaign UK, punctele 41, 54 și 86).

- 44 În această privință, în primul rând, la punctul 59 din Hotărârea Western Sahara Campaign UK, Curtea a arătat că reiese din primul paragraf al preambulului la Acordul de pescuit din anul 2006 că acesta concretizează dorința comună a Uniunii și a Regatului Maroc de a intensifica relațiile strânse de cooperare pe care le-au stabilit în special în cadrul acordului de asociere și că, în acest sens, Acordul de pescuit din anul 2006 se înscrie într-un ansamblu convențional care are drept cadru Acordul de asociere. Având în vedere existența acestui ansamblu convențional, Curtea a considerat că noțiunea „teritoriul Marocului”, care figurează la articolul 11 din acordul de pescuit din anul 2006, trebuie înțeleasă în același mod ca noțiunea „teritoriul Regatului Maroc”, care figurează la articolul 94 din Acordul de asociere (Hotărârea Western Sahara Campaign UK, punctul 61).
- 45 Or, Curtea a reamintit că, astfel cum a arătat în Hotărârea Consiliul/Frontul Polisario, noțiunea de „teritoriu al Regatului Maroc” trebuie înțeleasă în sensul că se referă la spațiul geografic în care Regatul Maroc exercită totalitatea competențelor recunoscute entităților suverane de dreptul internațional, excluzând orice alt teritoriu, precum cel al Saharei Occidentale, și că includerea acestuia din urmă în domeniul de aplicare al acordului de asociere ar încălca principiul autodeterminării și principiul efectului relativ al tratatelor, aplicabile în relațiile dintre Uniune și Regatul Maroc. Curtea a concluzionat că teritoriul Saharei Occidentale nu intră sub incidența noțiunii „teritoriul Marocului”, în sensul articolului 11 din Acordul de pescuit din anul 2006 (Hotărârea Western Sahara Campaign UK, punctele 62-64).
- 46 În al doilea rând, în scopul interpretării expresiei „apele care se află sub suveranitatea sau jurisdicția Regatului Maroc”, Curtea a arătat că rezultă din articolul 2 alineatul (1) și din articolele 55 și 56 din Convenția Organizației Națiunilor Unite asupra dreptului mării, încheiată la Montego Bay la 10 decembrie 1982 (denumită în continuare „Convenția asupra dreptului mării”), că apele asupra cărora statul riveran are dreptul să își exercite suveranitatea sau jurisdicția se limitează exclusiv la apele adiacente teritoriului său și care fac parte din marea sa teritorială sau din zona sa economică exclusivă (ZEE). În consecință și având în vedere faptul că teritoriul Saharei Occidentale nu face parte din teritoriul Regatului Maroc, Curtea a concluzionat că apele adiacente teritoriului Saharei Occidentale nu sunt incluse în zona de pescuit marocană vizată la articolul 2 litera (a) din Acordul de pescuit din anul 2006 (Hotărârea Western Sahara Campaign UK, punctele 65-69).
- 47 În al treilea rând, Curtea a precizat că ar fi contrar principiului autodeterminării și principiului efectului relativ al tratatelor să fie incluse în domeniul de aplicare al acestui acord, cu titlul de „ape aflate sub suveranitatea [...] Regatului Maroc” vizate la articolul 2 litera (a) din Acordul de pescuit din anul 2006, apele adiacente în mod direct coastei teritoriului Saharei Occidentale (Hotărârea Western Sahara Campaign UK, punctul 71).
- 48 În al patrulea rând, în ceea ce privește expresia „apele care se află sub [...] jurisdicția Regatului Maroc”, care figurează la articolul 2 litera (a) din Acordul de pescuit din anul 2006, Curtea a arătat că Consiliul și Comisia au preconizat în special că Regatul Maroc ar putea fi considerat o „putere care administrează *de facto*” sau o putere ocupantă a teritoriului Saharei Occidentale și că o astfel de calificare s-ar putea dovedi relevantă în vederea stabilirii domeniului de aplicare al acordului de pescuit din anul 2006. Or, Curtea a observat că, chiar fără a fi necesar să se examineze dacă o eventuală intenție comună a părților la Acordul de pescuit din anul 2006 de a acorda acestei expresii un sens special, pentru a ține seama de asemenea împrejurări, ar fi fost conformă cu normele de drept internațional care sunt obligatorii pentru Uniune, o asemenea

intenție comună nu poate, în orice caz, să fie constatată în speță, din moment ce Regatul Maroc a exclus în mod categoric că este o putere ocupantă sau o putere care administrează teritoriul Saharei Occidentale (Hotărârea Western Sahara Campaign UK, punctul 72).

- 49 În al cincilea rând, în ceea ce privește domeniul de aplicare teritorial al protocolului din anul 2013, Curtea a arătat că expresia „zonă de pescuit marocană” a fost utilizată atât de Acordul de pescuit din anul 2006, cât și de protocolul din anul 2013, căruia această expresie i-a stabilit domeniul de aplicare teritorial. Curtea a considerat că expresia menționată trebuia înțeleasă în sensul că se referă la apele care se află sub suveranitatea sau jurisdicția Regatului Maroc și, în consecință, nu includea apele adiacente teritoriului Saharei Occidentale (Hotărârea Western Sahara Campaign UK, punctele 75-79).
- 50 În al șaselea rând, Curtea a constatat că comunicarea coordonatelor geografice ale liniilor de bază și ale zonei de pescuit ale Regatului Maroc, menționate în dispozițiile protocolului din anul 2013, a intervenit abia la 16 iulie 2014. Întrucât protocolul din anul 2013 a intrat în vigoare la 15 iulie 2014, Curtea a dedus că aceste coordonate geografice nu făceau parte din textul protocolului, astfel cum a fost convenit de părți. În orice caz, în opinia Curții, chiar dacă coordonatele geografice menționate ar fi fost comunicate înainte de intrarea în vigoare a protocolului din 2013, acestea nu ar fi putut în niciun fel să repună în discuție interpretarea expresiei „zonă de pescuit marocană”, pe care Curtea a reținut-o la punctul 79 din hotărârea sa, și nici nu ar fi putut să extindă domeniul de aplicare al acestui protocol prin includerea apelor adiacente teritoriului Saharei Occidentale (Hotărârea Western Sahara Campaign UK, punctele 80-82).
- 51 În aceste condiții, Curtea a răspuns la prima întrebare preliminară în sensul că, întrucât nici acordul de pescuit din anul 2006 și nici protocolul din anul 2013 nu erau aplicabile în apele adiacente teritoriului Saharei Occidentale, examinarea acestora nu a evidențiat niciun element de natură să afecteze validitatea actelor de încheiere a acestor acorduri în raport cu articolul 3 alineatul (5) TUE. Având în vedere răspunsul acordat la prima întrebare, Curtea a considerat că nu era necesar să se răspundă la cea de a doua întrebare preliminară (Hotărârea Western Sahara Campaign UK, punctele 85 și 87).

3. Ordonanțele în cauzele T-180/14, T-275/18, T-376/18

- 52 Prin Ordonanța din 19 iulie 2018, Frontul Polisario/Consiliul (T-180/14, nepublicată, EU:T:2018:496), Ordonanța din 30 noiembrie 2018, Frontul Polisario/Consiliul (T-275/18, nepublicată, EU:T:2018:869), și Ordonanța din 8 februarie 2019, Frontul Polisario/Consiliul (T-376/18, nepublicată, EU:T:2019:77), Tribunalul a respins ca inadmisibile acțiunile formulate de reclamant împotriva actelor Consiliului privind încheierea sau modificarea diferitor acorduri internaționale între Uniune și Regatul Maroc.
- 53 În special, în primele două ordonanțe menționate la punctul 52 de mai sus, Tribunalul s-a bazat pe Hotărârile Consiliul/Frontul Polisario și Western Sahara Campaign UK pentru a considera că reclamantul nu avea calitate procesuală activă, întrucât acordurile în litigiu nu erau aplicabile în Sahara Occidentală sau în apele adiacente (Ordonanța din 19 iulie 2018, Frontul Polisario/Consiliul, T-180/14, nepublicată, EU:T:2018:496, punctele 69-71, și Ordonanța din 30 noiembrie 2018, Frontul Polisario/Consiliul, T-275/18, nepublicată, EU:T:2018:869, punctele 41 și 42).

54 În cea de a treia dintre ordonanțele citate la punctul 52 de mai sus, Tribunalul a considerat că, în conformitate cu articolul 218 alineatele (3) și (4) TFUE, Decizia Consiliului din 16 aprilie 2018 de autorizare a deschiderii negocierilor cu Regatul Maroc în vederea modificării acordului de parteneriat în domeniul pescuitului dintre Comunitatea Europeană și Regatul Maroc și a încheierii unui protocol de punere în aplicare a acestui acord a avut drept scop numai desemnarea negociatorului sau a șefului echipei de negociere a Uniunii și emiterea de instrucțiuni pentru aceștia. Prin urmare, era vorba despre un act care a produs efecte juridice numai în relațiile dintre Uniune și statele sale membre, precum și între instituțiile Uniunii. Tribunalul a concluzionat că această decizie nu a produs efecte asupra situației juridice a reclamantului și, prin urmare, nu putea fi considerat ca fiind vizat direct de aceasta (Ordonanța din 8 februarie 2019, Frontul Polisario/Consiliul, T-376/18, nepublicată, EU:T:2019:77, punctele 28 și 29).

D. Decizia atacată și acordul în litigiu

55 În urma Hotărârii *Western Sahara Campaign UK*, Consiliul a autorizat Comisia, prin Decizia din 16 aprilie 2018, să inițieze negocieri cu Regatul Maroc, în vederea modificării acordului de pescuit din anul 2006 și în special a includerii apelor adiacente teritoriului Saharei Occidentale în domeniul de aplicare al acestui acord.

56 La 24 iulie 2018, în urma acestor negocieri, au fost parafate un nou acord de parteneriat în domeniul pescuitului sustenabil între Uniune și Regatul Maroc, un nou protocol de punere în aplicare a acestui acord, inclusiv anexa și apendicele la acesta, precum și schimbul de scrisori care însoțește acordul în cauză.

57 La 14 ianuarie 2019, Uniunea și Regatul Maroc au semnat, la Bruxelles, Acordul de parteneriat în domeniul pescuitului între Comunitatea Europeană și Regatul Maroc (denumit în continuare „Acordul de pescuit”), protocolul de punere în aplicare a acestuia (denumit în continuare „protocolul de punere în aplicare”), precum și schimbul de scrisori care însoțește acest acord (denumit în continuare „schimbul de scrisori”) (denumite în continuare împreună „acordul în litigiu”).

58 La 4 martie 2019, Consiliul a adoptat Decizia (UE) 2019/441 a Consiliului privind încheierea Acordului de parteneriat în domeniul pescuitului sustenabil dintre Uniunea Europeană și Regatul Maroc, a protocolului său de punere în aplicare și a schimbului de scrisori care însoțește acordul (JO 2019, L 77, p. 4, denumită în continuare „decizia atacată”). Articolul 1 primul paragraf din această decizie prevede: „[s]e aprobă, în numele Uniunii, Acordul de [pescuit], protocolul său de punere în aplicare și schimbul de scrisori [...]”.

59 În conformitate cu articolul 17 din Acordul de pescuit, acest acord, protocolul de punere în aplicare și schimbul de scrisori au intrat în vigoare la 18 iulie 2019 (JO 2019, L 195, p. 1).

60 În considerentele (3)-(5) și (7)-(12) ale deciziei atacate, Consiliul precizează:

„(3) În hotărârea sa în cauza C-266/16, ca răspuns la o întrebare preliminară privind validitatea și interpretarea acordului și a protocolului său de punere în aplicare, Curtea a hotărât că nici acordul, nici protocolul său de punere în aplicare nu sunt aplicabile apelor adiacente teritoriului Saharei Occidentale.

(4) Uniunea nu aduce atingere rezultatului procesului politic privind statutul final al Saharei Occidentale, care are loc sub egida Organizației Națiunilor Unite, și și-a reafirmat în mod repetat angajamentul față de soluționarea litigiului din Sahara Occidentală, care în prezent este înscrisă de Organizația Națiunilor Unite pe lista teritoriilor care nu se autoguvernează și este gestionată în mare parte de Regatul Maroc. Uniunea sprijină pe deplin eforturile depuse de secretarul general al Organizației Națiunilor Unite și de trimisul său personal cu scopul de a ajuta părțile să găsească o soluție politică justă, sustenabilă și reciproc acceptabilă, care să prevadă autodeterminarea populației Saharei Occidentale în contextul unor acorduri conforme cu scopurile și principiile Cartei Organizației Națiunilor Unite, astfel cum au fost enunțate în rezoluțiile Consiliului de Securitate al Organizației Națiunilor Unite [...]

(5) Ar trebui să fie posibil ca flotele Uniunii să își poată continua activitățile de pescuit desfășurate de la intrarea în vigoare a acordului, iar domeniul de aplicare al acordului trebuie să fie definit astfel încât să includă apele adiacente teritoriului Saharei Occidentale. Continuarea parteneriatului în domeniul pescuitului este esențială, de asemenea, pentru a garanta că acest teritoriu poate continua să beneficieze de sprijinul sectorial prevăzut în acord, în conformitate cu dreptul Uniunii și cu dreptul internațional, inclusiv cu drepturile omului, și în beneficiul populației în cauză.

[...]

(7) Obiectivul acordului de pescuit este de a permite Uniunii și Regatului Maroc să colaboreze mai strâns pentru promovarea unei politici sustenabile în domeniul pescuitului și a unei exploatare responsabile a resurselor piscicole în zona de pescuit definită în Acordul de pescuit și pentru a susține eforturile Regatului Maroc de a dezvolta sectorul pescuitului și o economie albastră. Acordul contribuie astfel la realizarea obiectivelor urmărite de Uniune în temeiul articolului 21 din Tratatul privind Uniunea Europeană.

(8) Comisia a evaluat consecințele potențiale ale acordului de pescuit asupra dezvoltării sustenabile, în special în ceea ce privește beneficiile pentru populația în cauză și exploatarea resurselor naturale ale teritoriilor în cauză.

(9) În concordanță cu evaluarea respectivă, se estimează că Acordul de pescuit ar trebui să fie deosebit de benefic pentru populația în cauză, având în vedere consecințele socioeconomice pozitive pentru această populație, în special în ceea ce privește ocuparea forței de muncă și investițiile, precum și impactul său asupra dezvoltării sectorului pescuitului și a sectorului prelucrării produselor pescărești.

(10) De asemenea, se estimează că Acordul de pescuit reprezintă cea mai bună garanție pentru o exploatare sustenabilă a resurselor naturale ale apelor adiacente Saharei Occidentale, întrucât activitățile de pescuit se bazează pe respectarea celor mai bune avize și recomandări științifice în domeniu și sunt susținute prin măsuri corespunzătoare de monitorizare și control.

(11) Având în vedere considerațiile expuse în hotărârea Curții de Justiție, Comisia, împreună cu Serviciul European de Acțiune Externă, a luat toate măsurile rezonabile și posibile în contextul actual pentru a implica în mod corespunzător populația în cauză, astfel încât să se confirme consimțământul acesteia. Au fost întreprinse ample proceduri de consultare în Sahara Occidentală și în Regatul Maroc, iar actorii din domeniul socioeconomic și politic

care au luat parte la consultări s-au pronunțat în mod clar în favoarea încheierii acordului de pescuit. Cu toate acestea, Front Polisario și alte părți interesate nu au acceptat să participe la procesul de consultare.

- (12) Cei care nu au acceptat să participe au respins aplicarea acordului de pescuit și a protocolului său de punere în aplicare apelor adiacente Saharei Occidentale, deoarece au fost de părere în esență că actele respective ar confirma poziția Marocului cu privire la teritoriul Saharei Occidentale. Cu toate acestea, niciunul dintre termenii acordului de pescuit sau ai protocolului de punere în aplicare a acestuia nu implică faptul că ar recunoaște suveranitatea sau drepturile suverane ale Regatului Maroc asupra Saharei Occidentale și a apelor adiacente. Uniunea va continua, de asemenea, să își intensifice eforturile pentru a sprijini procesul de soluționare pașnică a litigiului, proces inițiat și desfășurat sub auspiciile Organizației Națiunilor Unite.”
- 61 Potrivit articolului 1 litera (h) din Acordul de pescuit, în sensul acestui acord, „zonă de pescuit” înseamnă „apele părții centrale și de est a Atlanticului situate între paralelele 35° 47' 18" nord și 20° 46' 13" nord, inclusiv apele adiacente Saharei Occidentale, care acoperă ansamblul zonelor de gestionare”. De asemenea, se precizează că „această definiție nu va afecta eventualele negocieri privind delimitarea zonelor maritime ale statelor de coastă riverane zonei de pescuit și, în general, drepturile statelor terțe”.
- 62 Articolul 6 alineatul (1) din Acordul de pescuit prevede: „[Î]n vederea asigurării unui cadru de reglementare pentru un pescuit sustenabil, navele Uniunii care operează în zona de pescuit respectă legile și reglementările marocane care guvernează activitatea de pescuit în zona respectivă, cu excepția cazului în care se prevede altfel în prezentul acord [...]”
- 63 Articolul 12 alineatele (1)-(4) din Acordul de pescuit prevede:
- „(1) Contribuția financiară este stabilită în protocol.
- (2) Contribuția financiară prevăzută la alineatul (1) cuprinde:
- (a) o compensație financiară acordată de Uniune pentru accesul navelor Uniunii la zona de pescuit;
- (b) redevențele plătite de armatorii navelor Uniunii;
- (c) sprijinul sectorial acordat de Uniune pentru punerea în aplicare a unei politici sustenabile în materie de pescuit și a guvernanței oceanelor care face obiectul unei programări anuale și multianuale.
- (3) Contribuția financiară acordată de Uniune se plătește anual în conformitate cu protocolul.
- (4) Părțile depun eforturi pentru a asigura o distribuție geografică și socială echitabilă a beneficiilor socioeconomice care decurg din prezentul acord, în special în ceea ce privește infrastructura, serviciile sociale de bază, înființarea de noi întreprinderi, formarea profesională și proiectele de dezvoltare și de modernizare a sectorului pescuitului, pentru a garanta că această distribuție aduce beneficii populațiilor vizate într-un mod proporțional cu activitățile de pescuit.”

- 64 Articolul 13 alineatul (1) din Acordul de pescuit prevede: „[s]e instituie un comitet mixt format din reprezentanții părților. Acesta este responsabil pentru monitorizarea aplicării prezentului acord și poate adopta modificări ale protocolului.”
- 65 Articolul 14 din Acordul de pescuit prevede: „[p]rezentul acord se aplică teritoriilor în care se aplică, pe de o parte, Tratatul privind Uniunea Europeană și Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene și, pe de altă parte, legile și reglementările menționate la articolul 6 alineatul (1) din prezentul acord.”
- 66 Articolul 16 din Acordul de pescuit prevede: „[p]rotocolul [de punere în aplicare] și schimbul de scrisori fac parte integrantă din prezentul acord [...]”
- 67 Articolul 6 alineatele (1) și (2) din protocolul de punere în aplicare prevede:
- „(1) Compensația financiară menționată la articolul 12 alineatul (2) litera (a) din Acordul de pescuit și redevențele menționate la articolul 12 alineatul (2) litera (b) din Acordul de pescuit fac obiectul unei distribuții geografice și sociale echitabile a beneficiilor socioeconomice care permite să se garanteze faptul că populațiile vizate beneficiază de acestea, în conformitate cu articolul 12 alineatul (4) din Acordul de pescuit.
- (2) Cel târziu după trei luni de la data aplicării prezentului protocol, autoritățile Regatului Maroc prezintă metoda de distribuție geografică și socială menționată la alineatul (1), precum și cheia de repartizare a sumelor alocate, care este analizată de comitetul mixt.”
- 68 Articolul 7 alineatele (1) și (2) din protocolul de punere în aplicare prevede:
- „(1) Sprijinul sectorial prevăzut la articolul 12 alineatul (2) litera (c) din Acordul de pescuit contribuie la dezvoltarea și la punerea în aplicare a politicii sectoriale în cadrul strategiei naționale de dezvoltare a sectorului pescuitului.
- (2) Comitetul mixt stabilește, în cel mult trei luni de la data aplicării prezentului protocol, un program sectorial multianual, precum și modalitățile detaliate de punere în aplicare acoperind, în special:
- (a) orientările anuale și multianuale privind utilizarea sumei specifice din sprijinul sectorial în conformitate cu articolul 12 alineatul (4) din Acordul de pescuit;
- [...]”
- 69 Fișele tehnice de pescuit nr. 3-6 din apendicele 2 la protocolul de punere în aplicare menționează paralela 20°46'13" ca limită de sud a zonei de gestionare corespunzătoare. Fișa tehnică de pescuit nr. 6, privind pescuitul pelagic industrial cu traul pelagic sau semipelagic și cu plasă-pungă, face referire la navele cu camere frigorifice (traulere și nave de pescuit cu plasă-pungă), care debarcă în portul Dakhla.

70 Schimbul de scrisori precizează în al doilea paragraf:

„În urma negocierilor, Uniunea Europeană și Regatul Maroc au convenit după cum urmează:

1. În ceea ce privește Sahara Occidentală, părțile își reafirmă sprijinul pentru procesul ONU și pentru eforturile depuse de Secretarul General pentru a se ajunge la o soluție politică definitivă, în conformitate cu obiectivele și principiile Cartei Organizației Națiunilor Unite și pe baza rezoluțiilor Consiliului de Securitate.
2. Acordul de pescuit se încheie fără a aduce atingere pozițiilor respective:
 - pentru Uniunea Europeană, în ceea ce privește statutul de teritoriu care nu se autoguvernează al Saharei Occidentale, ale cărei ape adiacente sunt acoperite de zona de pescuit, astfel cum este definită la articolul 1 litera (h) din Acordul de pescuit, și dreptul său la autodeterminare, trimiterea din Acordul de pescuit la legile și reglementările marocane nu aduce atingere poziției sale;
 - pentru Regatul Maroc, regiunea Sahara este o parte integrantă a teritoriului național asupra căreia Marocul își exercită toate atributele de suveranitate precum în restul teritoriului național. Marocul consideră că orice soluție la această dispută regională ar trebui să se bazeze pe inițiativa sa de autonomie.”

E. Regulamentul atacat

71 La 29 noiembrie 2018, Consiliul a adoptat Regulamentul (UE) 2019/440 al Consiliului din 29 noiembrie 2018 privind alocarea posibilităților de pescuit în temeiul Acordului de parteneriat în domeniul pescuitului sustenabil dintre Uniunea Europeană și Regatul Maroc și al protocolului său de punere în aplicare (JO 2019, L 77, p. 1, denumit în continuare „regulamentul atacat”). În conformitate cu articolul 2 din acesta, regulamentul menționat a intrat în vigoare în ziua următoare datei publicării în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*, care a avut loc, concomitent cu publicarea deciziei atacate, la 20 martie 2019.

72 Articolul 1 alineatul (1) din regulamentul atacat alocă posibilitățile de pescuit stabilite în temeiul protocolului de punere în aplicare după cum urmează:

Categoria de pescuit	Tipul de navă	Statul membru	Licențe sau cote
Pescuit la scară mică de specii pelagice, în nord	Seinere < 150 tonaj brut (GT)	Spania	22
Pescuit la scară mică, în nord	Paragate de fund < 40 GT	Spania	25
		Portugalia	7
	Paragate de fund ≥ 40 GT < 150 GT	Portugalia	3
Pescuit la scară mică, în sud	Lansetă < 150 GT per navă Total ≤ 800 GT	Spania	10
Pescuit demersal	Paragate de fund ≤ 150 GT	Spania	7
		Portugalia	4
	Traulere ≤ 750 GT Total ≤ 3 000 GT	Spania	5
		Italia	0
Pescuit de ton	Nave de pescuit cu momeală	Spania	23
		Franța	4
Pescuit pelagic industrial	85 000 tone (t) în primul an 90 000 t în al doilea an 100 000 t în al treilea an și în al patrulea an Repartizarea navelor autorizate să pescuiască: 10 nave ≥ 3 000 GT și < 7 765 GT 4 nave ≥ 150 et < 3 000 GT 4 nave < 150 GT	Anul 1: 85 000 t	
		Germania	6 871,2 t
		Lituania	21 986,3 t
		Letonia	12 367,5 t
		Țările de Jos	26 102,4 t
		Irlanda	3 099,3 t
		Polonia	4 807,8 t
		Regatul Unit	4 807,8 t
		Spania	496,2 t
		Portugalia	1 652,2 t
		Franța	2 809,3 t
		Anul 2: 90 000 t	
		Germania	7 275,4 t
		Lituania	23 279,6 t
		Letonia	13 095,0 t
		Țările de Jos	27 637,9 t
		Irlanda	3 281,6 t
		Polonia	5 090,6 t
		Regatul Unit	5 090,6 t
		Spania	525,4 t
Portugalia	1 749,4 t		
Franța	2 974,5 t		

	Anii 3 și 4: 100 000 t în fiecare an	
	Germania	8 083,8 t
	Lituania	25 866,3 t
	Letonia	14 550,0 t
	Țările de Jos	30 708,8 t
	Irlanda	3 646,3 t
	Polonia	5 656,3 t
	Regatul Unit	5 656,3 t
	Spania	583,8 t
	Portugalia	1 943,8 t
	Franța	3 305,0 t

II. Procedura și concluziile părților

- 73 Prin cererile introductive depuse la grefa Tribunalului la 10 iunie și, respectiv, la 12 iunie 2019, reclamantul a introdus prezentele acțiuni, înregistrate, pe de o parte, sub numărul T-344/19 și, pe de altă parte, sub numărul T-356/19.
- 74 Consiliul a depus memoriile în apărare la 19 septembrie (cauza T-344/19) și, respectiv, la 20 septembrie 2019 (cauza T-356/19).
- 75 Prin Decizia din 16 octombrie 2019, întrucât compunerea camerelor a fost modificată, în temeiul articolului 27 alineatul (5) din Regulamentul de procedură al Tribunalului, judecătorul raportor a fost repartizat la Camera a noua a Tribunalului, căreia i-au fost repartizate, în consecință, prezentele cauze.
- 76 La 8 noiembrie 2019, reclamantul a depus replica în cauza T-344/19. Acesta nu a depus o replică în termenul acordat în cauza T-356/19.
- 77 Prin Deciziile din 13 noiembrie 2019, președintele Camerei a noua a Tribunalului a admis cererile de intervenție în susținerea Consiliului prezentate de Regatul Spaniei, de Republica Franceză și de Comisie în cele două cauze.
- 78 Prin Ordonanța din 10 decembrie 2019, Frontul Polisario/Consiliul (T-344/19, nepublicată, EU:T:2019:862), președintele Camerei a noua a admis cererea de intervenție în susținerea Consiliului, depusă în cauza T-344/19 de camerele de pescuit maritim marocane, și anume Chambre des pêches maritimes de la Méditerranée, Chambre des pêches maritimes de l'Atlantique Nord, Chambre des pêches maritimes de l'Atlantique Centre și Chambre des pêches maritimes de l'Atlantique Sud (denumite în continuare împreună „CPMM”).
- 79 La 8 ianuarie 2020, Comisia a depus memoriile în intervenție. Regatul Spaniei și Republica Franceză au depus propriile memorii în intervenție la 9 ianuarie 2020.
- 80 La 9 ianuarie 2020, Consiliul a depus duplica în cauza T-344/19.

- 81 La 4 martie 2020, CPMM au depus memoriul în intervenție în cauza T-344/19.
- 82 La 9 martie 2020, reclamantul a prezentat observațiile sale, pe de o parte, cu privire la memoriile în intervenție ale Regatului Spaniei, ale Republicii Franceze și ale Comisiei în cauza T-344/19 și, pe de altă parte, cu privire la cele ale Regatului Spaniei și ale Republicii Franceze în cauza T-356/19. La 20 iunie 2020, acesta a prezentat observațiile sale cu privire la memoriul în intervenție al CPMM în cauza T-344/19.
- 83 În cauza T-356/19 nu a fost depusă în termenul prevăzut nicio cerere de organizare a unei ședințe de audiere a pledoariilor. La 22 septembrie 2020, reclamantul a solicitat organizarea unei ședințe în cauza T-344/19.
- 84 La 23 noiembrie 2020, la propunerea Camerei a noua, Tribunalul a decis, în temeiul articolului 28 din Regulamentul de procedură, să trimită cauzele în fața unui complet extins.
- 85 La 9 decembrie 2020, în temeiul articolului 106 alineatul (1) din Regulamentul de procedură, Tribunalul a decis să deschidă faza orală a procedurii. În plus, acesta a invitat părțile să ia poziție cu privire la conexarea cauzelor în vederea desfășurării fazei orale și a pronunțării deciziei prin care se finalizează judecata.
- 86 Prin două măsuri de organizare a procedurii în cauza T-344/19, din 18 decembrie 2020, Tribunalul, pe de o parte, a adresat părților întrebări cu solicitare de răspuns scris și a invitat reclamantul, Consiliul și Comisia să îi furnizeze informații suplimentare și, pe de altă parte, a invitat părțile să își precizeze, în ședință, poziția cu privire la anumite probleme de principiu relevante pentru litigiul din această cauză.
- 87 La 25 ianuarie 2021, reclamantul, Consiliul și Comisia au prezentat răspunsurile scrise la întrebările Tribunalului și au furnizat informațiile solicitate. La 25 ianuarie 2021, părțile principale au prezentat observațiile cu privire la conexarea cauzelor.
- 88 Prin Decizia din 28 ianuarie 2021, președintele Camerei a noua extinse a Tribunalului a reunit cauzele în vederea desfășurării fazei orale a procedurii și a pronunțării deciziei prin care se finalizează judecata.
- 89 La 25 februarie 2021, în temeiul articolului 85 alineatul (3) din Regulamentul de procedură, reclamantul a depus noi propuneri de probe. Comisia a prezentat observațiile cu privire la acestea la 12 martie 2021, în timp ce Consiliul și CPMM au prezentat propriile observații la 15 martie 2021.
- 90 Ședința de audiere a pledoariilor a avut loc la 3 martie 2021. În ședință, Tribunalul a invitat Regatul Spaniei și Comisia să furnizeze în scris anumite precizări factuale.
- 91 La 9 martie 2021, Comisia a prezentat o cerere prin care a solicitat Tribunalului, în temeiul articolului 264 al doilea paragraf TFUE, să mențină efectele deciziei atacate, în cazul anulării acesteia, până la o dată ulterioară sau, în cazul unui recurs, până la pronunțarea deciziei Curții prin care se soluționează recursul.
- 92 Regatul Spaniei și Comisia au răspuns, la 10 martie și, respectiv, la 12 martie 2021, la solicitările de precizări factuale formulate de Tribunal. La rândul său, reclamantul a prezentat în mod spontan, la 12 martie 2021, informații noi ca răspuns la această solicitare. Regatul Spaniei și Comisia au

prezentat observații cu privire la aceste elemente la 25 martie 2021, în timp ce Consiliul și CPMM au prezentat propriile observații în această privință la 29 martie și, respectiv, la 2 aprilie 2021. În plus, Regatul Spaniei și Consiliul au prezentat observații la 25 martie și, respectiv, 29 martie 2021, cu privire la cererea Comisiei menționată la punctul 91 de mai sus, în timp ce reclamantul și Republica Franceză au prezentat propriile observații cu privire la această cerere la 2 aprilie 2021. Faza orală a procedurii a fost închisă la 9 aprilie 2021 și cauzele au rămas în pronunțare.

- 93 În urma decesului domnului judecător Berke, survenit la 1 august 2021, cei trei judecători semnatari ai prezentei hotărâri au continuat deliberările în conformitate cu articolul 22 și cu articolul 24 alineatul (1) din Regulamentul de procedură.
- 94 Reclamantul solicită Tribunalului:
- în cauza T-344/19, anularea deciziei atacate;
 - în cauza T-356/19, în cazul în care Tribunalul ar considera că regulamentul atacat constituie o măsură intermediară care împiedică afectarea directă a reclamantului prin decizia atacată, anularea acestui regulament;
 - obligarea Consiliului și a intervenienților la plata cheltuielilor de judecată.
- 95 Consiliul solicită Tribunalului:
- respingerea acțiunilor;
 - obligarea reclamantului la plata cheltuielilor de judecată.
- 96 Regatul Spaniei solicită Tribunalului:
- respingerea acțiunilor;
 - pronunțarea cu privire la cheltuielile de judecată.
- 97 Republica Franceză solicită Tribunalului respingerea acțiunilor.
- 98 Comisia declară că susține concluziile Consiliului. În plus, în cauza T-344/19, aceasta solicită Tribunalului să mențină efectele deciziei atacate, în cazul anulării sale, până la o dată ulterioară sau, în cazul unui recurs, până la pronunțarea deciziei Curții prin care se soluționează recursul.
- 99 În cauza T-344/19, CPMM solicită Tribunalului:
- respingerea acțiunii;
 - obligarea reclamantului la plata cheltuielilor de judecată.

III. În drept

A. Cu privire la acțiunea în cauza T-344/19

- 100 Prin intermediul acțiunii sale în cauza T-344/19, reclamantul, care pretinde că acționează „în numele poporului saharawi”, solicită anularea deciziei atacate pentru motivul că în esență prin aprobarea acordului în litigiu fără consimțământul acestui popor, Consiliul a încălcat obligațiile care revin Uniunii în cadrul relațiilor sale cu Regatul Maroc, în temeiul dreptului Uniunii și al dreptului internațional. Astfel, reclamantul susține că acest acord se aplică în Sahara Occidentală și în apele sale adiacente, prevede exploatarea resurselor naturale ale acesteia de către navele de pescuit ale Uniunii și promovează politica de anexare a acestui teritoriu de către statul terț menționat. În special, reclamantul susține că încheierea acestui acord nu este în conformitate cu jurisprudența Curții enunțată în Hotărârile Consiliul/Frontul Polisario și Western Sahara Campaign UK, care ar fi exclus o astfel de aplicare teritorială.
- 101 Fără a prezenta în mod oficial o excepție de inadmisibilitate, Consiliul, susținut de Regatul Spaniei, de Republica Franceză, de Comisie și de CPMM, invocă, cu titlu principal, două cauze de inadmisibilitate în ceea ce privește prezenta acțiune, dintre care una se întemeiază pe lipsa capacității reclamantului de a sta în judecată în fața instanțelor Uniunii, iar cealaltă pe lipsa calității sale procesuale active pentru a introduce o acțiune împotriva deciziei atacate. În special, în contextul acestor cauze de inadmisibilitate, Consiliul, susținut de Republica Franceză, de Comisie și de CPMM, repune în discuție întinderea și exclusivitatea rolului revendicat de reclamant în raport cu poporul din Sahara Occidentală. În plus, CPMM, la rândul lor, repun în discuție validitatea mandatului pe care reclamantul l-a acordat avocatului său. În subsidiar, Consiliul, Regatul Spaniei, Republica Franceză, Comisia și CPMM solicită respingerea argumentației pe fond a reclamantului. În special, Consiliul, susținut de Regatul Spaniei și de Republica Franceză, afirmă în esență că, prin aprobarea acordului de pescuit, a respectat jurisprudența Curții. La rândul lor, Comisia și CPMM, chiar dacă aprobă această argumentație, consideră, în orice caz, că jurisprudența respectivă nu este relevantă pentru analiza acțiunii, în special ca urmare a faptului că aceasta ar viza interpretarea acordurilor încheiate de Uniune cu Regatul Maroc, iar nu validitatea lor. În plus, Consiliul, Republica Franceză, Comisia și CPMM consideră că principiile de drept internațional pe care reclamantul își întemeiază argumentația nu pot fi invocate.
- 102 Cu titlu introductiv, este necesar să se arate că prezenta acțiune are ca obiect anularea deciziei atacate în măsura în care aceasta a condus la încheierea acordului de pescuit, a protocolului de punere în aplicare și a schimbului de scrisori, aceste două ultime instrumente făcând parte integrantă din Acordul de pescuit menționat, în conformitate cu articolul 16 din acesta.
- 103 Pe de altă parte, prin hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul (T-279/19), Tribunalul statuează cu privire la o acțiune în anulare formulată de reclamant împotriva Deciziei (UE) 2019/217 a Consiliului din 28 ianuarie 2019 privind încheierea Acordului sub forma unui schimb de scrisori între Uniunea Europeană și Regatul Maroc cu privire la modificarea protocoalelor nr. 1 și 4 la Acordul euromediterranean de instituire a unei asocieri între Comunitățile Europene și statele membre ale acestora, pe de o parte, și Regatul Maroc, pe de altă parte (JO 2019, L 34, p. 1). Astfel cum reiese din motivarea acestei hotărâri, în cauza T-279/19, motivele acțiunii și cauzele de inadmisibilitate ale Consiliului, pârât susținut printre alții de Republica Franceză și de Comisie, se întemeiază, în mare parte, pe aceleași temeuri juridice și pe

aceeași argumentație precum motivele și cauzele de inadmisibilitate invocate în speță. În consecință, Tribunalul le va analiza pe acestea din urmă, dacă este necesar, în lumina considerațiilor din hotărârea menționată.

1. Cu privire la admisibilitatea anumitor anexe la replică

- 104 În cadrul duplicii, Consiliul contestă, în temeiul articolului 85 din Regulamentul de procedură, admisibilitatea anexelor C.1-C.3, C.5, C.6, C.8, C.9, C.12, C.14, C.15, C.17, C.21, C.22, C.24-C.40 și C.42-C.53, pentru motivul că prezentarea tardivă a acestor probe nu ar fi justificată. În această privință, trebuie amintit că, potrivit articolului 85 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, părțile principale mai pot depune sau propune probe în sprijinul argumentației lor atât în cadrul replicii, cât și al duplicii, cu condiția ca întârzierea în depunerea sau propunerea acestora să fie justificată. Totuși, aceste dispoziții trebuie interpretate în lumina articolului 92 alineatul (7) din regulamentul menționat, care prevede în mod expres că proba contrară și completarea probatoriului solicitat sunt admisibile. În consecință, astfel cum rezultă din jurisprudența constantă, proba contrară și completarea probatoriului solicitat furnizate ca urmare a unor probe contrare din partea părții adverse nu intră sub incidența normei de decădere prevăzute la articolul 85 alineatul (2) din regulamentul (a se vedea Hotărârea din 18 septembrie 2017, Uganda Commercial Impex/Consiliul, T-107/15 și T-347/15, nepublicată, EU:T:2017:628, punctul 72 și jurisprudența citată).
- 105 În prezenta cauză, este suficient să se constate că, astfel cum rezultă din părțile din replică referitoare la acestea, elementele de probă cuprinse în anexele contestate de Consiliu permit să se răspundă la argumentele prin care Consiliul, în memoriul său în apărare, susține, pe de o parte, validitatea consultărilor efectuate de Comisie și de Serviciul European de Acțiune Externă (SEAE) în vederea obținerii consimțământului poporului din Sahara Occidentală și, pe de altă parte, lipsa capacității de a sta în judecată și a calității procesuale active a reclamantului. În consecință, norma de decădere prevăzută la articolul 85 alineatul (2) din Regulamentul de procedură nu se aplică în cazul acestor elemente de probă, care sunt, prin urmare, admisibile. Rezultă că trebuie respinsă cauza de inadmisibilitate invocată de Consiliu cu privire la acestea.

2. Cu privire la admisibilitatea acțiunii

- 106 Înainte de a trece la analiza cauzelor de inadmisibilitate ale Consiliului și a îndoielilor exprimate de CPMM, trebuie arătat că obiectul prezentei cereri ridică alte probleme de admisibilitate, asupra cărora Tribunalul trebuie să se pronunțe din oficiu. Aceste chestiuni se referă, pe de o parte, la premisa pe care reclamantul își întemeiază calitatea sa procesuală activă, și anume că domeniul de aplicare teritorial al acordului în litigiu include Sahara Occidentală și apele sale adiacente și, pe de altă parte, la domeniul de aplicare al cererilor de anulare a deciziei atacate.

a) Cu privire la domeniul de aplicare teritorial al acordului în litigiu

- 107 Din motivele și argumentele prezentate în cadrul cererii introductive rezultă că prezenta acțiune se întemeiază pe premisa că acordul în litigiu se aplică Saharei Occidentale și apelor sale adiacente. În special, în ceea ce privește admisibilitatea acțiunii, reclamantul se bazează pe pretinsa împrejurare că, în calitate de reprezentant al poporului din Sahara Occidentală, este afectat în mod direct și individual de decizia atacată, ca urmare a aplicării teritoriale a acordului menționat.

- 108 Prin urmare, este necesar să se verifice, cu titlu preliminar, dacă premisa pe care reclamantul își întemeiază calitatea procesuală activă în privința deciziei atacate este corectă.
- 109 În această privință, în primul rând, trebuie amintit că, potrivit formulării articolului 1 litera (h) din Acordul de pescuit, zona de pescuit, în sensul acestui acord, se referă la „apele părții centrale și de est a Atlanticului situate între paralelele 35° 47' 18" nord și 20° 46'13" nord, inclusiv apele adiacente Saharei Occidentale”, fără a aduce atingere drepturilor statelor terțe, în special ale statelor de coastă riverane zonei de pescuit menționate (a se vedea punctul 61 de mai sus).
- 110 În plus, astfel cum s-a arătat la punctul 69 de mai sus, fișele tehnice de pescuit nr. 3-6, prevăzute în anexele 2 la protocolul de punere în aplicare, menționează, ca limită de sud a zonei de gestionare acoperite de aceste fișe tehnice, paralela 20°46'13", iar fișa tehnică de pescuit nr. 6 face referire la navele care debarcă în portul Dakhla, care este situat în Sahara Occidentală.
- 111 Din formularea acestor dispoziții rezultă că coordonatele geografice la care acestea fac referire includ atât apele aflate sub suveranitatea sau jurisdicția Regatului Maroc, cât și apele adiacente Saharei Occidentale, fapt ilustrat în plus de hărțile reproduse la punctul 66 din Concluziile avocatului general Wathelet prezentate în cauza *Western Sahara Campaign UK (C-266/16, EU:C:2018:1)*, precum și la punctele 66-69 din prezentele concluzii. Într-un răspuns scris la o întrebare adresată de Tribunal, Comisia a confirmat că delimitarea zonelor de pescuit indicate pe aceste hărți corespunde în esență limitelor zonelor de gestionare menționate în fișele tehnice menționate la punctul 110 de mai sus.
- 112 În al doilea rând, trebuie remarcat faptul că articolul 12 din Acordul de pescuit, pe de o parte, prevede plata unei „contribuții financiare”, care cuprinde printre altele, potrivit alineatului (2) al acestui articol, „sprijinul sectorial acordat de Uniune”, și, pe de altă parte, impune părților la acest acord în temeiul alineatului (4), să analizeze „distribuți[a] geografică și socială echitabilă a beneficiilor socioeconomice care decurg din [acest] acord” „pentru a garanta că această distribuție aduce beneficii populațiilor vizate într-un mod proporțional cu activitățile de pescuit” (a se vedea punctul 63 de mai sus).
- 113 Prevederile amintite la punctul 112 de mai sus sunt precizate în special la articolele 6 și 7 din protocolul de punere în aplicare. Articolul 6 alineatul (2) din protocol prevede printre altele că autoritățile Regatului Maroc prezintă metoda de distribuție geografică și socială a beneficiilor socioeconomice în cauză, precum și cheia de repartizare a sumelor alocate, care trebuie analizată de comitetul mixt instituit în temeiul articolului 13 din Acordul de pescuit. În plus, articolul 7 alineatul (2) din protocol prevede că, în termen de cel mult trei luni de la data aplicării protocolului, comitetul mixt stabilește un program sectorial multianual, precum și modalitățile detaliate de punere în aplicare.
- 114 În al treilea rând, potrivit articolului 14 din Acordul de pescuit, intitulat „Sfera de aplicare”, Acordul de pescuit se aplică teritoriilor în care se aplică, pe de o parte, Tratatul UE și Tratatul FUE și, pe de altă parte, „legile și reglementările menționate la articolul 6 alineatul (1) din [acest] acord”, și anume, în conformitate cu termenii acestui din urmă articol, legile și reglementările marocane aplicabile activităților de pescuit (a se vedea punctele 62 și 65 de mai sus).
- 115 În al patrulea rând, la punctul 1 al celui de al doilea paragraf al schimbului de scrisori se precizează că, „[î]n ceea ce privește Sahara Occidentală”, Uniunea și Regatul Maroc „își reafirmă sprijinul pentru procesul ONU”. Punctul 2 al celui de al doilea paragraf din schimbul de scrisori precizează că „[a]cordul de pescuit se încheie fără a aduce atingere pozițiilor respective [ale

acestora]”, „pentru Uniune [...], în ceea ce privește statutul de teritoriu care nu se autoguvernează al Saharei Occidentale” și, „pentru Regatul Maroc, [cu privire la] regiunea Sahara [ca] parte integrantă a teritoriului național asupra căreia Marocul își exercită toate atributele de suveranitate” (a se vedea punctul 70 de mai sus).

- 116 În al cincilea rând, rezultă în mod explicit din considerentele (3) și (5) ale deciziei atacate (a se vedea punctul 60 de mai sus) că, ulterior pronunțării Hotărârii Western Sahara Campaign UK, în care „Curtea a statuat că nici acordul [de pescuit din anul 2006] și nici protocolul [din anul 2013] nu [erau] aplicabile apelor adiacente teritoriului Saharei Occidentale”, încheierea acordului în litigiu este menită să permită „flotel[or] Uniunii” „să își poată continua activitățile de pescuit desfășurate”, să „includă [în domeniul de aplicare al acordului]” apele menționate și să permită, prin „[c]ontinuarea parteneriatului în domeniul pescuitului”, ca „acest teritoriu” să „poat[ă] continua să beneficieze de sprijinul sectorial prevăzut în acord, în conformitate cu dreptul Uniunii și cu dreptul internațional, inclusiv cu drepturile omului, și în beneficiul populației în cauză”.
- 117 În consecință, pe de o parte, rezultă în mod expres din ansamblul dispozițiilor acordului în litigiu și din considerentele deciziei atacate că scopul acordului respectiv, confirmat de intenția părților la acesta, este de a permite flotelor de pescuit ale Uniunii să își desfășoare activitățile de pescuit într-un perimetru care include atât apele aflate sub suveranitatea sau jurisdicția Regatului Maroc, cât și apele adiacente Saharei Occidentale. Pe de altă parte, rezultă de asemenea că acest acord se aplică atât pe teritoriul Regatului Maroc, cât și pe cel al Saharei Occidentale, cel puțin în partea din acest teritoriu controlată de acest stat terț, unde, în conformitate cu articolul 6 alineatul (1) din Acordul de pescuit, „se aplică” „legile și reglementările” marocane. Acest lucru este valabil în special cu privire la prevederile din acord privind compensația financiară, care include sprijinul sectorial și de care „populațiile” din acest teritoriu pot beneficia proporțional cu activitățile de pescuit din apele adiacente.
- 118 Această analiză nu este repusă în discuție de interpretarea reținută de Curte cu privire la domeniul de aplicare, pe de o parte, al acordului de asociere și al acordului de liberalizare la punctele 86-126 din Hotărârea Consiliul/Frontul Polisario și, pe de altă parte, al acordului de pescuit din anul 2006 și al protocolului din anul 2013 la punctele 59-82 din Hotărârea Western Sahara Campaign UK (a se vedea punctele 36-40 și 44-51 de mai sus).
- 119 Astfel, rezultă de la punctele 86-126 din Hotărârea Consiliul/Frontul Polisario și de la punctele 59-82 din Hotărârea Western Sahara Campaign UK că un acord între Uniune și Regatul Maroc încheiat în cadrul ansamblului convențional constituit de Acordul de asociere nu poate fi interpretat în sensul că include implicit în domeniul său de aplicare teritorial, astfel cum este definit la articolul 94 din acest din urmă acord, teritoriul Saharei Occidentale (a se vedea în acest sens hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctul 187). În plus, rezultă de la punctele 73 și 79 din Hotărârea Western Sahara Campaign UK că un acord de pescuit între aceste două părți și protocolul său de punere în aplicare încheiat în acest context, care se referă la „zonă de pescuit marocană”, definită ca făcând trimitere la apele aflate sub suveranitatea sau jurisdicția Regatului Maroc, nu pot fi interpretate în sensul că includ în zona de pescuit marocană menționată apele adiacente Saharei Occidentale.
- 120 În schimb, în Hotărârile Consiliul/Frontul Polisario și Western Sahara Campaign UK, Curtea nu s-a pronunțat cu privire la consecințele care trebuie desprinse dintr-o dispoziție a unui acord între Uniune și Regatul Maroc care prevede în mod expres că domeniul de aplicare al acestuia se extinde la teritoriul Saharei Occidentale și la apele adiacente. În special, astfel cum arată Comisia

și Republica Franceză, Curtea nu a exclus, în principiu, validitatea unei astfel de includeri exprese a acestui teritoriu și a acestor ape în domeniul de aplicare menționat (a se vedea în acest sens hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctele 187 și 188).

- 121 În plus, cerința care rezultă în special din articolul 31 alineatul (3) litera (c) din Convenția de la Viena, potrivit căreia dispozițiile unui tratat trebuie interpretate ținând seama de orice normă de drept internațional aplicabilă între părți, nu poate servi drept temei pentru o interpretare a unor astfel de dispoziții care să contravină textului acestora, atunci când sensul lor este clar și se stabilește, în plus, că el corespunde celui pe care părțile l-au avut în vedere. Într-adevăr, în afară de faptul că punerea în aplicare a acestei cerințe trebuie să fie compatibilă cu principiul consacrat la articolul 31 alineatul (1) din convenția menționată, potrivit căruia un tratat trebuie să fie interpretat cu bună-credință potrivit sensului obișnuit ce urmează a fi atribuit termenilor tratatului în contextul lor și în lumina obiectului și scopului său, această punere în aplicare nu poate avea drept consecință modificarea substanței drepturilor și obligațiilor la care Uniunea și Regatul Maroc au consimțit de comun acord în cadrul acordului în litigiu (a se vedea în acest sens hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctele 190-192).
- 122 Or, în măsura în care acordul în litigiu are ca obiect în special asigurarea unui cadru juridic pentru includerea apelor adiacente Saharei Occidentale în zona de pescuit autorizată pentru navele Uniunii și, ca un corolar, pentru aplicarea pe teritoriul Saharei Occidentale a contribuției financiare acordate de Uniune proporțional cu activitățile acestor nave, trebuie în mod necesar să se concluzioneze de aici că, prin acest acord, părțile au intenționat să deroge de la articolul 94 din Acordul de asociere în ceea ce privește domeniul de aplicare teritorial al regimului juridic aplicabil acestor activități și acestei contribuții. Astfel, articolul respectiv limitează, în ceea ce privește Regatul Maroc, domeniul de aplicare al acordului de asociere la teritoriul acestuia din urmă (a se vedea în acest sens hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctul 189).
- 123 Prin urmare, premisa pe care reclamantul își întemeiază calitatea sa procesuală activă în ceea ce privește decizia atacată, și anume faptul că prin decizia atacată se aprobă un acord între Uniune și Regatul Maroc care se aplică în mod explicit pe teritoriul Saharei Occidentale și apelor adiacente, este corectă.

b) Cu privire la domeniul de aplicare al cererilor în anulare

- 124 Tribunalul arată că, în cadrul prezentei acțiuni, reclamantul contestă, prin motivele și argumentele sale, legalitatea deciziei atacate numai pentru motivul că aceasta aprobă aplicarea acordului în litigiu pe teritoriul Saharei Occidentale și în apele adiacente, ceea ce reclamantul a confirmat în esență, în ședință, ca răspuns la o întrebare a Tribunalului în această privință. Astfel, prin motivele și argumentele menționate, reclamantul nu intenționează să conteste legalitatea aplicării acestor instrumente pe teritoriul Regatului Maroc sau în apele aflate sub suveranitatea ori jurisdicția acestui stat terț, aplicare ce nu este repusă, așadar, în discuție în cadrul prezentului litigiu.
- 125 Totuși, reiese din cuprinsul cererii introductive, în special din partea introductivă și concludivă a acesteia, că, prin concluziile sale, reclamantul solicită anularea deciziei atacate, fără a limita în mod explicit domeniul de aplicare al acestei anulări la aprobarea, prin această decizie, a aplicării acordului în litigiu în Sahara Occidentală și în apele adiacente.

- 126 Or, întrebare în ședință cu privire la întinderea concluziilor sale, reclamantul a precizat că acțiunea sa avea ca obiect, în principal, anularea deciziei atacate în măsura în care aceasta aproba aplicarea acordului în litigiu în Sahara Occidentală și în apele adiacente și, în subsidiar, în cazul în care Tribunalul ar considera că această aplicare teritorială nu putea fi separată de ansamblul acordului menționat, anularea deciziei atacate în integralitate.
- 127 În această privință, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante, anularea în parte a unui act al Uniunii nu este posibilă decât în măsura în care elementele a căror anulare este solicitată pot fi separate de restul actului. În această privință, s-a statuat în mod repetat că această condiție nu este îndeplinită atunci când anularea în parte a actului ar avea ca efect modificarea substanței acestuia. De asemenea, verificarea caracterului separabil al unor elemente ale unui act al Uniunii presupune examinarea domeniului de aplicare al acestora, pentru a evalua dacă o anulare a acestor elemente ar modifica spiritul și substanța actului respectiv (a se vedea Hotărârea din 9 noiembrie 2017, *SolarWorld/Consiliul*, C-204/16 P, EU:C:2017:838, punctele 36 și 37 și jurisprudența citată).
- 128 Or, astfel cum rezultă din cuprinsul punctelor 109-117 de mai sus, prin decizia atacată, Consiliul, în numele Uniunii, a exprimat consimțământul acesteia din urmă cu privire la un acord cu Regatul Maroc, ale cărui dispoziții se aplică, pe de o parte, atât teritoriului acestei țări terțe și apelor aflate sub suveranitatea sau jurisdicția sa, cât și, pe de altă parte, Saharei Occidentale și apelor adiacente. În special, trebuie remarcat faptul că, deși Acordul de pescuit include în mod explicit aceste din urmă ape în zona de pescuit, definiția lor și a zonelor de gestionare menționate în fișele tehnice care figurează în apendicele 2 la protocolul de punere în aplicare nu implică o delimitare a activităților de pescuit după cum acestea se desfășoară în aceste ape sau în apele marocane. De asemenea, dispozițiile acestui acord și ale protocolului de punere în aplicare referitoare la contribuția financiară, în special cele referitoare la sprijinul sectorial, nu fac nicio diferență între partea din contribuția financiară plătită pentru activitățile situate pe teritoriul marocan și partea plătită pentru activitățile situate pe teritoriul neautonom menționat mai sus.
- 129 În consecință, trebuie să se deducă de aici că consimțământul dat, în numele Uniunii, prin decizia atacată, cu privire la aplicarea acordului în litigiu în Sahara Occidentală și în apele adiacente nu poate fi separat de consimțământul dat, prin această decizie, cu privire la acordul menționat în ansamblu. Astfel, o anulare a acestei decizii numai în măsura în care a aprobat aplicarea acordului respectiv în cazul acestui teritoriu neautonom și al apelor menționate ar modifica spiritul și substanța acestui act.
- 130 În plus, trebuie amintit că reclamantul nu are, în principiu, dreptul de a modifica obiectul inițial al cererii introductive prin înlocuirea concluziilor formulate în cerere cu concluzii prezentate pentru prima dată în ședință [a se vedea în acest sens și prin analogie Hotărârea din 27 ianuarie 2000, *Mulder și alții/Consiliul și Comisia*, C-104/89 și C-37/90, EU:C:2000:38, punctul 47 și jurisprudența citată, și Hotărârea din 21 aprilie 2005, *Holcim (Deutschland)/Comisia*, T-28/03, EU:T:2005:139, punctul 45 și jurisprudența citată]. Or, în speță, trebuie observat că numai capătul de cerere pe care l-a prezentat în ședință cu titlu subsidiar, prin care se solicită anularea în întregime a deciziei atacate, corespunde concluziilor din cererea introductivă.
- 131 În consecință, trebuie respins ca inadmisibil capătul de cerere al reclamantului prezentat cu titlu principal în ședință, prin care se solicită anularea în parte a deciziei atacate în măsura în care aceasta aprobă aplicarea acordului în litigiu în Sahara Occidentală și în apele adiacente. Prin

urmare, este necesar să se analizeze numai concluziile reclamantului, astfel cum au fost enunțate în cererea introductivă și reiterate, cu titlu subsidiar, în ședință, prin care se solicită anularea în întregime a deciziei atacate.

c) Cu privire la prima cauză de inadmisibilitate invocată de Consiliu, întemeiată pe lipsa capacității reclamantului de a sta în judecată

- 132 În sprijinul primei cauze de inadmisibilitate, Consiliul susține că reclamantul nu este o persoană juridică în sensul articolului 263 al patrulea paragraf TFUE, care să aibă capacitatea de a sta în judecată în fața instanțelor Uniunii. În primul rând, acesta susține că reclamantul nu are personalitate juridică în temeiul dreptului intern al unui stat membru. În al doilea rând, susține că reclamantul nu este un subiect de drept internațional. În al treilea rând, susține că reclamantul nu îndeplinește criteriile stabilite de instanțele Uniunii pentru recunoașterea capacității de a sta în judecată a unei entități fără personalitate juridică și în special condiția ca entitatea în cauză să fie tratată de Uniune ca un subiect distinct, înzestrat cu drepturi și obligații.
- 133 Republica Franceză, Comisia și CPMM dezvoltă în esență aceeași argumentație precum Consiliul. În plus, CPMM susțin că reclamantul nu dispune de autonomia necesară pentru a acționa ca entitate responsabilă în cadrul raporturilor juridice, în ceea ce privește relațiile sale cu Republica Arabă Democratică Sahariană (RADS), care nu este recunoscută de ONU și de Uniune.
- 134 În susținerea capacității sale de a sta în judecată, reclamantul susține că este o mișcare de eliberare națională, care își derivă drepturile și obligațiile direct din dreptul internațional, ca urmare a statutului separat și distinct al Saharei Occidentale și a dreptului la autodeterminare al poporului saharawi. Acest statut ar fi confirmat în special de capacitatea sa de a încheia acorduri și de recunoașterea sa ca unic reprezentant al acestui popor de către Adunarea Generală a ONU. În calitate de subiect de drept internațional, aceasta ar îndeplini cu atât mai mult criteriile stabilite de jurisprudență pentru a verifica dacă o entitate fără personalitate juridică poate fi considerată o persoană juridică în sensul articolului 263 al patrulea paragraf TFUE.
- 135 Cu titlu preliminar, trebuie amintit că, potrivit articolului 263 al patrulea paragraf TFUE, orice persoană fizică sau juridică poate formula, în condițiile prevăzute la primul și al doilea paragraf ale acestui articol, o acțiune împotriva actelor al căror destinatar este sau care o privesc direct și individual, precum și împotriva actelor normative care o privesc direct și care nu presupun măsuri de executare.
- 136 În continuare, potrivit jurisprudenței, chiar dacă noțiunea de persoană juridică ce figurează la articolul 263 al patrulea paragraf TFUE implică, în principiu, existența unei personalități juridice, care trebuie să fie examinată din perspectiva dreptului național în temeiul căruia a fost constituită persoana juridică în cauză, aceasta nu coincide neapărat cu noțiunile care fac parte din diferitele sisteme juridice ale statelor membre. Astfel, jurisprudența a recunoscut deja capacitatea de a sta în judecată în fața instanțelor Uniunii a unor entități, independent de chestiunea constituirii lor ca persoane juridice de drept intern (a se vedea hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctul 83 și jurisprudența citată).
- 137 Acesta a fost cazul printre altele atunci când, pe de o parte, entitatea în cauză dispunea de o reprezentativitate suficientă în ceea ce privește persoanele ale căror drepturi întemeiate pe dreptul Uniunii pretindea că le apără, precum și de autonomia și responsabilitatea necesare pentru a acționa în cadrul raporturilor juridice determinate de acest drept și, pe de altă parte,

- fusese recunoscută de instituții ca interlocutor în cadrul negocierilor referitoare la aceste drepturi (a se vedea hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctul 84 și jurisprudența citată).
- 138 De asemenea, acesta a fost cazul atunci când instituțiile Uniunii au tratat această entitate ca pe un subiect distinct, înzestrat cu drepturi și obligații proprii. Într-adevăr, trebuie recunoscută, din motive de coerență și de dreptate, capacitatea unei astfel de entități de a sta în judecată pentru a contesta măsurile de limitare a drepturilor sale sau deciziile nefavorabile adoptate de instituții în privința sa (a se vedea hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctul 85 și jurisprudența citată).
- 139 Trebuie adăugat că jurisprudența nu exclude posibilitatea ca, în împrejurări diferite de cele din hotărârile menționate la punctele 137 și 138 de mai sus, capacitatea de a sta în judecată în fața instanțelor Uniunii să fie recunoscută unei entități independent de personalitatea sa juridică de drept intern, în special dacă cerințele protecției jurisdicționale efective impun acest lucru, o interpretare restrictivă a noțiunii de persoană juridică trebuind să fie înlăturată (a se vedea hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctul 86 și jurisprudența citată).
- 140 În sfârșit, rezultă de asemenea din jurisprudență că subiectele de drept internațional public, precum statele terțe, sunt persoane juridice în sensul dreptului Uniunii (a se vedea hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctul 87 și jurisprudența citată).
- 141 În prezenta cauză, la fel ca în cauza în care s-a pronunțat hotărârea de astăzi, Frontul Polisario/Consiliul (T-279/19), chiar dacă părțile sunt de acord cu privire la faptul că reclamantul nu are personalitate juridică în temeiul dreptului intern, acestea au opinii diferite cu privire la chestiunea existenței personalității juridice a reclamantului în temeiul dreptului internațional public, în special cu privire la implicațiile pe care le are asupra acestei personalități rolul reclamantului în cadrul procesului de autodeterminare a Saharei Occidentale, și cu privire la caracterul limitat sau nu al reprezentativității sale în raport cu poporul din acest teritoriu (hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctele 88 și 89).
- 142 În consecință, este necesar să se verifice, în lumina jurisprudenței privind noțiunea de persoană juridică, amintită la punctele 136-140 de mai sus, dacă rolul și reprezentativitatea reclamantului sunt de natură să îi confere capacitatea de a sta în judecată în fața instanțelor Uniunii (hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctul 90).
- 143 În această privință, în primul rând, trebuie amintit că, la punctul 89 din Hotărârea Consiliul/Frontul Polisario, pe care reclamantul se bazează în cadrul prezentei acțiuni, Curtea a precizat că principiul cutumiar al autodeterminării face parte dintre normele de drept internațional aplicabile în relațiile dintre Uniune și Regatul Maroc pe care Tribunalul trebuia să le ia în considerare. Mai exact, la punctul 105 din hotărâre, Curtea a reamintit că CIJ a subliniat, în avizul său consultativ privind Sahara Occidentală, că populația de pe acest teritoriu beneficia, în temeiul dreptului internațional general, de dreptul la autodeterminare, astfel cum se precizează la punctele 90 și 91 din aceeași hotărâre. În plus, aceasta a precizat că Adunarea Generală a ONU a recomandat, la punctul 7 din Rezoluția sa 34/37 privind problema Saharei Occidentale, ca reclamantul, „reprezentant al poporului din Sahara Occidentală, să participe pe deplin la orice căutare a unei soluții politice juste, durabile și definitive privind problema Saharei Occidentale”.

- 144 Din aceste considerații rezultă că dreptul internațional recunoaște poporului din Sahara Occidentală un drept la autodeterminare, de care instanțele Uniunii trebuie să țină seama, și că, în temeiul acestui drept, reclamantului, în calitate de reprezentant al acestui popor, i-a fost recunoscut de Adunarea Generală a ONU dreptul de a participa „pe deplin” la căutarea unei soluții politice la problema statutului definitiv al acestui teritoriu. Pe de altă parte, este necesar să se amintească faptul că acest drept a fost confirmat prin Rezoluția 35/19 (a se vedea punctul 16 de mai sus) și că reclamantul l-a exercitat în cadrul negocierilor desfășurate sub egida ONU, la care acesta și Regatul Maroc sunt părți din 1988 (a se vedea punctele 17, 18 și 20 de mai sus) (hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctul 92).
- 145 Or, în cadrul prezentei cauze de inadmisibilitate, Consiliul, Republica Franceză, Comisia și CPMM nu contestă exercitarea de către reclamant a dreptului său de a participa la procesul de autodeterminare a Saharei Occidentale, în calitate de reprezentant al poporului din acest teritoriu, drept care îi este recunoscut de organisme ONU (a se vedea în acest sens hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul T-279/19, punctul 93).
- 146 Pe de altă parte, după cum arată reclamantul, acesta este supus unei serii de angajamente în temeiul dreptului internațional în calitate de reprezentant al poporului din Sahara Occidentală, în special în temeiul acordului de pace încheiat cu Republica Islamică Mauritania (a se vedea punctul 15 de mai sus), al acordurilor încheiate între Regatul Maroc și acesta cu privire la o serie de aspecte legate de punerea în aplicare a propunerilor de soluționare ale secretarului general al ONU și a celor patru Convenții de la Geneva din 12 august 1949, precum și a Protocolului adițional la Convențiile de la Geneva din 12 august 1949 referitor la protecția victimelor conflictelor armate internaționale (Protocolul I), semnat la 8 iunie 1977, la care acesta a aderat la 23 iunie 2015 (a se vedea în acest sens hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctul 94).
- 147 În plus, Consiliul, Republica Franceză, Comisia și CPMM nu contestă faptul că, astfel cum susține reclamantul, aceasta participă la lucrările comitetului special însărcinat cu studiul situației referitoare la punerea în aplicare a Declarației privind acordarea independenței țărilor și popoarelor coloniale, instituit de Adunarea Generală a ONU, lucrări referitoare la problema Saharei Occidentale, precum și la lucrările comune ale Comisiei Economice pentru Africa (CEA), instituite în cadrul Consiliului Economic și Social al Organizației Națiunilor Unite, și ale Comitetului tehnic specializat pentru finanțe, afaceri monetare, planificare și integrare economică al Uniunii Africane (a se vedea în acest sens hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctul 95).
- 148 În consecință, reclamantul este recunoscut pe plan internațional ca reprezentant al poporului din Sahara Occidentală, chiar dacă, astfel cum susțin Consiliul, Republica Franceză, Comisia și CPMM, această recunoaștere se înscrie în cadrul limitat al procesului de autodeterminare a teritoriului respectiv. În plus, participarea sa la procesul menționat implică faptul că dispune de autonomia și responsabilitatea necesare pentru a acționa în acest cadru, fapt confirmat de altfel de statutul său de mai sus. Împrejurarea că, astfel cum susțin Consiliul, Republica Franceză, Comisia și MEPC, drepturile și obligațiile reclamantului nu sunt echivalente cu cele ale statelor sau ale organizațiilor internaționale, împrejurare de altfel necontestată, nu este decisivă în această privință (a se vedea în acest sens hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctele 96 și 97).

- 149 În al doilea rând, reclamantul susține, în mod întemeiat, că instituțiile au luat act de rolul și de reprezentativitatea sa. Pe de o parte, la punctul 105 din Hotărârea Consiliul/Frontul Polisario, Curtea însăși a luat act de recunoașterea de către Adunarea Generală a ONU a acestei reprezentativități (a se vedea punctul 143 de mai sus). Pe de altă parte, reclamantul furnizează elemente care atestă faptul că are schimburi regulate cu Comisia cu privire la chestiuni referitoare la situația din Sahara Occidentală. În plus, în cadrul consultărilor menționate în considerentul (11) al deciziei atacate (a se vedea punctul 60 de mai sus), SEAE a propus reclamantului să facă un schimb de opinii cu acesta cu privire la acordul în litigiu, astfel cum rezultă din raportul de evaluare al Comisiei privind beneficiile pentru populația din Sahara Occidentală ale acordului de pescuit sustenabil dintre Uniune și Regatul Maroc și ale protocolului de punere în aplicare a acestuia, precum și privind consultarea acestei populații [inclus în documentul de lucru] al Comisiei care însoțește Propunerea de decizie a Consiliului din 8 octombrie 2018 privind semnarea în numele Uniunii a Acordului de parteneriat în domeniul pescuitului sustenabil dintre Uniunea Europeană și Regatul Maroc, a protocolului său de punere în aplicare și a unui schimb de scrisori care însoțește respectivul acord [SWD(2018) 433 final, denumit în continuare „raportul din 8 octombrie 2018”]. Prin urmare, reclamantul este îndreptățit să susțină că este considerat un interlocutor legitim de instituțiile Uniunii în chestiuni de natură să privească acest teritoriu, inclusiv pentru a-și exprima poziția cu privire la încheierea acestui acord (a se vedea în acest sens hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctul 98).
- 150 În al treilea rând, trebuie amintit că, la punctul 106 din Hotărârea Consiliul/Frontul Polisario, Curtea a considerat că, ținând seama de elementele menționate la punctul 105 din această hotărâre (a se vedea punctul 143 de mai sus), poporul din Sahara Occidentală trebuie considerat ca fiind un „terț” în sensul principiului efectului relativ al tratatelor, care, în această calitate, poate fi afectat de punerea în aplicare a acordului de asociere în cazul includerii teritoriului Saharei Occidentale în domeniul de aplicare al acordului menționat, astfel încât respectiva punere în aplicare ar trebui, în orice caz, să fie consimțită de către acesta (a se vedea în acest sens hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctul 99).
- 151 În plus, la punctele 63 și 64 din Hotărârea Western Sahara Campaign UK, Curtea s-a întemeiat pe considerațiile din Hotărârea Consiliul/Frontul Polisario, în special pe cele de la punctele 105 și 106 din aceasta, pentru a concluziona că domeniul de aplicare al acordului de pescuit din 2006 nu putea fi interpretat ca incluzând teritoriul Saharei Occidentale, cu excepția cazului în care erau încălcate principiul autodeterminării și principiul efectului relativ al tratatelor. În mod similar, la punctele 69-73 din aceeași hotărâre, bazându-se pe dispozițiile Convenției asupra dreptului mării, Curtea a dedus din această concluzie că ar fi contrar acelorași principii să se considere că apele adiacente acestui teritoriu neautonom se află sub suveranitatea sau jurisdicția Regatului Maroc în sensul acordului de pescuit menționat.
- 152 Or, prin prezenta acțiune, reclamantul înțelege să apere dreptul la autodeterminare al poporului din Sahara Occidentală, pentru motivul în esență că decizia atacată nu ar respecta acest drept, întrucât aprobă încheierea unui acord cu Regatul Maroc care este aplicabil pe acest teritoriu și în apele sale adiacente, fără consimțământul său, contrar celor statuate de Curte (a se vedea punctul 100 de mai sus). În consecință, trebuie să se considere că, în această situație particulară, cerințele unei protecții jurisdicționale efective impun, în orice caz, recunoașterea capacității reclamantului de a introduce o acțiune în fața Tribunalului pentru apărarea acestui drept (a se vedea în acest sens hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctul 100).

- 153 Având în vedere ansamblul acestor împrejurări, reclamantul trebuie să fie considerat o persoană juridică în sensul articolului 263 al patrulea paragraf TFUE, care are capacitatea de a sta în judecată în fața instanțelor Uniunii în scopul introducerii prezentei acțiuni, fără a se aduce atingere obligației sale de a demonstra că îndeplinește celelalte condiții de admisibilitate și în special că are calitate procesuală activă (a se vedea în acest sens hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctul 101).
- 154 Argumentele Consiliului, ale Republicii Franceze, ale Comisiei și ale CPMM nu repun în discuție această concluzie.
- 155 În primul rând, împrejurările invocate referitoare la faptul că reclamantul nu ar fi singurul reprezentant al poporului din Sahara Occidentală și că reprezentativitatea sa s-ar limita la procesul de autodeterminare nu sunt, în orice caz, determinante în lumina circumstanțelor menționate la punctele 143-149 de mai sus. Același lucru este valabil și pentru argumentele bazate pe faptul că reclamantul nu a fost definit în mod explicit de către organismele ONU ca fiind o mișcare de eliberare națională sau că nu i s-a acordat statutul de observator, precum și pentru argumentul potrivit căruia personalitatea juridică a acestuia ar fi, cel mult, „funcțională” sau „tranzitorie” (a se vedea în acest sens hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctul 103).
- 156 În al doilea rând, în ceea ce privește argumentul CPMM întemeiat pe pretinsa lipsă de independență a reclamantului față de RADS, ținând seama de faptul că reclamantul este parte la procesul de autodeterminare în calitate de organizație politică autonomă, iar nu în calitate de reprezentant al RADS și că, în orice caz, textul citat de CPMM în susținerea argumentului lor recunoaște această autonomie, acesta nu poate fi decât respins (a se vedea în acest sens hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctul 104).
- 157 În al treilea rând, în ceea ce privește argumentul potrivit căruia între reclamant și Uniune sau între reclamant și statele membre nu ar exista niciun fel de raport juridic din care să rezulte pentru acesta drepturi și obligații și care să constituie o formă de „recunoaștere internațională” din partea Uniunii sau a statelor membre, este suficient să se constate că, în prezenta cauză, Tribunalul este sesizat cu o acțiune în anularea unui act al Uniunii, asupra căreia este competent să se pronunțe, că reclamantul susține că este direct și individual afectat în calitate de reprezentant al poporului din Sahara Occidentală și că, prin prezenta acțiune, înțelege să apere dreptul la autodeterminare al acestuia din urmă, pe care instituțiile sunt obligate să îl respecte. În consecință, nu se poate exclude în această etapă existența unui raport juridic între Uniune și reclamant, care va trebui verificată în cadrul analizei afectării directe și individuale a acestuia din urmă. În orice caz, în măsura în care instituțiile au luat act de reprezentativitatea reclamantului și îl tratează ca pe un interlocutor legitim în chestiunea Saharei Occidentale, nu este determinant faptul că acesta nu este destinatarul niciunui act al Uniunii care să producă efecte juridice (a se vedea în acest sens hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctele 105-108 și jurisprudența citată).
- 158 În al patrulea rând, contrar celor susținute de Comisie, prin recunoașterea capacității reclamantului de a sta în judecată în fața Tribunalului, acesta din urmă nu se transformă într-o instanță „cvasiinternațională”. Astfel, mai întâi, prezentul litigiu nu vizează „diferendul” internațional la care este parte reclamantul, ci o acțiune în anulare a unui act al Uniunii. În continuare, în măsura în care revine numai Tribunalului să verifice dacă reclamantul îndeplinește condițiile de admisibilitate specifice dreptului Uniunii și în special cele care decurg din noțiunea de persoană juridică, admiterea acțiunii sale se realizează în cadrul strict al

exercitării competențelor conferite Tribunalului de dreptul Uniunii. În sfârșit, întrucât exercitarea competențelor conferite instituțiilor Uniunii în domeniul internațional nu se poate sustrage totuși controlului jurisdicțional, recunoașterea capacității reclamantului de a sta în judecată nu poate avea ca efect faptul că Tribunalul se substituie instituțiilor care gestionează relațiile externe ale Uniunii și adoptă o decizie „politică”. În plus, Tribunalul nu poate acorda prioritate considerațiilor de politică internațională și de oportunitate în raport cu normele de admisibilitate prevăzute la articolul 263 al patrulea paragraf TFUE (a se vedea în acest sens hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctele 109-113 și jurisprudența citată).

- 159 Rezultă din ansamblul celor menționate anterior rezultă că trebuie respinsă cauza de inadmisibilitate invocată de Consiliu întemeiată pe lipsa capacității reclamantului de a sta în judecată.

d) Cu privire la validitatea mandatului acordat de reclamant avocatului său

- 160 CPMM exprimă îndoieli cu privire la validitatea mandatului acordat de reclamant avocatului său. Astfel, acestea își pun întrebarea dacă mandatul poate fi semnat în mod valabil de „secretarul politic” al reclamantului, cum este cazul în speță. CPMM solicită Tribunalului să verifice legalitatea mandatului respectiv. Acestea susțin că, în caz contrar, acțiunea trebuie declarată inadmisibilă, în special în temeiul articolului 51 alineatul (3) din Regulamentul de procedură.
- 161 Întrebat în cadrul măsurii de organizare a procedurii din 18 decembrie 2020 cu privire la acest aspect, reclamantul arată, *primo*, că nu este o „persoană juridică de drept privat” în sensul articolului 51 alineatul (3) din Regulamentul de procedură. *Secundo*, acesta susține că toate acțiunile pe care le-a introdus începând cu anul 2012 au fost introduse pe baza unor mandate semnate de „secretarul său politic”, fără ca validitatea acestor mandate să fi fost vreodată pusă la îndoială. *Tertio*, „secretariatul organizației politice”, condus de semnatarul mandatului, face parte din „structurile principale ale Frontului” și face obiectul articolelor 119-130 din statutul acestuia. *Quarto*, acest semnatar și funcțiile sale sunt perfect identificate prin documente disponibile online. Din toate aceste elemente rezultă că, în conformitate cu jurisprudența, nu există niciun dubiu cu privire la intenția reclamantului de a introduce prezenta acțiune. În susținerea acestor argumente, reclamantul furnizează textul integral al statutului său, aprobat cu ocazia celui de al paisprezecelea congres al acestuia, care a avut loc în perioada 16-23 decembrie 2015, precum și documentele disponibile online la care face referire.
- 162 În speță, este necesar să se arate că, la fel ca mandatul de avocat prezentat de reclamant în cauza care s-a pronunțat hotărârea de astăzi, Frontul Polisario/Consiliul (T-279/19), documentul din 20 mai 2019 pe care acesta l-a prezentat în prezenta cauză și la care face referire CPMM se prezintă ca un mandat acordat avocatului acestuia pentru a introduce o acțiune în anulare în numele său, emis în numele reclamantului și semnat de A, desemnat „secretar politic” al acestei organizații. Pe de altă parte, CPMM își exprimă îndoielile cu privire la validitatea acestui mandat în aceiași termeni precum Confédération marocaine de l’agriculture et du développement rural (Comader), intervenientă în cauza în care s-a pronunțat hotărârea menționată, iar reclamantul a prezentat în această privință în speță observații având același conținut cu cele prezentate în cauza respectivă (hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctele 115, 116 și 123).
- 163 În această privință, mai întâi, este necesar să se arate că, indiferent de condițiile prevăzute la articolul 51 alineatul (3) din Regulamentul de procedură, orice entitate trebuie să demonstreze nu numai capacitatea sa procesuală activă, ci și faptul că a luat cu adevărat decizia să introducă

acțiunea și că avocații care pretind că o reprezintă au fost într-adevăr mandatați în acest scop (a se vedea în acest sens hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctele 120-122 și jurisprudența citată).

- 164 În speță, rezultă de la punctele 143-159 de mai sus că reclamantul are capacitatea de a sta în judecată în fața instanțelor Uniunii. Totuși, este necesar să se verifice dacă există vreun dubiu cu privire la faptul că el a decis efectiv să introducă acțiunea, întrucât această problemă poate fi, în orice caz, examinată din oficiu de Tribunal (a se vedea în acest sens hotărârea pronunțată astăzi în cauza T-279/19, Frontul Polisario/Consiliul, punctele 117 și 119).
- 165 Pe de o parte, astfel cum reiese din explicațiile reclamantului și din documentele prezentate în susținerea acestora, al căror conținut nu este contestat, expresia „secretar politic” trebuie înțeleasă ca referindu-se la persoana care se află în fruntea organismului denumit în statutul acestuia ca fiind „Secretariatul organizației politice”. În plus, rezultă în mod explicit din documentele menționate că persoana care a semnat mandatul acordat de reclamant avocatului ocupa în mod efectiv funcția de „secretar politic” al reclamantului la momentul introducerii acțiunii, nici acest fapt nefiind contestat (a se vedea în acest sens hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctul 125).
- 166 Pe de altă parte, potrivit articolului 92 alineatul (7) din statutul reclamantului, secretariatul național, care, potrivit articolului 76 din același statut, este „organul suprem” al reclamantului „în perioada dintre cele două congrese”, are ca funcții în special „reprezentarea Frontului în relațiile sale cu partidele politice, guvernele, mișcările de eliberare, precum și alte organizații”. Conform articolului 120 din același statut, „secretariatul organizației politice asigură punerea în aplicare și urmărirea deciziilor și programelor Secretariatului Național și ale Biroului acestuia în legătură cu natura și funcțiile organizației politice” (hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctul 126).
- 167 Prin urmare, se poate deduce din aceste articole din statutul reclamantului, astfel cum a fost confirmat de reclamant în ședință, că punerea în aplicare a deciziilor secretariatului național în relațiile sale cu guvernele și cu celelalte organizații, în special cu Uniunea, poate intra în competența secretariatului organizației politice și că, în această calitate, A fusese autorizat să semneze mandatul avocatului reclamantului (a se vedea în acest sens hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctul 127).
- 168 Trebuie adăugat că, deși rolul „secretarului politic” de reprezentare a reclamantului în fața organizațiilor internaționale, precum Uniunea, sau a instanțelor, precum Tribunalul, nu rezultă din enumerarea atribuțiilor secretariatului organizației politice, la articolele 122 și 131 din statutul reclamantului, articolul 120 din statut conferă secretariatului organizației politice competența de a pune în aplicare și de a monitoriza deciziile și programele secretariatului național și nu reiese din cuprinsul articolelor 122 și 131 menționate că enumerarea atribuțiilor sale este limitativă (a se vedea în acest sens hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctele 128 și 129 și jurisprudența citată).
- 169 Prin urmare, trebuie să se deducă din aceste considerații că, în speță, A, „secretarul politic” al reclamantului, a fost împuternicit să pună în aplicare decizia „organului suprem” al acestuia din urmă, și anume secretariatul național, de a introduce prezenta acțiune. În plus, se poate observa că avocatul reclamantului, care este membru al baroului unui stat membru și care este supus, în această calitate, unui cod de deontologie profesională, a declarat în răspunsul său la întrebările Tribunalului din 25 ianuarie 2021 că reclamantul „a avut într-adevăr intenția de a introduce

[acțiunea]” și că „determinarea sa în a obține respectarea efectivă a hotărârilor Curții [era] deplină” (a se vedea în acest sens hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctele 130 și 131 și jurisprudența citată).

170 Rezultă din toate cele menționate anterior că îndoielile exprimate de CPMM cu privire la validitatea mandatului acordat de reclamant avocatului său trebuie înlăturate.

e) Cu privire la cea de a doua cauză de inadmisibilitate invocată de Consiliu, întemeiată pe lipsa calității procesuale active a reclamantului

171 În cadrul celei de a doua cauze de inadmisibilitate, Consiliul, susținut de Regatul Spaniei, de Republica Franceză, de Comisie și de CPMM, susține că reclamantul, care nu este destinat al deciziei atacate, nu este afectat în mod direct sau individual de aceasta.

172 La rândul său, reclamantul susține că este afectat în mod direct și individual de decizia atacată, în măsura în care acordul în litigiu se aplică în Sahara Occidentală și în apele adiacente și, în consecință, afectează poporul din acest teritoriu.

173 Cu titlu preliminar, pe de o parte, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante, un act precum decizia atacată, care aprobă un acord internațional încheiat de Uniune, poate fi atacat în instanță. Pe de altă parte, este necesar să se amintească faptul că articolul 263 TFUE face o distincție clară între dreptul la o cale de atac al instituțiilor Uniunii și statelor membre și cel al persoanelor fizice și juridice, cel de al patrulea paragraf al articolului în cauză prevăzând că acestea din urmă pot introduce o acțiune împotriva actelor ale căror destinatare sunt sau care le privesc direct și individual, precum și împotriva actelor normative care le privesc direct și care nu presupun măsuri de executare (hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctele 135 și 136 și jurisprudența citată).

174 În speță, reclamantul nu este destinat al deciziei atacate și nici al acordului în litigiu. Or, ținând seama de poziția specială ocupată de acordurile internaționale în ordinea juridică a Uniunii și de temeiul juridic al deciziei atacate, și anume articolul 218 alineatul (6) litera (a) punctul (i) TFUE, care impune aprobarea Parlamentului European pentru adoptarea unei astfel de decizii, acțiunea reclamantului împotriva deciziei atacate nu poate fi supusă unor condiții de admisibilitate mai puțin stricte decât cele aplicabile unei acțiuni împotriva actelor legislative. Prin urmare, îi revine reclamantului sarcina de a demonstra că este afectat direct și individual de decizia atacată, ceea ce, de altfel, acesta nu contestă (a se vedea în acest sens hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctele 137-140 și jurisprudența citată).

175 Este necesar să se statueze cu privire la prezenta cauză de inadmisibilitate începând cu analiza afectării directe a reclamantului.

1) Cu privire la afectarea directă a reclamantului

176 Consiliul susține că reclamantul nu îndeplinește criteriile prevăzute de jurisprudență pentru a stabili dacă o persoană fizică sau juridică este vizată în mod direct de actul atacat. În această privință, pe de o parte, în ceea ce privește primul dintre aceste criterii, susține că reclamantul nu este destinat al actului atacat și că acesta din urmă nu produce efecte juridice în ceea ce îl privește. Astfel, în primul rând, potrivit Consiliului, decizia atacată produce efecte juridice numai în raport cu Uniunea sau cu instituțiile sale, nu și în raport cu terții. În al doilea rând, Consiliul

consideră că decizia atacată nu produce efecte în afara teritoriului de aplicare a tratatelor. În al treilea rând, aceasta susține că, bazându-se pe efectele acordului în litigiu pe un teritoriu din afara Uniunii pentru a determina afectarea directă a reclamantului, Tribunalul ar fi obligat să se pronunțe asupra legalității drepturilor și obligațiilor Regatului Maroc care rezultă din acordul menționat, la care acesta din urmă a consimțit în mod liber și suveran, ceea ce ar depăși competențele sale. Pe de altă parte, în ceea ce privește cel de al doilea dintre aceste criterii, Consiliul afirmă că acest acord și schimbul de scrisori nu produc ele însele efecte juridice în privința terților și necesită punerea în aplicare prin protocolul de punere în aplicare, care la rândul său necesită măsuri de punere în aplicare suplimentare. În cadrul duplicii, Consiliul adaugă că, în ipoteza în care decizia atacată produce efecte în afara teritoriului Uniunii, acordul în litigiu poate afecta numai operatorii activi în sectoarele economice vizate.

177 În ceea ce îl privește, reclamantul afirmă că este afectat direct de decizia atacată. Acesta susține că întrunește cele două criterii necesare pentru îndeplinirea condiției privind afectarea directă. Astfel, pe de o parte, deduce din Hotărârea Consiliul/Frontul Polisario că, în măsura în care decizia atacată privește încheierea unui acord care include în mod explicit teritoriul Saharei Occidentale și apele sale adiacente, precum și resursele naturale ale acestora în domeniul său de aplicare, fără consimțământul poporului din acest teritoriu, acordul menționat îl afectează în mod direct pe aceasta din urmă, în calitate de terț la acord. Prin acest simplu fapt, acordul respectiv ar produce efecte asupra poziției sale juridice în calitate de unic reprezentant al acestui popor. Pe de altă parte, reclamantul afirmă că regulamentul atacat, care a fost adoptat anterior deciziei atacate și care nu face decât să aloce posibilitățile de pescuit prevăzute la articolul 3 alineatul (1) din protocolul de punere în aplicare, nu poate fi considerat o măsură intermediară care împiedică afectarea directă a acestuia.

178 Regatul Spaniei, Republica Franceză, Comisia și CPMM dezvoltă în esență aceeași argumentație precum cea a Consiliului.

179 Cu titlu preliminar, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante, condiția ca o persoană fizică sau juridică să fie vizată în mod direct de decizia care face obiectul acțiunii, astfel cum este prevăzută la articolul 263 al patrulea paragraf TFUE, impune îndeplinirea a două criterii cumulative. În primul rând, măsura contestată a Uniunii trebuie să aibă un efect direct asupra situației juridice a persoanei în cauză. În al doilea rând, aceasta trebuie să nu lase nicio putere de apreciere destinatarilor care sunt însărcinați cu punerea sa în aplicare, aceasta având un caracter pur automat și decurgând doar din reglementarea Uniunii, fără aplicarea altor norme intermediare (a se vedea hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctul 144 și jurisprudența citată).

180 Prin urmare, este necesar să se analizeze, în mod separat, dacă reclamantul îndeplinește fiecare dintre aceste două criterii.

i) Cu privire la îndeplinirea de către reclamant a primului criteriu al afectării directe, potrivit căruia măsura contestată trebuie să aibă un efect direct asupra situației sale juridice

181 În ceea ce privește respectarea primului criteriu al afectării directe, din argumentația Consiliului, a Regatului Spaniei, a Republicii Franceze, a Comisiei și a CPMM rezultă că contestarea de către acestea a existenței efectelor directe ale deciziei atacate asupra situației juridice a reclamantului cuprinde în esență trei aspecte. Primul se bazează pe efectele juridice intrinseci ale unei decizii de a încheia un acord internațional în numele Uniunii. Al doilea se referă la efectele juridice specifice ale deciziei atacate, având în vedere aplicarea teritorială a acesteia. Al treilea se referă la absența

unei modificări a situației juridice a reclamantului, având în vedere rolul său limitat la participarea la procesul de autodeterminare a Saharei Occidentale (a se vedea în acest sens hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctul 146).

– Cu privire la primul aspect al argumentației Consiliului, referitor la efectele juridice intrinseci ale unei decizii de a încheia un acord internațional în numele Uniunii

- 182 Pe de o parte, Consiliul, susținut de Republica Franceză, afirmă în esență că o decizie de a încheia în numele Uniunii un acord internațional nu produce efecte față de terți și că preținsele efecte ale acordului în litigiu asupra reclamantului nu pot fi invocate pentru a demonstra că situația sa juridică este afectată de această decizie. Pe de altă parte, Consiliul, susținut în esență de Republica Franceză și de Comisie, afirmă că o decizie de această natură nu poate produce efecte juridice în afara Uniunii.
- 183 În ceea ce îl privește, reclamantul susține că decizia atacată, în măsura în care privește încheierea acordului în litigiu, este indisociabilă de acesta din urmă, cu excepția cazului în care un astfel de act, care poate fi contestat, este exceptat de la controlul de legalitate efectuat de instanță. În plus, reclamantul susține că, în orice caz, nu se contestă faptul că domeniul de aplicare teritorial al acordului în litigiu, aprobat prin decizia atacată, include teritoriul poporului din Sahara Occidentală și apele adiacente, precum și resursele naturale ale acestora. Potrivit reclamantului, referirea făcută de Consiliu la consimțământul liber și suveran al Regatului Maroc ar repune în discuție competența instanțelor Uniunii de a controla decizia atacată.
- 184 În primul rând, trebuie remarcat faptul că o decizie de a încheia un acord internațional, care se întemeiază pe articolul 218 alineatul (6) TFUE, nu poate fi confundată cu deciziile adoptate în temeiul articolului 218 alineatele (3) și (4) TFUE, care se referă la desfășurarea negocierilor internaționale și, prin urmare, produc, în principiu, efecte juridice numai în relațiile dintre Uniune și statele sale membre, precum și între instituțiile Uniunii. În schimb, această decizie concretizează consimțământul Uniunii de a-și asuma obligații prin acordul respectiv. Prin urmare, aceasta este un element constitutiv al acordului menționat și produce efecte juridice față de celelalte părți la acord, în măsura în care formalizează acceptarea de către Uniune a angajamentelor asumate în raport cu acestea (a se vedea hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctele 149 și 150 și jurisprudența citată).
- 185 În plus, în cazul în care acordul internațional încheiat printr-o astfel de decizie leagă părțile în privința unui alt teritoriu decât propriul teritoriu al acestora în condițiile definite de dreptul internațional, acest acord poate afecta un terț, în sensul principiului de drept internațional general al efectului relativ al tratatelor. În consecință, efectele punerii în aplicare a acestui acord asupra situației juridice a terțului respectiv sunt relevante pentru aprecierea afectării directe a acestuia din urmă prin decizia de încheiere a acordului menționat, adoptată în numele Uniunii (a se vedea hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctele 151 și 152 și jurisprudența citată).
- 186 Rezultă că Consiliul afirmă în mod eronat că, prin natura sa, decizia atacată produce efecte numai în raport cu Uniunea și cu instituțiile sale. Pentru aceleași motive, trebuie înlăturat argumentul Republicii Franceze potrivit căruia decizia atacată nu ar produce, prin ea însăși, efecte juridice în raport cu reclamantul, întrucât nu este suficientă pentru ca acordul atacat să intre în vigoare (a se vedea hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctul 153 și jurisprudența citată).

- 187 În al doilea rând, trebuie remarcat faptul că acordurile internaționale încheiate de Uniune sunt obligatorii nu numai pentru instituțiile Uniunii, ci și pentru statele terțe care sunt părți la aceste acorduri. Din acest motiv, astfel cum amintește Republica Franceză însăși, o acțiune în anulare formulată împotriva unui acord internațional trebuie înțeleasă ca fiind îndreptată împotriva deciziei prin care acesta a fost încheiat în numele Uniunii. În mod similar, Curtea a statuat că o cerere de decizie preliminară referitoare la validitatea unui acord internațional încheiat de Uniune trebuie înțeleasă în sensul că vizează actul prin care Uniunea a încheiat un asemenea acord internațional (a se vedea hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctul 154 și jurisprudența citată).
- 188 Cu toate acestea, având în vedere competența Curții, atât în cadrul unei acțiuni în anulare, cât și în cel al unei cereri de decizie preliminară, de a aprecia dacă un acord internațional încheiat de Uniune este compatibil cu tratatele și cu normele de drept internațional care sunt obligatorii pentru Uniune, s-a statuat că verificarea validității unei decizii de încheiere a unui acord internațional de către Curte, în cadrul unei cereri de decizie preliminară, poate să privească legalitatea acestui act din perspectiva conținutului propriu-zis al acordului internațional în cauză (a se vedea hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctul 155 și jurisprudența citată).
- 189 Aceste considerații sunt aplicabile în ipoteza unei acțiuni în anulare introduse în fața Tribunalului de o persoană juridică în sensul articolului 263 al patrulea paragraf TFUE împotriva unei decizii de această natură, precum prezenta acțiune. Orice altă interpretare ar conduce, așa cum subliniază în esență reclamantul, la faptul că decizia atacată ar fi în mare măsură exceptată de la controlul legalității sale pe fond, ceea ce ar fi incompatibil cu principiul protecției jurisdicționale efective (a se vedea hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctele 156 și 157 și jurisprudența citată).
- 190 În consecință, analiza afectării directe și individuale a acestei persoane juridice printr-o astfel de decizie trebuie să ia în considerare, dacă este cazul, efectele produse asupra situației sale juridice prin acordul internațional încheiat în temeiul acestei decizii (a se vedea Hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctul 158 și jurisprudența citată).
- 191 În speță, s-a constatat că, având în vedere rolul său de reprezentant al poporului din Sahara Occidentală, reclamantul avea capacitatea de a sta în judecată împotriva deciziei atacate pentru a apăra drepturile pe care acest popor le deriva din normele de drept internațional obligatorii pentru Uniune (a se vedea punctul 152 de mai sus). În consecință, astfel cum susține în esență reclamantul, el trebuie să poată invoca, pentru a demonstra că este afectat în mod direct și individual, efectele acordului în litigiu asupra drepturilor menționate, pentru ca protecția jurisdicțională efectivă a acestor drepturi să nu fie lipsită de o mare parte din efectul său util (a se vedea hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctul 160 și jurisprudența citată).
- 192 În al treilea rând, în ceea ce privește domeniul de aplicare teritorial al deciziei atacate, trebuie amintit, pe de o parte, că aceasta este destinată să producă efecte juridice în cadrul relațiilor dintre Uniune și Regatul Maroc, în calitate de element constitutiv al expresiei unui acord de voințe al acestor două subiecte de drept internațional, și, în consecință, produce în mod necesar efecte în ordinea juridică internațională. Pe de altă parte, astfel cum se poate deduce din jurisprudență, efectele juridice ale acestui acord pe teritoriul celeilalte părți la acord sau pe un teritoriu terț pot fi relevante pentru a stabili afectarea directă și individuală a unei persoane fizice

și juridice prin decizia atacată, în măsura în care aceasta din urmă exprimă consimțământul Uniunii pentru ca acordul să producă asemenea efecte (a se vedea în acest sens hotărârea pronunțată astăzi, T-279/19, Frontul Polisario/Consiliul, punctele 161-165 și jurisprudența citată).

193 Or, în speță, reclamantul se bazează, invocând Hotărârile Consiliul/Frontul Polisario și Western Sahara Campaign UK, pe aplicarea acordului în litigiu pe teritoriul Saharei Occidentale și în apele adiacente și pe calitatea poporului din acest teritoriu de terț la acordul respectiv în sensul efectului relativ al tratatelor, pentru a susține că este afectat direct de decizia atacată, în calitatea sa de reprezentant al acestui popor (a se vedea în acest sens hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctul 166).

194 Nu prezintă relevanță faptul că, astfel cum subliniază Consiliul și Republica Franceză, efectele acordului și punerea în aplicare a acestuia pe teritoriul Regatului Maroc se încadrează în sfera de competență suverană a acestuia din urmă.

195 Astfel, pe de o parte, în speță, reclamantul nu invocă efectele acordului în litigiu pe teritoriul Marocului sau în apele în care Regatul Maroc își exercită suveranitatea ori jurisdicția, în sensul Hotărârii Western Sahara Campaign UK (a se vedea punctele 44-50 de mai sus), ci efectele pe care acordul le produce pe un teritoriu terț și în apele adiacente acestuia. În plus, în conformitate cu jurisprudența, Tribunalul nu se pronunță asupra legalității consimțământului Regatului Maroc cu privire la drepturile și obligațiile care decurg din acordul menționat, ci numai asupra legalității consimțământului Uniunii cu privire la acestea (a se vedea în acest sens hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctele 168-169 și jurisprudența citată).

196 Rezultă din cele de mai sus că, având în vedere natura unei decizii de încheiere a unui acord internațional și efectele juridice proprii ale acesteia, nu poate fi înlăturată din start existența unor efecte directe ale deciziei atacate asupra situației juridice a reclamantului, ca urmare a conținutului acordului în litigiu. Prin urmare, primul aspect al argumentației Consiliului trebuie respins.

– *Cu privire la cel de al doilea aspect al argumentației Consiliului, referitor la efectele juridice specifice ale acordului în litigiu, având în vedere aplicarea teritorială a acestuia în Sahara Occidentală și în apele adiacente*

197 Consiliul, Comisia și CPMM contestă în esență faptul că decizia atacată și acordul în litigiu produc efecte juridice în privința reclamantului, ca urmare a aplicării acestui acord pe teritoriul Saharei Occidentale și în apele adiacente. Pe de o parte, Acordul de pescuit ar necesita adoptarea protocolului său de punere în aplicare și a altor măsuri suplimentare pentru a produce efecte juridice în raport cu terții. Pe de altă parte, efectele acestor acte pe teritoriul respectiv ar fi pur economice, iar nu juridice. Prin urmare, acestea nu ar crea niciun drept sau obligație în privința poporului de pe acest teritoriu și nu i-ar fi opozabile.

198 În ceea ce îl privește, reclamantul susține că, din cauza includerii explicite a teritoriului Saharei Occidentale și a apelor sale adiacente, precum și a resurselor naturale ale acestora în domeniul de aplicare al acordului în litigiu, acesta din urmă și, prin urmare, decizia atacată afectează poporul de pe acest teritoriu, în ceea ce privește dreptul său la autodeterminare. Pe de altă parte, susține că măsurile de punere în aplicare a acestui acord sunt lipsite de relevanță, întrucât includerea menționată este ea însăși contrară principiului autodeterminării și principiului efectului relativ al tratatelor și produce efecte juridice asupra poporului respectiv, fapt care îl afectează în mod direct, în calitate de reprezentant al acestuia.

- 199 În această privință, trebuie amintit, cu titlu preliminar, că, astfel cum s-a constatat la punctele 109-123 de mai sus, premisa pe care reclamantul își întemeiază calitatea procesuală activă, și anume că decizia atacată aprobă un acord între Uniune și Regatul Maroc care se aplică în mod explicit teritoriului Saharei Occidentale și apelor adiacente, este corectă.
- 200 Prin urmare, este necesar doar să se verifice dacă, din cauza aplicării acordului în litigiu pe teritoriul Saharei Occidentale și în apele adiacente, se poate considera că decizia atacată afectează poporul din acest teritoriu.
- 201 În această privință, *primo*, trebuie amintit că, astfel cum s-a arătat la punctul 150 de mai sus, la punctul 106 din Hotărârea Consiliul/Frontul Polisario, Curtea a considerat că poporul din Sahara Occidentală trebuie considerat un „terț”, în sensul principiului efectului relativ al tratatelor, care poate fi afectat de punerea în aplicare a Acordului de asociere în cazul includerii teritoriului Saharei Occidentale în domeniul de aplicare al acordului menționat. *Secundo*, la același punct din hotărârea menționată, Curtea a dedus că o astfel de includere trebuie, în orice caz, să primească consimțământul acestuia, atât în cazul în care o astfel de punere în aplicare ar fi de natură să îi dăuneze, cât și în cazul în care ar fi de natură să îi profite. *Tertio*, la punctul 63 din Hotărârea Western Sahara Campaign UK, Curtea a făcut referire printre altele la punctul 106 din Hotărârea Consiliul/Frontul Polisario, pentru a considera că Acordul de pescuit din anul 2006 nu se poate aplica teritoriului Saharei Occidentale, fără a încălca principiul autodeterminării și principiul efectului relativ al tratatelor. *Quarto*, la punctul 69 din Hotărârea Western Sahara Campaign UK, Curtea a dedus din interpretarea noțiunii de „ape aflate sub suveranitatea sau jurisdicția”, menționată în acordul de pescuit respectiv, în lumina Convenției asupra dreptului mării, că, având în vedere faptul că teritoriul Saharei Occidentale nu face parte din teritoriul Regatului Maroc, astfel cum s-a amintit la punctele 62-64 din aceeași hotărâre, apele sale adiacente nu sunt incluse în zona de pescuit definită de același acord.
- 202 Prin urmare, trebuie să se deducă din jurisprudență că considerațiile de la punctul 106 din Hotărârea Consiliul/Frontul Polisario sunt relevante pentru dispozițiile acordului în litigiu, care, chiar dacă face parte din același ansamblu convențional precum Acordul de asociere, se aplică în mod explicit pe teritoriul și în apele adiacente Saharei Occidentale. În consecință, această aplicare teritorială a acordului în litigiu poate afecta poporul din acest teritoriu și poate necesita acordul acestuia (a se vedea în acest sens hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctele 194 și 195).
- 203 Această analiză nu este repusă în discuție de argumentele Consiliului, ale Comisiei și ale CPMM.
- 204 În primul rând, în ceea ce privește argumentele referitoare la necesitatea unor măsuri de punere în aplicare pentru ca acordul în litigiu să producă efecte juridice față de terți, trebuie subliniat, mai întâi, că, astfel cum s-a arătat la punctele 125 și 131 de mai sus, reclamantul solicită anularea deciziei atacate în integralitatea sa. Or, această decizie vizează încheierea atât a acordului de pescuit, cât și a protocolului de punere în aplicare și a schimbului de scrisori, aceste ultime două instrumente fiind de altfel parte integrantă din acordul menționat (a se vedea punctul 102 de mai sus). În consecință, este lipsit de relevanță faptul, invocat de Consiliu, că producerea de efecte juridice față de terți prin Acordul de pescuit necesită intervenția protocolului de punere în aplicare.

- 205 În continuare, astfel cum subliniază reclamantul, includerea, prin Acordul de pescuit, a Saharei Occidentale și a apelor sale adiacente în domeniul de aplicare teritorial al acestuia, precum și al protocolului de punere în aplicare rezultă exclusiv din dispozițiile acordului și protocolului menționate, referitoare la acest domeniu de aplicare, interpretate în lumina schimbului de scrisori (a se vedea punctele 109-117 de mai sus).
- 206 Desigur, exercitarea efectivă de către Uniune și Regatul Maroc a drepturilor și obligațiilor reciproce la care au consimțit prin Acordul de pescuit și protocolul de punere în aplicare necesită adoptarea unor diferite măsuri de punere în aplicare, atât în ceea ce privește acordarea de drepturi de pescuit navelor Uniunii, cât și în ceea ce privește, pe de o parte, plata, sub diferitele sale forme, a contribuției financiare menționate la articolul 12 din acordul menționat și, pe de altă parte, alocarea acestei contribuții, în special a celei de sprijin sectorial.
- 207 Totuși, pe de o parte, este necesar să se arate că în speță însuși faptul că acordul în litigiu instituie un regim juridic al drepturilor de pescuit și al compensației financiare aplicabil în Sahara Occidentală și în apele adiacente afectează poporul din acest teritoriu, în calitate de terț la acest acord, în sensul principiului efectului relativ al tratatelor și independent de punerea sa efectivă în aplicare. În mod similar, acesta din urmă este afectat de simplul fapt că acordul respectiv conferă Uniunii și Regatului Maroc drepturile și obligațiile reciproce aferente acestui regim juridic pe teritoriul și în apele menționate.
- 208 Pe de altă parte și în orice caz, rezultă în special din modul de redactare a articolului 1 litera (h) din Acordul de pescuit că includerea Saharei Occidentale și a apelor sale adiacente în domeniul de aplicare teritorial al acestui acord și al protocolului de punere în aplicare prezintă un caracter necondiționat. Astfel, includerea apelor menționate în zona de pescuit definită de acest acord nu este supusă niciunei limitări speciale.
- 209 În sfârșit, desigur, după cum reiese din capitolul II din anexa la protocolul privind punerea în aplicare și din fișele tehnice de pescuit prevăzute în apendicele 2 la acest protocol, Uniunea și Regatul Maroc au distins, în cadrul zonei de pescuit, zone de gestionare supuse unor limitări speciale. Astfel, capitolul menționat încredințează Regatului Maroc sarcina de a stabili coordonatele exacte ale acestor zone de gestionare, precum și ale tuturor zonelor din interiorul acestora unde pescuitul este interzis, în timp ce fișele tehnice de pescuit menționate anterior stabilesc doar limitele maxime ale zonelor de gestionare respective.
- 210 Pe de altă parte, numai categoriile de pescuit cuprinse în fișele tehnice de pescuit nr. 3-6 sunt vizate de zone de gestionare ale căror limite includ apele adiacente Saharei Occidentale (a se vedea punctul 110 de mai sus).
- 211 Totuși, rezultă din dispozițiile menționate la punctele 208 și 209 de mai sus că marja de apreciere de care dispune Regatul Maroc se referă la delimitarea exactă a zonelor de gestionare și a eventualelor zone unde pescuitul este interzis, dar nu la zona de pescuit propriu-zisă. Or, simplul fapt că aceste dispoziții autorizează Regatul Maroc să decidă dacă zonele de gestionare a categoriilor de pescuit menționate mai sus pot include apele adiacente Saharei Occidentale afectează poporul din acest teritoriu.
- 212 În plus, așa cum amintește domnul avocat general Wathelet la punctul 69 din Concluziile sale în prezentate cauza *Western Sahara Campaign UK (C-266/16, EU:C:2018:1)*, frontiera dintre Sahara Occidentală și Regatul Maroc se situează la paralela 27°42'N (Punctul Stafford). Având în vedere coordonatele referitoare la limitele zonelor de gestionare menționate în fișele tehnice de pescuit

nr. 4 și nr. 6, trebuie să se deducă de aici, pe de o parte, că cea mai mare parte a zonei cuprinse între limitele zonei de gestionare menționate în prima dintre aceste fișe tehnice corespunde apelor adiacente Saharei Occidentale și, pe de altă parte, că zona cuprinsă în limitele zonei de gestionare menționate în cea de a doua dintre aceste fișe este inclusă în întregime în aceste ape. Pe de altă parte, aceste limite sunt definite în cadrul actelor aprobate prin decizia atacată și, prin urmare, nu depind de măsurile de punere în aplicare ulterioare.

213 În mod similar, potrivit principiului distribuției proporționale a beneficiilor care decurg din activitățile de pescuit prevăzute la articolul 12 alineatul (4) din Acordul de pescuit, părțile se angajează să se asigure că populațiile vizate, inclusiv cele din Sahara Occidentală, profită de aceste beneficii proporțional cu activitățile de pescuit în zona definită de acest acord, care includ apele adiacente acestui teritoriu, fără a prevedea nicio excepție de la acest principiu.

214 În această privință, astfel cum rezultă din explicațiile și din elementele de probă prezentate de reclamant, resursele piscicole sunt deosebit de abundente în apele adiacente Saharei Occidentale. Pe de altă parte, în raportul din 8 octombrie 2018, Comisia precizează că, în anul 2012, acest teritoriu a furnizat 78 % din volumul total al capturilor de pește efectuate în apele marocane și în apele adiacente teritoriului în cauză. În mod similar, rezultă de asemenea din acest raport că 66 % din valoarea sprijinului sectorial pentru perioada cuprinsă între 2014 și 2018 a fost plătită pentru partea din Sahara Occidentală controlată de Regatul Maroc. Prin urmare, se poate deduce că, în aplicarea principiului reamintit la punctul 213 de mai sus, partea din volumul total al capturilor de pește în zona de pescuit definită de acordul în litigiu reprezentată de capturile efectuate în apele adiacente Saharei Occidentale poate justifica plata unei părți semnificative din cuantumul sprijinului sectorial în beneficiul sectorului pescuitului din acest teritoriu neautonom.

215 Or, astfel cum rezultă în special din articolul 12 alineatul (4) din Acordul de pescuit, precum și din articolul 6 alineatul (2) și articolul 7 alineatul (2) din protocolul de punere în aplicare, analiza distribuției geografice și sociale echitabile a contribuției financiare, în special a sprijinului sectorial, ține de competența comună a părților la acordul în litigiu. Mai exact, din articolele 4 și 6-8 din protocolul menționat, precum și din capitolul 1 litera (E) din anexa la acesta rezultă că, astfel cum a arătat reclamantul, plățile corespunzătoare acestei contribuții financiare sunt virate Regatului Maroc și că acesta din urmă este responsabil de utilizarea lor sub controlul comitetului mixt instituit prin articolul 13 din Acordul de pescuit.

216 În consecință, astfel cum susține în mod întemeiat reclamantul, afectarea poporului din Sahara Occidentală și obligația de a solicita consimțământul acestuia rezultă exclusiv din dispozițiile acordului în litigiu și ale protocolului de punere în aplicare, indiferent de măsurile de punere în aplicare suplimentare. În special, se poate sublinia faptul că, astfel cum reiese din Rezoluția 50/33 a Adunării Generale a ONU (a se vedea punctul 19 de mai sus) și după cum a arătat reclamantul, acest organism a reiterat dreptul popoarelor din teritoriile neautonome de a se bucura de resursele naturale ale teritoriilor lor, de a dispune de aceste resurse în cel mai bun interes al lor, în special de resursele lor marine, precum și necesitatea de a se asigura că suveranitatea permanentă a popoarelor din aceste teritorii asupra acestor resurse este pe deplin respectată și salvăgardată. Pe de altă parte, la punctele 130-134, 145 și 146 din Concluziile sale prezentate în cauza Western Sahara Campaign UK (C-266/16, EU:C:2018:1), domnul avocat general Wathelet a constatat că acest drept era relevant în contextul unui acord între Uniune și Regatul Maroc pentru exploatarea resurselor piscicole din Sahara Occidentală și că încălcarea dreptului poporului din acest teritoriu de a dispune liber de resursele naturale menționate constituia o încălcare a dreptului său la autodeterminare.

- 217 În al doilea rând, în ceea ce privește argumentul întemeiat pe caracterul pur economic, iar nu juridic al efectelor acordului în litigiu asupra teritoriului Saharei Occidentale, este suficient să se constate că, prin simplul fapt al aplicării sale pe acest teritoriu și în apele sale adiacente, Acordul de pescuit și protocolul de punere în aplicare, interpretate în lumina schimbului de scrisori, produc efecte juridice în privința poporului din acest teritoriu, în calitate de terț la acord, în sensul efectului relativ al tratatelor, pentru motivele indicate la punctele 201-216 de mai sus. În plus, pe de o parte, se poate arăta că dispozițiile instrumentelor menționate și ale anexelor acestora enunță norme exacte și necondiționate privind delimitarea zonei de pescuit și a zonelor de gestionare, precum și în privința obligațiilor și limitărilor care trebuie respectate în cadrul activităților de pescuit, care sunt aplicabile în apele adiacente teritoriului respectiv. Același lucru este valabil și în ceea ce privește dispozițiile acestor instrumente referitoare la cuantumul compensației financiare, la componența acesteia și la repartizarea geografică și socială echitabilă a beneficiilor socioeconomice ale acordului în litigiu, care definesc cadrul juridic în care o parte din această compensație financiară va fi alocată activităților economice situate pe teritoriul în cauză. Prin urmare, aceste dispoziții sunt de natură să producă efecte juridice asupra operatorilor care beneficiază de finanțarea rezultată din această compensație, în special din sprijinul sectorial, inclusiv asupra celor care își desfășoară activitățile pe teritoriul respectiv (a se vedea în acest sens și prin analogie Ordonanța din 10 decembrie 2019, Frontul Polisario/Consiliul, T-344/19, nepublicată, EU:T:2019:862, punctele 24-35).
- 218 În al treilea rând, în ceea ce privește pretinsa împrejurare că acordul atacat nu ar crea drepturi sau obligații în ceea ce privește poporul din Sahara Occidentală, este suficient să se arate în această etapă că, indiferent de aspectul dacă părțile la acest acord au intenționat să îi acorde drepturi, acordul menționat exprimă voința părților, și anume Uniunea și Regatul Maroc, de a adopta și de a pune în aplicare un regim juridic pentru exploatarea resurselor piscicole din apele adiacente acestui teritoriu și pentru distribuirea contribuției financiare, în special în beneficiul activităților de pe teritoriul menționat. Prin urmare, normele instituite de acest regim juridic sunt obligatorii pentru acest terț la acordul în cauză, în măsura în care se aplică pe teritoriul menționat, printre care normele referitoare la competența părților la acordul menționat și a autorităților publice ale acestora în ceea ce privește punerea sa în aplicare. În special, aceste norme împiedică poporul respectiv să decidă în mod liber asupra modalităților de exploatare și de distribuție a beneficiilor care decurg din acestea. În consecință, acordul în litigiu are ca efect crearea de obligații în privința sa (a se vedea în acest sens și prin analogie hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctul 322 și jurisprudența citată).
- 219 În al patrulea rând, în ceea ce privește argumentul potrivit căruia acordul în litigiu nu ar fi, în orice caz, opozabil poporului din Sahara Occidentală, pe de o parte, este suficient să se constate că admisibilitatea unei acțiuni în anulare este determinată exclusiv de condițiile prevăzute la articolul 263 al patrulea paragraf TFUE, astfel cum au fost interpretate de jurisprudență. Pe de altă parte, în ceea ce privește opinia profesorului de drept internațional public pe care se întemeiază CPMM, trebuie amintit că Tribunalul nu se poate baza pe astfel de înscrisuri pentru a repune în discuție interpretarea dreptului internațional reținută de Curte (a se vedea în acest sens hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctele 198 și 199 și jurisprudența citată).
- 220 În al cincilea rând, afectarea poporului din Sahara Occidentală prin dispozițiile acordului în litigiu aplicabile apelor adiacente acestui teritoriu neautonom și necesitatea de a solicita consimțământul acestuia nu sunt repuse în discuție de considerațiile introductive ale Comisiei din memoriul său în

intervenție, potrivit cărora raportul juridic „exact” dintre un teritoriu neautonom și apele din largul coastelor sale nu este reglementat „în mod clar” de dreptul internațional, în special de Convenția asupra dreptului mării.

- 221 În primul rând, trebuie amintit că, astfel cum subliniază în mod întemeiat reclamantul, Convenția asupra dreptului mării constituie expresia stadiului actual al dreptului internațional maritim cutumiar, astfel cum rezultă în special din jurisprudența CIJ (a se vedea în acest sens Hotărârea CIJ din 12 octombrie 1984, *Delimitarea frontierei maritime în regiunea Golfului Maine*, CIJ, Recueil 1984, p. 246, punctul 94).
- 222 În această privință, rezultă în mod expres de la punctul 1 litera (a) din Rezoluția III a Actului final al celei de a treia Conferințe a Organizației Națiunilor Unite privind dreptul mării din 30 aprilie 1982, menționată de Comisie, că, în cazul unui teritoriu neautonom, „dispozițiile referitoare la drepturile sau interesele menționate în convenție se aplică în beneficiul poporului din acest teritoriu în vederea promovării prosperității și dezvoltării acestuia”. Prin urmare, trebuie să se deducă că, ori de câte ori dispozițiile Convenției asupra dreptului mării se referă la drepturile sau interesele statelor părți la această convenție, acestea se aplică prin analogie drepturilor și intereselor popoarelor din teritoriile neautonome și trebuie puse în aplicare, dacă nu de către acestea din urmă, cel puțin în beneficiul lor. În ceea ce privește punctul 1 litera (b) din această rezoluție, menționat de asemenea de Comisie, trebuie subliniat că, astfel cum arată reclamantul în observațiile sale privind memoriul în intervenție al acestei instituții, acest punct nu este aplicabil în Sahara Occidentală, în măsura în care se referă la „cazul” unui „litigiu între state privind suveranitatea asupra unui teritoriu [neautonom]”. Or, divergențele dintre Regatul Maroc și reclamant privind acest teritoriu nu pot fi considerate, având în vedere statutul acestuia din urmă, ca fiind un „litigiu între state”.
- 223 Cu toate acestea, în ceea ce privește drepturile aferente exploatarea resurselor naturale situate în apele adiacente acestor teritorii neautonome, Rezoluția III a Actului final al celei de a treia Conferințe a Organizației Națiunilor Unite asupra dreptului mării trebuie interpretată în lumina principiului suveranității permanente asupra acestor resurse și a principiului autodeterminării din care acesta derivă (a se vedea punctul 216 de mai sus), în sensul că exercitarea acestor drepturi în beneficiul acestor popoare de către un terț, de exemplu de către puterea administrantă, nu poate avea loc fără ca acestea să aibă posibilitatea de a-și exprima voința în această privință.
- 224 În special, este necesar să se constate că, astfel cum reamintește Curtea la punctele 6-9 din Hotărârea *Western Sahara Campaign UK*, Convenția asupra dreptului mării definește printre altele drepturile statului riveran asupra mării teritoriale și a zonei economice exclusive. În această privință, pe de o parte, articolul 2 alineatul (1) din această convenție prevede că suveranitatea statului riveran se extinde, dincolo de teritoriul său și de apele sale interioare, asupra unei zone a mării adiacente desemnate sub numele de „mare teritorială”. Articolul 2 alineatul (3) din convenția respectivă prevede că suveranitatea asupra mării teritoriale se exercită în condițiile prevăzute de dispozițiile acestei convenții și de celelalte reguli de drept internațional. Pe de altă parte, articolul 55 din aceeași convenție prevede că „[z]ona economică exclusivă este o zonă situată dincolo de marea teritorială și adiacentă acesteia, supusă regimului juridic special stabilit de prezenta parte, în virtutea căruia drepturile și jurisdicția statului riveran și drepturile și libertățile celorlalte state sunt guvernate de dispozițiile pertinente ale prezentei convenții”. Articolul 56 alineatul (1) litera (a) din această convenție prevede în special că, „în zona economică

exclusivă, statul riveran are drepturi suverane în scopul explorării și exploatării, conservării și gestiunii resurselor naturale, biologice sau nebiologice, ale fundului mării, ale subsolului acestuia și ale apelor de deasupra”.

- 225 Astfel, rezultă din cele menționate anterior că teritoriilor neautonome le pot fi recunoscute drepturi, în special în ceea ce privește exploatarea resurselor naturale, asupra zonei maritime adiacente teritoriului respectiv, definită de Convenția asupra dreptului mării ca fiind marea teritorială, precum și asupra zonei maritime situate dincolo de această primă zonă, în limitele drepturilor recunoscute de această convenție statelor riverane asupra zonei economice exclusive și fără a aduce atingere delimitării zonelor maritime ale statelor terțe riverane și drepturilor acestora.
- 226 În speță, este necesar să se constate că articolul 1 litera (h) din Acordul de pescuit include în zona de pescuit „apele adiacente Saharei Occidentale”, fără a preciza dacă această din urmă noțiune corespunde numai definiției mării teritoriale, în sensul Convenției asupra dreptului mării, sau se extinde la zona maritimă situată dincolo de această mare, în limitele drepturilor recunoscute de această convenție statelor riverane asupra ZEE. În orice caz, în măsura în care același articol precizează că definiția zonei de pescuit nu va afecta eventualele negocieri privind delimitarea zonelor maritime ale statelor de coastă riverane zonei de pescuit și, în general, drepturile statelor terțe, trebuie considerat că poporului din Sahara Occidentală îi pot fi recunoscute drepturi asupra exploatării resurselor naturale din apele adiacente acestui teritoriu, în sensul Acordului de pescuit.
- 227 În continuare, astfel cum arată reclamantul și după cum rezultă din jurisprudența CIJ și a Curții Permanente de Arbitraj (APC), drepturile asupra mării sunt guvernate de principiul de drept internațional cutumiar potrivit căruia „pământul domină marea în virtutea proiecției coastelor sau a fațadelor de coastă”, și anume, mai exact, că drepturile asupra mării derivă din suveranitatea statului riveran asupra uscatului, teritoriul maritim constituind dependența inseparabilă a teritoriului terestru [a se vedea în acest sens CPA, 23 octombrie 1909, Cauza Grisbådarna (Norvegia, Suedia), *Recueil des sentences arbitrales*, vol. XI, p. 159, CIJ, Hotărârea din 8 octombrie 2007, Diferendul teritorial și maritim dintre Nicaragua și Honduras în Marea Caraibelor (Nicaragua împotriva Hondurasului), hotărâre, CIJ, Recueil 2007, p. 659, punctul 126, și Hotărârea din 3 februarie 2009, Delimitarea maritimă în Marea Neagră (România împotriva Ucrainei), hotărâre, CIJ, Recueil 2009, p. 61, punctul 77].
- 228 Astfel cum rezultă din explicațiile reclamantului, Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite aplică în mod implicit acest principiu în cazul teritoriilor neautonome, printre altele atunci când, în Rezoluția 50/33 aceasta afirmă că „exploatarea prejudiciabilă și jefuirea resurselor marine” ale teritoriilor neautonome „subminează integritatea și prosperitatea acestor teritorii” și „face apel la toate guvernele și la toate organismele Organizației Națiunilor Unite să se asigure că suveranitatea permanentă a popoarelor din [aceste teritorii] asupra resurselor lor naturale este pe deplin respectată și salvagardată” (a se vedea punctul 19 de mai sus). Astfel, aceasta postulează că resursele naturale situate pe teritoriul maritim care constituie dependența inseparabilă a părții terestre a teritoriilor neautonome menționate intră sub incidența suveranității permanente a popoarelor din aceste teritorii.
- 229 În plus, după cum arată reclamantul, aplicarea acestui principiu în cazul teritoriilor neautonome se deduce și din practica internațională a Uniunii, astfel cum este ilustrată de Acordul de asociere euromediterranean interimar privind schimburile comerciale și cooperarea dintre Comunitatea Europeană, pe de o parte, și Organizația pentru Eliberarea Palestinei (OLP), care acționează în numele Autorității Palestiniene din Cisiordania și Fâșia Gaza, pe de altă parte, semnat la

Bruxelles la 24 februarie 1997 (JO 1997, L 187, p. 3, Ediție specială, 11/vol. 15, p. 19). Într-adevăr, articolul 1 litera (m) din Protocolul nr. 3 la acest acord, referitor la definirea noțiunii de „produse originare” și la metodele de cooperare administrativă, definește „teritoriile” părților ca fiind „teritoriile, inclusiv apele teritoriale”.

230 În sfârșit, este necesar să se arate că, în Hotărârea Western Sahara Campaign UK, Curtea a aplicat în mod implicit aceste principii în cazul Saharei Occidentale și al apelor sale adiacente.

231 Astfel, Curtea a arătat, pe de o parte, că apele asupra cărora statul de coastă are dreptul să își exercite suveranitatea sau jurisdicția, în temeiul Convenției asupra dreptului mării, se limitează exclusiv la apele adiacente teritoriului său și care fac parte din marea sa teritorială sau din zona sa economică exclusivă și, pe de altă parte, că, având în vedere faptul că teritoriul Saharei Occidentale nu face parte din teritoriul Regatului Maroc, apele adiacente teritoriului Saharei Occidentale nu sunt incluse în zona de pescuit marocană (Hotărârea Western Sahara Campaign UK, punctele 68 și 69).

232 Prin urmare, se poate deduce de aici că Curtea a considerat că drepturile asupra apelor adiacente Saharei Occidentale trebuie să urmeze drepturile asupra părții terestre a acestui teritoriu neautonom și în special cele ale poporului său.

233 Rezultă din cele menționate anterior că, contrar celor sugerate de Comisie, drepturile statului riveran consacrate de Convenția asupra dreptului mării și în special drepturile referitoare la exploatarea resurselor naturale situate în zonele definite de această convenție, inclusiv a resurselor piscicole, pot fi exercitate în beneficiul popoarelor din teritoriile neautonome care posedă o coastă maritimă, precum Sahara Occidentală, fără a aduce atingere drepturilor statelor de coastă riverane.

234 În orice caz, în măsura în care acordul în litigiu se aplică nu numai apelor adiacente Saharei Occidentale, ci și teritoriului propriu-zis al acesteia, poporul său este afectat de aplicarea teritorială a acestui acord, indiferent de relația dintre teritoriul respectiv și apele adiacente menționate.

235 Rezultă din toate cele menționate anterior că, întrucât domeniul de aplicare teritorial al acordului în litigiu include teritoriul Saharei Occidentale și apele adiacente, acest acord poate afecta poporul din acest teritoriu și, prin urmare, necesită consimțământul acestuia.

– Cu privire la cel de al treilea aspect al argumentației Consiliului, întemeiat pe absența unei modificări a situației juridice a reclamantului, ținând seama de rolul său limitat la participarea la procesul de autodeterminare a Saharei Occidentale

236 Potrivit Consiliului, Regatului Spaniei, Republicii Franceze, Comisiei și CPMM, rolul conferit reclamantului în cadrul procesului de autodeterminare a Saharei Occidentale nu implică faptul că decizia atacată și acordul în litigiu produc efecte directe asupra situației sale juridice. Într-adevăr, puterea sa de reprezentare ar fi limitată și nu exclusivă, iar acesta nu ar fi un operator economic. În plus, decizia atacată și acordul în litigiu nu ar aduce atingere rezultatului acestui proces. Astfel, efectele deciziei atacate asupra reclamantului ar fi, cel mult, indirecte și politice.

237 În ceea ce îl privește, reclamantul susține că, prin simplul fapt că decizia atacată afectează poporul din Sahara Occidentală, în sensul punctului 106 din Hotărârea Consiliul/Frontul Polisario, aceasta produce efecte juridice directe asupra poziției sale de unic reprezentant al poporului din Sahara

Occidentală. În plus, reclamantul susține că procesul politic de autodeterminare include „în mod evident” problemele economice și cele legate de exploatarea resurselor naturale și că, în orice caz, acordul în litigiu ridică o problemă „teritorială”, astfel încât litigiul se încadrează pe deplin în cadrul în care acesta își exercită misiunea.

- 238 În această privință, mai întâi, este necesar să se reamintească situația specială a Saharei Occidentale, așa cum rezultă din evoluția contextului internațional amintit la punctele 2-20 de mai sus. În fapt, deși procesul de autodeterminare a acestui teritoriu neautonom este încă în curs de desfășurare, puterea administrantă a teritoriului respectiv, în sensul articolului 73 din Carta Organizației Națiunilor Unite, și anume Regatul Spaniei, a renunțat, începând cu 26 februarie 1976, la exercitarea oricărei responsabilități de natură internațională referitoare la administrarea teritoriului menționat, fapt de care au luat act organismele ONU (a se vedea punctul 13 de mai sus). În consecință, părțile la acest proces, desfășurat sub egida acestei organizații, sunt, pe de o parte, Regatul Maroc, care revendică exercițiul drepturilor suverane asupra teritoriului respectiv, și, pe de altă parte, reclamantul, în calitate de reprezentant al poporului din acest teritoriu. Astfel, după cum afirmă Comisia în esență în memoriul său în intervenție, există un „conflict de legitimitate” între Regatul Maroc și reclamant în ceea ce privește „reprezentativitatea” acestui teritoriu și a populației sale (hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctul 203).
- 239 În continuare, în ceea ce privește întinderea reprezentativității reclamantului în raport cu poporul din Sahara Occidentală și impactul acesteia asupra afectării sale directe printr-o decizie de încheiere a unui acord între Uniune și Regatul Maroc care se aplică în mod explicit pe acest teritoriu și în apele adiacente, trebuie arătat că nici în Hotărârile Consiliul/Frontul Polisario și Western Sahara Campaign UK, nici în ordonanțele menționate la punctul 52 de mai sus, instanțele Uniunii nu și-au exprimat poziția cu privire la această problemă (a se vedea în acest sens și prin analogie hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctul 204).
- 240 În schimb, Consiliul face referire la punctele 183-194 din Concluziile avocatului general Wathelet prezentate în cauza Consiliul/Frontul Polisario (C-104/16 P, EU:C:2016:677), în care avocatul general a precizat că, în opinia sa, reclamantul a fost recunoscut de ONU ca reprezentant al poporului din Sahara Occidentală numai în cadrul procesului politic destinat soluționării problemei autodeterminării poporului de pe acest teritoriu și că litigiul în discuție nu făcea parte din acest proces politic (a se vedea în acest sens hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctul 205).
- 241 Totuși, se poate deduce din cuprinsul punctului 7 din Rezoluția 34/37 și al punctului 10 din Rezoluția 35/19 (a se vedea punctul 16 de mai sus) că recunoașterea de către organismele ONU a reprezentativității reclamantului în ceea ce privește poporul menționat precedă în mod logic recunoașterea dreptului său de a fi parte la procesul de autodeterminare a teritoriului respectiv și că tocmai datorită acestei reprezentativități organismele menționate au considerat că reclamantul avea acest drept. În consecință, deși este adevărat că acest proces nu include o componentă referitoare la gestionarea resurselor piscicole ale teritoriului și la repartizarea beneficiilor care decurg din aceasta, participarea reclamantului la procesul respectiv nu înseamnă că el nu ar putea reprezenta poporul menționat anterior în cadrul unui acord de pescuit între Uniune și Regatul Maroc, în măsura în care acesta din urmă se aplică pe teritoriul menționat și în apele adiacente și afectează astfel poporul în cauză (a se vedea în acest sens hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctele 206 și 207).

- 242 În plus, astfel cum reiese din rezoluțiile Adunării Generale a ONU cu privire la această chestiune și din Concluziile avocatului general Wathelet prezentate în cauza Western Sahara Campaign UK (C-266/16, EU:C:2018:1) (a se vedea punctul 216 de mai sus), dreptul popoarelor din teritoriile neautonome și în special al poporului din Sahara Occidentală de a dispune liber de resursele lor naturale face parte integrantă din dreptul la autodeterminare al acestora.
- 243 În sfârșit, referitor la exclusivitatea reprezentativității reclamantului în ceea ce privește poporul din Sahara Occidentală, este suficient să se arate în acest stadiu că nu rezultă din documentele aflate la dosar că organismele ONU, astfel cum subliniază în esență reclamantul, ar fi repus în discuție poziția exprimată în Rezoluțiile 34/37 și 35/19 și ar fi recunoscut alte organizații decât reclamantul care să fie abilitate să reprezinte poporul în cauză. Contrar celor afirmate de Comisie și CPMM, faptul că, în cadrul monitorizării procesului de autodeterminare, aceste organisme au, în conformitate cu mandatul lor, relații și schimburi cu alte organizații decât reclamantul, provenite în special din societatea civilă, precum și cu autoritățile marocane nu este determinant în această privință. De asemenea, faptul că Regatul Spaniei ar putea fi în continuare puterea administrantă a Saharei Occidentale în sensul articolului 73 din Carta Organizației Națiunilor Unite, în pofida declarației sale din 26 februarie 1976, nu poate, în orice caz, să împiedice reclamantul să exprime consimțământul poporului din acest teritoriu (a se vedea în acest sens hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctele 208 și 209).
- 244 În orice caz, trebuie arătat că încheierea de către Uniune a acordului în litigiu cu una dintre părțile la procesul de autodeterminare privind teritoriul Saharei Occidentale, care revendică drepturi de suveranitate asupra acestui teritoriu și a apelor sale adiacente și, astfel cum rezultă din schimbul de scrisori (a se vedea punctul 70 de mai sus), a încheiat ea însăși pe această bază acordul menționat, produce în mod necesar efecte juridice în privința celeilalte părți la acest proces, având în vedere „conflictul de legitimitate” dintre aceste părți cu privire la teritoriul respectiv (a se vedea în acest sens hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctul 210).
- 245 În plus, motivele schimbului de scrisori și considerentele deciziei atacate indică faptul că părțile însele și în special Uniunea sunt conștiente de faptul că încheierea acestui acord nu este lipsită de legătură cu procesul de autodeterminare în desfășurare în Sahara Occidentală.
- 246 Acest lucru este dovedit de faptul că, la punctul 1 al celui de al doilea paragraf al schimbului de scrisori, părțile „își reafirmă sprijinul pentru procesul ONU” și, la punctul 2, precizează că încheierea Acordului de pescuit nu aduce atingere pozițiilor lor respective cu privire la statutul Saharei Occidentale și al apelor sale adiacente, și anume, pe de o parte, pentru Uniune, că este vorba de un teritoriu care nu se autoguvernează ce dispune de dreptul la autodeterminare și, pe de altă parte, pentru Regatul Maroc, că este „parte integrantă” a teritoriului său național. În plus, Uniunea precizează că, deși apele adiacente acestui teritoriu sunt acoperite de zona de pescuit, astfel cum este definită la articolul 1 litera (h) din Acordul de pescuit, „trimiterea din Acordul de pescuit la legile și reglementările marocane nu aduce atingere poziției sale”. În mod similar, Regatul Marocului precizează că consideră că „orice soluție la acest diferend regional ar trebui să se bazeze pe inițiativa sa de autonomie”.
- 247 Prin urmare, trebuie să se deducă de aici că părțile au considerat că încheierea acordului în litigiu risca să fie interpretată ca fiind reflectarea unei poziții comune cu privire la statutul acestui teritoriu și ca aducând atingere procesului de autodeterminare în cauză și că era necesar să se facă precizările respective pentru a evita un astfel de risc (a se vedea în acest sens hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctul 212).

- 248 Aceste preocupări se reflectă de asemenea în considerentele (4) și (12) ale deciziei atacate (a se vedea punctul 60 de mai sus). În special, în acest ultim considerent, Consiliul răspunde reclamantului și „celorlalți actori” care „nu au acceptat să participe la procesul de consultare” și care au respins „aplicarea Acordului de pescuit și a protocolului său de punere în aplicare apelor adiacente Saharei Occidentale” întrucât „au apreciat în esență că actele respective ar confirma poziția Marocului cu privire la teritoriul Saharei Occidentale”. În această privință, Consiliul arată că „niciunul dintre termenii Acordului de pescuit sau ai protocolului de punere în aplicare a acestuia nu implică faptul că ar recunoaște suveranitatea sau drepturile suverane ale Regatului Maroc asupra Saharei Occidentale și a apelor adiacente” și că „Uniunea va continua, de asemenea, să își intensifice eforturile pentru a sprijini procesul de soluționare pașnică a diferendului, proces inițiat și continuat sub egida Organizației Națiunilor Unite”.
- 249 Pe de altă parte, deși, astfel cum arată Consiliul în considerentul (11) al deciziei atacate, reclamantul nu a acceptat să participe la consultările menționate la punctul 248 de mai sus, rezultă din raportul din 8 octombrie 2018 că „i-a fost adresată [acestui] o invitație la o întâlnire pentru a afla punctul său de vedere cu privire la extinderea [acordului în litigiu] la apele adiacente Saharei Occidentale”. Prin urmare, chiar dacă reclamantul nu este parte la acordul respectiv și nu a participat la negocierile pentru încheierea sa, care au implicat doar autoritățile Uniunii și autoritățile marocane, el a fost considerat de instituții ca fiind un interlocutor legitim pentru a-și exprima punctul de vedere cu privire la acordul menționat (a se vedea în acest sens hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctul 214).
- 250 În consecință, în măsura în care încheierea acordului în litigiu afectează poporul din Sahara Occidentală și trebuie să obțină consimțământul acestuia, decizia atacată produce efecte directe asupra situației juridice a reclamantului în calitate de reprezentant al acestui popor. În plus, în măsura în care acest acord a fost încheiat cu Regatul Maroc, îl privește în mod direct în calitate de parte la procesul de autodeterminare pe acest teritoriu. Astfel, pe de o parte, este cert că reclamantul nu a fost de acord cu încheierea acordului în litigiu și, pe de altă parte, acesta susține, în cadrul prezentei acțiuni, că consimțământul poporului din Sahara Occidentală nu a fost obținut în mod valabil, în special din cauza faptului că nu a fost exprimat de el însuși (a se vedea în acest sens hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctul 215).
- 251 Faptul că reclamantul nu este un operator economic este lipsit de relevanță, întrucât aceasta nu revendică această calitate și nu intenționează să derive afectarea sa directă din aplicarea în ceea ce îl privește a normelor prevăzute de acordul în litigiu, ci din însuși domeniul de aplicare teritorial al acestui acord. În plus, în ceea ce privește comparația dintre prezenta cauză și cauza în care a fost pronunțată Hotărârea din 20 septembrie 2019, Venezuela/Consiliul (T-65/18, EU:T:2019:649), invocată de Consiliu și de Comisie în susținerea argumentelor lor, pe lângă faptul că, prin Hotărârea din 22 iunie 2021, Venezuela/Consiliul (Afectarea unui stat terț) (C-872/19 P, EU:C:2021:507), Curtea a anulat hotărârea Tribunalului citată de Consiliu, este necesar să se arate că litigiul în discuție în această cauză între statul terț respectiv și Consiliu se referea la acte unilaterale aplicabile numai pe teritoriul Uniunii și nu era necesar consimțământul unui terț la actele menționate. În consecință, această comparație nu este, în orice caz, relevantă (a se vedea în acest sens hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctul 217).

252 Pe de altă parte, faptul invocat de Consiliu potrivit căruia acordul în litigiu și decizia atacată nu aduc atingere rezultatului procesului de autodeterminare nu înseamnă că aceste acte nu sunt de natură să modifice situația juridică a reclamantului, în calitate de reprezentant al unui terț la acest acord și de parte la acest proces (a se vedea în acest sens hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctul 218).

253 Din cele menționate anterior rezultă că trebuie înlăturate cele trei aspecte ale argumentației Consiliului, a Regatului Spaniei, a Republicii Franceze, a Comisiei și a CPMM în ceea ce privește primul criteriu al afectării directe și că reclamantul îndeplinește acest criteriu.

ii) Cu privire la cel de al doilea criteriu al afectării directe, referitor la caracterul pur automat al punerii în aplicare a măsurii contestate, care rezultă numai din reglementarea Uniunii

254 Astfel cum s-a amintit la punctul 176 de mai sus, Consiliul susține că acordul în litigiu necesită măsuri de punere în aplicare pentru a produce efecte juridice față de terți, în timp ce reclamantul susține că, prin simplul fapt că decizia atacată privește încheierea unui acord aplicabil pe teritoriul Saharei Occidentale și în apele adiacente, aceasta îl afectează în mod direct, fără a fi nevoie de măsuri de punere în aplicare.

255 În această privință, trebuie amintit că, potrivit jurisprudenței amintite la punctul 179 de mai sus, cel de al doilea criteriu al afectării directe impune ca măsura contestată să nu lase nicio putere de apreciere destinatarilor săi, având în vedere caracterul automat al punerii sale în aplicare, care rezultă exclusiv din reglementarea Uniunii, fără aplicarea altor norme intermediare.

256 În speță, în cadrul analizei primului criteriu al afectării directe, s-a constatat, la punctele 204-216 de mai sus, că afectarea poporului din Sahara Occidentală și obligația de a solicita consimțământul acestuia rezultă exclusiv din dispozițiile Acordului de pescuit și ale protocolului de punere în aplicare, interpretate în lumina schimbului de scrisori, toate aceste trei instrumente fiind aprobate prin decizia atacată, independent de măsurile de punere în aplicare suplimentare. În special, astfel cum susține reclamantul, regulamentul atacat în cauza T-356/19 nu poate împiedica afectarea sa directă prin decizia atacată, în măsura în care acest regulament constituie o măsură tehnică referitoare la un aspect specific al protocolului de punere în aplicare, și anume alocarea între statele membre a posibilităților de pescuit acordate în temeiul protocolului menționat.

257 În plus, potrivit unei jurisprudențe constante, cel de al doilea criteriu al afectării directe este îndeplinit atunci când posibilitatea ca destinatarii să nu pună în aplicare actul Uniunii este pur teoretică, intenția lor de a deduce consecințe în conformitate cu acest act fiind dincolo de orice îndoială (a se vedea Hotărârea din 4 decembrie 2019, PGNiG Supply & Trading/Comisia, C-117/18 P, npublicată, EU:C:2019:1042, punctul 30 și jurisprudența citată).

258 Or, în speță, în măsura în care acordul în litigiu a fost încheiat tocmai cu scopul de a permite navelor Uniunii să își reia activitățile de pescuit în apele adiacente Saharei Occidentale și populațiilor din acest teritoriu să beneficieze de compensația financiară corespunzătoare, trebuie să se constate că voința autorităților Uniunii și a celor ale Regatului Maroc de a nu pune în aplicare angajamentele care decurg din acesta este pur teoretică.

259 Prin urmare, trebuie să se concluzioneze că reclamantul este afectat în mod direct de decizia atacată.

2) *Cu privire la afectarea individuală a reclamantului*

- 260 Consiliul susține că participarea reclamantului la negocierile privind statutul Saharei Occidentale nu este de natură să îl individualizeze în ceea ce privește decizia atacată și că acordul în litigiu nu afectează poziția sa în cadrul acestor negocieri. În duplică, Consiliul adaugă că, chiar presupunând că reclamantul are competență în ceea ce privește problemele economice ale Saharei Occidentale, rezultă în special de la punctul 69 din Hotărârea din 10 aprilie 2003, Comisia/Nederlandse Antillen (C-142/00 P, EU:C:2003:217), că această competență nu este suficientă pentru a stabili că este vizat în mod individual de acordul în litigiu.
- 261 Comisia, Republica Franceză, Regatul Spaniei și CPMM dezvoltă în esență aceeași argumentație.
- 262 Reclamantul susține că este vizat în mod individual, pentru motivul că rezultă de la punctele 100-106 din Hotărârea Consiliul/Frontul Polisario că poporul din Sahara Occidentală, al cărui reprezentant este acesta, ar trebui să își exprime consimțământul cu privire la orice acord internațional aplicabil pe teritoriul Saharei. Astfel, ținând seama de rolul pe care reclamantul l-ar avea în raport cu acest popor, în special în exprimarea consimțământului său de a-și asuma obligații prin intermediul unui tratat, el ar prezenta calități speciale de natură să îl particularizeze în raport cu orice altă persoană și ar fi astfel afectat în mod individual de decizia atacată. În replică, reclamantul adaugă faptul că, procedând la consultările vizate în considerentul (11) al deciziei atacate, Consiliul l-a împiedicat să își exercite competența de a exprima consimțământul poporului saharawi și reiterează în esență argumentația prezentată pentru a demonstra că este afectat direct de această decizie.
- 263 Potrivit unei jurisprudențe constante, alte subiecte de drept decât destinatarii unei decizii nu pot pretinde că sunt vizate individual decât dacă această decizie le aduce atingere în temeiul anumitor calități care le sunt specifice sau al unei situații de fapt care le particularizează în raport cu orice altă persoană și, prin urmare, le individualizează ca și cum ar fi destinatarii unei astfel de decizii (a se vedea hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctul 228 și jurisprudența citată).
- 264 În speță, în calitate de reprezentant al poporului unui teritoriu care nu se autoguvernează, care se bucură de dreptul la autodeterminare, reclamantul dispune, în temeiul dreptului internațional, de competențe proprii și distincte de cele ale părților la acordul în litigiu. Astfel, pentru a demonstra că este afectat în mod individual de decizia atacată, reclamantul poate susține în mod util că aceasta din urmă îl împiedică să își exercite, în mod autonom, competențele menționate (a se vedea în acest sens hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctul 229).
- 265 Or, în cadrul analizei afectării directe a reclamantului, s-a concluzionat că, în măsura în care încheierea acordului în litigiu afecta poporul din Sahara Occidentală și presupunea obținerea consimțământului acestuia, decizia atacată producea efecte directe asupra situației juridice a reclamantului în calitate de reprezentant al acestui popor și de parte la procesul de autodeterminare pe acest teritoriu (a se vedea punctele 241-250 de mai sus). În consecință, reclamantul trebuie considerat ca fiind afectat de decizia atacată ca urmare a unor calități care îi sunt specifice și care îl particularizează în mod similar cu destinatarul acestei decizii (a se vedea în acest sens hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctele 230 și 231).

- 266 Împrejurările litigiului în care a fost pronunțată Hotărârea din 10 aprilie 2003, Comisia/Nederlandse Antillen (C-142/00 P, EU:C:2003:217), invocată de Consiliu, de Comisie și de CPMM, nu sunt comparabile cu cele din prezenta cauză. Astfel, pe de o parte, măsurile contestate în cadrul acestui litigiu nu vizau în mod specific teritoriul reclamanților. Pe de altă parte și în orice caz, adoptarea acestor măsuri nu necesita consimțământul poporului din acest teritoriu (a se vedea în acest sens hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctele 233-235).
- 267 Jurisprudența privind afectarea individuală a asociațiilor (a se vedea Hotărârea din 18 ianuarie 2007, PKK și KNK/Consiliul, C-229/05 P, EU:C:2007:32, punctul 70 și jurisprudența citată, precum și Ordonanța din 3 aprilie 2014, ADEAS/Comisia, T-7/13, nepublicată, EU:T:2014:221, punctul 32 și jurisprudența citată), menționată de Comisie și de Republica Franceză, nu este nici ea relevantă în prezenta cauză, întrucât afectarea individuală a unei asociații care reprezintă interesele private ale unui grup de particulari sau de întreprinderi nu poate fi comparată cu cea a unei organizații, precum reclamantul, care reprezintă poporul dintr-un teritoriu neautonom. În plus, având în vedere rolul reclamantului și împrejurările menționate la punctele 241-250 de mai sus, care sunt suficiente pentru a-l particulariza în raport cu decizia atacată, nu i se poate imputa faptul că acesta nu a participat la negocierile purtate de Uniune în vederea încheierii acordului în litigiu (a se vedea în acest sens hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctele 236 și 237).
- 268 Rezultă că reclamantul este afectat nu numai în mod direct, ci și în mod individual de decizia atacată. În consecință, trebuie respinsă cauza de inadmisibilitate invocată de Consiliu, întemeiată pe lipsa calității sale procesuale active, iar acțiunea trebuie analizată pe fond.

3. Cu privire la temeinicia acțiunii

- 269 În susținerea acțiunii formulate, reclamantul invocă 11 motive. Primul motiv este întemeiat pe necompetența Consiliului de a adopta decizia atacată, al doilea pe încălcarea obligației acestuia de a verifica respectarea drepturilor fundamentale și a dreptului internațional umanitar, al treilea pe încălcarea obligației de a executa hotărârile Curții, al patrulea pe încălcarea drepturilor fundamentale ca principii și valori care trebuie să ghideze acțiunea externă a Uniunii, al cincilea pe încălcarea principiului protecției încrederii legitime, al șaselea pe aplicarea eronată a principiului proporționalității, al șaptelea pe încălcarea politicii în domeniul pescuitului, al optulea pe încălcarea dreptului la autodeterminare, al nouălea pe încălcarea principiului efectului relativ al tratatelor, al zecelea pe încălcarea dreptului internațional umanitar și al unsprezecelea pe încălcarea obligațiilor Uniunii în temeiul dreptului răspunderii internaționale.

a) Cu privire la primul motiv, întemeiat pe necompetența Consiliului de a adopta decizia atacată

- 270 Reclamantul susține că Consiliul, în calitate de organ al Uniunii, nu avea competența de a adopta decizia atacată, întrucât aceasta privea încheierea unui acord internațional aplicabil unui teritoriu aflat sub suveranitatea unui popor terț, în privința căruia nici Uniunea și nici cocontractantul său nu aveau autoritate.

- 271 Consiliul susține că, prin intermediul prezentului motiv, reclamantul contestă în realitate competența Uniunii pentru motivul încălcării principiului autodeterminării și a principiului efectului relativ al tratatelor și trimite la răspunsul său la cel de al optulea și cel de al nouălea motiv. În plus, acesta arată că competența de a încheia acorduri internaționale îi este conferită de articolul 218 alineatul (6) TFUE.
- 272 La rândul său, Comisia susține că dreptul internațional nu se opune încheierii, de către puterea administrantă a unui teritoriu care nu se autoguvernează, a unui acord internațional aplicabil acestui teritoriu. În speță, Regatul Maroc ar trebui considerat ca fiind *de facto* autoritatea administrantă a Saharei Occidentale. Republica Franceză susține în esență o poziție similară. CPMM sunt de acord în esență cu răspunsul Consiliului la prezentul motiv.
- 273 În această privință, este suficient să se constate că, în prezenta cauză, nu reiese din elementele de probă invocate de reclamant și nici din documentele aflate la dosar că încheierea acordului în litigiu ar trebui exclusă ca urmare a statutului de organizație internațională al Uniunii sau a unei norme de drept internațional care interzice în mod expres o astfel de încheiere, care să rezulte în special dintr-o rezoluție a Consiliului de Securitate sau dintr-o hotărâre a CIJ. În plus, trebuie amintit că, astfel cum se deduce de la punctul 98 din Hotărârea Consiliul/Frontul Polisario și de la punctele 70-72 din Hotărârea Western Sahara Campaign UK, Curtea nu a exclus, în principiu, posibilitatea ca Uniunea și Regatul Maroc să poată încheia un acord internațional aplicabil pe teritoriul Saharei Occidentale sau în apele adiacente acestuia (a se vedea în acest sens și prin analogie hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctele 247 și 248 și jurisprudența citată).
- 274 Pentru aceste motive, primul motiv trebuie respins.
- 275 Examinarea temeiniciei acțiunii trebuie să continue cu analiza celui de al treilea motiv.

b) Cu privire la cel de al treilea motiv, întemeiat în esență pe încălcarea de către Consiliu a obligației sale de a respecta cerințele deduse de jurisprudență din principiul autodeterminării și din principiul efectului relativ al tratatelor

- 276 Reclamantul susține că, prin încheierea fără consimțământul său a unui acord cu Regatul Maroc care se aplică în mod explicit pe teritoriul Saharei Occidentale și în apele adiacente, Consiliul nu a respectat obligația de a executa hotărârile Curții care decurge din articolul 266 TFUE. Astfel, Curtea ar fi considerat că includerea implicită a acestui teritoriu în domeniul de aplicare al acordurilor încheiate între Uniune și Regatul Maroc ar fi imposibilă din punct de vedere juridic, în temeiul principiului autodeterminării și al principiului efectului relativ al tratatelor. Reclamantul deduce de aici că, pentru aceleași motive, aplicarea explicită a unor astfel de acorduri pe teritoriul menționat și în apele adiacente este, *a fortiori*, exclusă. În plus, în prima parte a cererii introductive, precum și în considerațiile introductive din replică și în observațiile privind memoriul în intervenție, reclamantul susține în special că încheierea acordului în litigiu este contrară jurisprudenței, întrucât nu respectă statutul separat și distinct al Saharei Occidentale și a fost adoptată fără consimțământul poporului din acest teritoriu cu privire la acordul menționat.
- 277 Consiliul susține că, prin încheierea unui acord care include în mod explicit în domeniul său de aplicare apele adiacente Saharei Occidentale, după ce a obținut consimțământul populațiilor din acest teritoriu, a respectat Hotărârile Consiliul/Frontul Polisario și Western Sahara Campaign UK.

- 278 Mai exact, în observațiile introductive ale memoriului în apărare, intitulat „Aspecte orizontale”, în primul rând, Consiliul susține că consultările efectuate de Comisie și de SEAE, care aveau ca obiectiv să asigure cea mai largă participare posibilă a organismelor și organizațiilor reprezentative ale populațiilor în cauză, fără a aduce atingere rezultatului procesului de autodeterminare, au permis obținerea consimțământului acestora, în conformitate cu Hotărârea Consiliul/Frontul Polisario și cu respectarea principiilor relevante ale dreptului internațional. În al doilea rând, Consiliul susține că situația actuală din Sahara Occidentală nu permite consultarea directă a poporului în cauză sau prin intermediul unui reprezentant instituțional al poporului din acest teritoriu. În al treilea rând, instituțiile își puteau utiliza puterea de apreciere pentru a efectua consultări bazate pe un criteriu obiectiv, întemeiat pe beneficiile pentru populațiile din acest teritoriu, și s-ar fi conformat în această privință principiilor de drept internațional aplicabile. În al patrulea rând, în cadrul duplicii, Consiliul afirmă că numai Regatul Maroc, care este autoritatea administrantă „*de facto*” pe teritoriul Saharei Occidentale, are capacitatea juridică și resursele administrative și vamale pentru a încheia un acord de pescuit cu Uniunea. În al cincilea rând, reclamantul nu îndeplinește condițiile prevăzute de jurisprudență pentru invocarea normelor de drept internațional.
- 279 Comisia dezvoltă în esență aceeași analiză precum cea a Consiliului în ceea ce privește procesul care a condus la încheierea acordului în litigiu și posibilitatea invocării principiilor de drept internațional, precum și controlul jurisdicțional al deciziilor de încheiere a acestor acorduri. În cadrul celui de al optulea și al celui de al nouălea motiv, Comisia repune în discuție de asemenea, în mod specific, posibilitatea invocării principiului autodeterminării și a principiului efectului relativ al tratatelor. Aceasta adaugă, la punctul 1.2 din observațiile sale introductive, că acordul în litigiu este conform cu principiile de drept internațional public consacrate de articolul 73 din Carta Organizației Națiunilor Unite și de Rezoluția III din Actul final al celei de a treia Conferințe a Organizației Națiunilor Unite privind dreptul mării. Aceasta susține în esență că dispozițiile menționate nu se opun gestionării resurselor apelor adiacente Saharei Occidentale de către Regatul Maroc și de către Uniune în cadrul unui acord internațional, cu condiția ca o astfel de gestionare să țină seama de interesele populației din acest teritoriu, și că argumentele reclamantului ar crea un vid juridic în ceea ce privește administrarea apelor respective. În plus, Convenția asupra dreptului mării nu utilizează conceptul de consimțământ. În sfârșit, aceasta susține că reclamantul înțelege greșit consecințele care trebuie desprinse din Hotărârile Consiliul/Frontul Polisario și Western Sahara Campaign UK, care s-ar fi limitat la interpretarea acordurilor aplicabile pe teritoriul Regatului Maroc și în apele aflate sub suveranitatea sau jurisdicția sa în lumina principiilor relevante de drept internațional, dar nu ar viza validitatea acestor acorduri.
- 280 Regatul Spaniei și Republica Franceză dezvoltă în esență o argumentație similară celei a Consiliului și a Comisiei în ceea ce privește aplicarea principiilor de drept internațional, controlul jurisdicțional al deciziei atacate și validitatea consultărilor efectuate de Comisie și de SEAE.
- 281 CPMM împărtășesc în parte analiza Comisiei și a Consiliului cu privire la procesul de consultare care a precedat încheierea acordului în litigiu. În plus, acestea afirmă că aleșii locali care au participat la consultarea respectivă sunt reprezentanții legitimi ai populației din Sahara Occidentală și se bucură de legitimitate democratică. Pe de altă parte, în ceea ce privește în mod specific cel de al treilea motiv, CPMM susțin în special că articolul 266 TFUE nu este aplicabil în speță. În sfârșit, acestea susțin că principiul efectului relativ al tratatelor nu este aplicabil și că, în orice caz, acordul în litigiu nu este opozabil reclamantului.

282 Cu titlu preliminar, este necesar să se arate că o parte din argumentația Consiliului, a Republicii Franceze, a Comisiei și a CPMM ridică, în definitiv, problema dacă prezentul motiv nu este inoperant. Prin urmare, este necesar să se examineze această problemă înainte de a se pronunța o hotărâre, dacă este cazul, asupra temeiniciei motivului menționat.

1) Cu privire la argumentele Consiliului, ale Republicii Franceze, ale Comisiei și ale CPMM referitoare la caracterul inoperant al celui de al treilea motiv

283 Argumentele Consiliului și ale intervenienților repun în discuție temeiurile juridice ale prezentului motiv sub trei aspecte. *Primo*, articolul 266 TFUE nu ar fi aplicabil. *Secundo*, hotărârile menționate de reclamant nu ar putea fi invocate în mod util pentru a contesta validitatea acordurilor dintre Uniune și Regatul Maroc. *Tertio*, reclamantul nu ar putea invoca principiile de drept internațional cutumiar a căror încălcare o susține în prezenta cauză.

284 În primul rând, în ceea ce privește aplicabilitatea articolului 266 TFUE, trebuie arătat că, în hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul (T-279/19), Tribunalul a constatat că în cadrul celui de al treilea motiv al reclamantului, bazat pe aceleași temeiuri juridice precum prezentul motiv, reclamantul nu putea deduce din articolul 266 TFUE o obligație a instituțiilor de a executa Hotărârile Consiliul/Frontul Polisario și Western Sahara Campaign UK sau ordonanțele Tribunalului menționate la punctul 52 de mai sus, în special pentru că niciuna dintre aceste decizii ale instanțelor Uniunii nu a anulat un act al Uniunii sau nu a constatat nevaliditatea unui astfel de act. Tribunalul a concluzionat că, în măsura în care se baza pe dispozițiile articolului menționat, acest motiv era inoperant (a se vedea în acest sens Hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctele 262-265 și jurisprudența citată).

285 Totuși, în măsura în care argumentația dezvoltată în susținerea acestui motiv se baza pe o critică întemeiată în esență pe încălcarea de către instituții a obligației lor de a respecta jurisprudența Curții referitoare la normele de drept internațional aplicabile acordului în discuție în această cauză, Tribunalul a considerat că reclamantul se putea prevala în mod util de această încălcare, din moment ce instanțele Uniunii sunt competente să verifice, în cadrul unei acțiuni în anulare, conformitatea actului atacat cu jurisprudența Curții, iar decizia atacată în cauza în discuție fusese adoptată tocmai pentru a desprinde consecințele acestei jurisprudențe și, mai exact, ale Hotărârii Consiliul/Frontul Polisario. Prin urmare, Tribunalul a concluzionat că, în pofida trimiterii eronate la articolul 266 TFUE, cel de al treilea motiv, în măsura în care se întemeiază în esență pe critica menționată mai sus, nu este inoperant (a se vedea în acest sens hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctele 267-272).

286 În măsura în care, în cadrul prezentului motiv, reclamantul face referire la executarea aceluiași decizii ale instanțelor Uniunii precum cele invocate în cauza care s-a pronunțat hotărârea de astăzi, Frontul Polisario/Consiliul (T-279/19), prezentul motiv trebuie respins, în măsura în care se întemeiază pe articolul 266 TFUE, pentru aceleași motive precum cele menționate la punctul 284 de mai sus.

287 În schimb, trebuie să se arate că, astfel cum rezultă de la punctul 276 de mai sus, reclamantul se prevaluează în esență în cadrul prezentului motiv, de încălcarea de către instituții a obligației lor de a se conforma jurisprudenței Curții referitoare la interpretarea acordurilor dintre Uniune și Regatul Maroc în lumina normelor de drept internațional aplicabile, enunțate în Hotărârile Consiliul/Frontul Polisario și Western Sahara Campaign UK. În plus, astfel cum rezultă din considerentele (3) și (5) ale deciziei atacate (a se vedea punctul 116 de mai sus), acordul în litigiu a fost negociat și încheiat de instituții în vederea deducerii consecințelor celei de a doua dintre

aceste hotărâri, care a exclus aplicarea Acordului de pescuit din anul 2006 și a protocolului din anul 2013 pe teritoriul Saharei Occidentale și în apele adiacente, pentru motivul că aceasta ar fi fost contrară principiului autodeterminării și principiului efectului relativ al tratatelor, astfel cum au fost interpretate în prima dintre aceste hotărâri. Rezultă că, pentru motive similare celor prezentate la punctele 267-272 din hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul (T-279/19), prezentul motiv, în măsura în care este întemeiat pe încălcarea menționată, nu este inoperant.

288 În al doilea rând, trebuie respinse argumentele Comisiei și ale CPMM potrivit cărora, în Hotărârile Consiliul/Frontul Polisario și Western Sahara Campaign UK, Curtea a interpretat principiul autodeterminării și principiul efectului relativ în contextul interpretării acordurilor în discuție în aceste cauze și nu în contextul controlului validității lor. Într-adevăr, pe de o parte, instituțiile sunt obligate să respecte nu numai interpretarea normelor de drept al Uniunii reținută de Curte, ci și interpretarea normelor de drept internațional obligatorii pentru Uniune, iar instanța Uniunii are competența să aprecieze compatibilitatea unui acord încheiat în numele Uniunii cu această interpretare. Pe de altă parte, normele de drept internațional interpretate în speță de Curte, care au fost relevante pentru a se pronunța asupra aplicării implicite în Sahara Occidentală a unui astfel de acord încheiat cu Regatul Maroc, sunt cu atât mai relevante pentru a aprecia legalitatea unei dispoziții dintr-un acord între aceleași părți care prevede în mod explicit o astfel de aplicare teritorială (a se vedea în acest sens hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctele 273-275).

289 În al treilea rând, în ceea ce privește posibilitatea invocării principiului autodeterminării și a principiului efectului relativ al tratatelor, se poate reaminti că, în contextul unui acord în materie de politică comercială, încheiat în numele Uniunii pentru a se conforma interpretării acestor principii reținută de Curte în Hotărârea Consiliul/Frontul Polisario, Tribunalul a constatat că, în această hotărâre, Curtea a dedus din interpretarea Acordului de asociere în lumina principiilor menționate obligații clare, precise și necondiționate care se impun în cadrul relațiilor Uniunii cu Regatul Maroc, și anume, pe de o parte, respectarea statutului separat și distinct al Saharei Occidentale și, pe de altă parte, obligația de a obține consimțământul poporului său în cazul punerii în aplicare a Acordului de asociere pe acest teritoriu (a se vedea hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctul 281 și jurisprudența citată).

290 Tribunalul a dedus din această constatare că, pentru a apăra drepturile pe care poporul din Sahara Occidentală le derivă din principiul autodeterminării și al principiului efectului relativ al tratatelor, reclamantul ar trebui să aibă dreptul de a invoca încălcarea acestor obligații clare, precise și necondiționate împotriva deciziei atacate în cauza care s-a pronunțat hotărârea de astăzi, Frontul Polisario/Consiliul (T-279/19), în măsura în care o astfel de pretinsă încălcare poate afecta poporul respectiv în calitate de terț la un acord încheiat între Uniune și Regatul Maroc. În plus, Tribunalul a considerat că jurisprudența privind posibilitatea invocării principiilor de drept internațional cutumiar enunțată la punctele 107-109 din Hotărârea din 21 decembrie 2011, Air Transport Association of America și alții (C-366/10, EU:C:2011:864), nu se opune acestei concluzii. Astfel, Tribunalul a constatat că considerațiile prezentate la punctele menționate se întemeiau pe o apreciere a împrejurărilor specifice ale cauzei referitoare la natura principiilor de drept internațional invocate și a actului atacat, precum și la situația juridică a părților reclamante din acțiunea principală, care nu erau comparabile cu cele din cauza T-279/19 (a se vedea în acest sens Hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctele 282-291 și jurisprudența citată).

291 În mod similar, Tribunalul a considerat că concluzia enunțată la punctul 290 de mai sus nu a fost repusă în discuție de argumentele invocate de Comisie și de Comader cu privire la posibilitatea specifică a invocării, pe de o parte, a principiului autodeterminării și, pe de altă parte, a principiului efectului relativ al tratatelor. Astfel, în primul rând, în ceea ce privește principiul autodeterminării, Tribunalul a considerat că, în orice caz, faptul că dreptul consacrat de acest principiu este un drept colectiv și faptul că acesta deschide un proces al cărui rezultat nu este definit sunt irelevante în speță, întrucât subiectul terț reprezentat de reclamant este tocmai titularul acestui drept și beneficiază efectiv de el, indiferent de rezultatul procesului în curs. În al doilea rând, în ceea ce privește principiul efectului relativ al tratatelor, Tribunalul a considerat în esență că împrejurarea că acordul privind preferințele tarifare ar putea fi neopozabil poporului din Sahara Occidentală în ordinea internațională nu ar putea împiedica reclamantul să invoce acest principiu în fața instanțelor Uniunii (a se vedea în acest sens hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctele 293-296 și jurisprudența citată).

292 Considerațiile amintite la punctele 289-291 de mai sus sunt aplicabile în ceea ce privește posibilitatea invocării principiului autodeterminării și a principiului efectului relativ al tratatelor împotriva deciziei atacate, având în vedere aplicabilitatea principiilor menționate în cadrul unui acord de pescuit încheiat între Uniune și Regatul Maroc, constatată de Curte la punctele 63-72 din Hotărârea Western Sahara Campaign UK.

293 În orice caz, în cadrul prezentului motiv, reclamantul formulează o critică întemeiată în esență pe încălcarea de către instituții a obligației de a respecta jurisprudența Curții referitoare la interpretarea acordurilor dintre Uniune și Regatul Maroc în lumina normelor de drept internațional aplicabile și în special pe obligația acestora de a respecta Hotărârea Western Sahara Campaign UK, în susținerea unei acțiuni introduse împotriva unei decizii adoptate pentru a deduce consecințele acestei hotărâri. În consecință, în contextul menționat, nu i se poate refuza reclamantului dreptul de a repune în discuție legalitatea deciziei atacate prin invocarea, în cadrul acestei critici, a unor astfel de norme, de natură fundamentală, în condițiile în care Uniunea are obligația să respecte normele respective, iar această decizie a fost adoptată pentru a se conforma interpretării lor reținute de Curte (a se vedea prin analogie hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctul 292 și jurisprudența citată).

294 În consecință, în cadrul prezentului motiv, reclamantul poate invoca în mod util Hotărârile Consiliul/Frontul Polisario și Western Sahara Campaign UK, precum și interpretarea reținută în aceste hotărâri privind principiul autodeterminării și principiul efectului relativ al tratatelor în susținerea prezentului motiv. Prin urmare, acesta nu este inoperant.

2) Cu privire la temeinicia argumentelor invocate de reclamant în susținerea prezentului motiv

295 Argumentația invocată de reclamant în susținerea prezentului motiv cuprinde în esență trei aspecte, întemeiate, în primul rând, pe imposibilitatea ca Uniunea și Regatul Maroc să încheie un acord aplicabil în Sahara Occidentală, în al doilea rând, pe încălcarea statutului separat și distinct al acestui teritoriu, în contradicție cu principiului autodeterminării, și, în al treilea rând, pe încălcarea cerinței potrivit căreia poporul din acest teritoriu trebuie să își dea consimțământul la acordul în litigiu, în calitate de terț la acesta în sensul principiului efectului relativ al tratatelor.

i) Cu privire la primul aspect al celui de al treilea motiv, întemeiat pe imposibilitatea ca Uniunea și Regatul Maroc să încheie un acord aplicabil în Sahara Occidentală

- 296 Prin intermediul primului aspect, reclamantul susține că, astfel cum rezultă din Hotărârile Consiliul/Frontul Polisario și Western Sahara Campaign UK, aplicarea unui acord între Uniune și Regatul Maroc în Sahara Occidentală este imposibilă din punct de vedere juridic în special din cauza încălcării principiului autodeterminării și a principiului efectului relativ al tratatelor. Mai exact, în ceea ce privește Hotărârea Western Sahara Campaign UK, reclamantul afirmă că, la punctul 72 din această hotărâre, Curtea ar fi exclus un astfel de acord, întrucât, în orice caz, Regatul Maroc ar fi refuzat categoric să se considere altfel decât suveran în ceea ce privește teritoriul menționat. Or, acordul în litigiu ar urmări, în realitate, să „permanentizeze” aplicarea *de facto* a Acordului de pescuit din anul 2006 și a protocoalelor sale la partea din teritoriul în discuție controlată de acest stat terț și la apele adiacente, aplicare ce fusese exclusă de hotărârea menționată mai sus.
- 297 Consiliul, sprijinit de Republica Franceză, de Comisie și de CPMM, susține că hotărârile menționate la punctul 296 de mai sus nu au exclus aplicarea acordurilor dintre Uniune și Regatul Maroc în Sahara Occidentală.
- 298 În această privință, este suficient să se constate că, în cadrul jurisprudenței referitoare la acordurile încheiate în numele Uniunii cu Regatul Maroc în cadrul Acordului de asociere, instanțele Uniunii nu s-au pronunțat în legătură cu litigii privind acorduri între Uniune și Regatul Maroc ce cuprind o dispoziție explicită care să includă Sahara Occidentală în domeniul de aplicare teritorial al acestor acorduri. Astfel, în contextul jurisprudenței respective, Curtea și Tribunalul au statuat numai că normele de drept internațional aplicabile se opuneau ca acest teritoriu care nu se autoguvernează să fie considerat ca făcând parte implicit din domeniul de aplicare teritorial al unui acord între Uniune și Regatul Maroc, în cazul în care acest domeniu de aplicare era limitat în mod explicit, în ceea ce privește această țară terță, la teritoriul său ori la apele aflate sub suveranitatea sau jurisdicția sa (a se vedea în acest sens hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctele 300-304 și jurisprudența citată).
- 299 În plus, astfel cum s-a reamintit la punctele 301 și 305 din hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul (T-279/19), Curtea a constatat, la punctele 94-98 din Hotărârea Consiliul/Frontul Polisario, că norma codificată la articolul 29 din Convenția de la Viena nu se opune ca un tratat să oblige un stat în ceea ce privește un alt teritoriu decât cel propriu, dacă o astfel de intenție reiese din acest tratat.
- 300 Prin urmare, trebuie să se concluzioneze că, contrar celor afirmate de reclamant, nu se poate considera că acordul în litigiu „confirmă” o practică exclusă de jurisprudență. Astfel, pe de o parte, jurisprudența nu a exclus complet posibilitatea ca un acord între Uniune și Regatul Maroc să poată fi aplicat în mod legal în Sahara Occidentală și în apele adiacente. Pe de altă parte, această aplicare nu rezultă, în prezenta cauză, dintr-o simplă „practică”, ci din formularea explicită a însuși acordului în litigiu, care reflectă voința comună a părților, și în special a Uniunii (a se vedea în acest sens hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctul 305 și jurisprudența citată).
- 301 Aceste considerații nu sunt repuse în discuție, în speță, de punctul 72 din Hotărârea Western Sahara Campaign UK (a se vedea punctul 48 de mai sus). Astfel, la acest punct al hotărârii menționate, Curtea doar a înlăturat ipoteza Consiliului și a Comisiei potrivit căreia apele adiacente Saharei Occidentale ar putea fi considerate ca intrând sub jurisdicția Regatului Maroc

în calitate de putere administrantă „*de facto*” sau de putere ocupantă a acestui teritoriu, din moment ce acesta din urmă a exclus „categoric” aceste calificări. În schimb, la același punct, Curtea nu a exclus posibilitatea ca apele respective să poată fi incluse într-un acord de pescuit între Uniune și Regatul Maroc care să le distingă în mod explicit de apele aflate sub suveranitatea sau jurisdicția acestui stat terț.

302 În consecință, primul aspect al celui de al treilea motiv trebuie respins.

303 Trebuie analizat în continuare cel de al treilea aspect al prezentului motiv.

ii) Cu privire la cel de al treilea aspect al celui de al treilea motiv, întemeiat pe încălcarea cerinței potrivit căreia poporul din Sahara Occidentală trebuia să își dea consimțământul pentru acordul în litigiu, în calitate de terț la acesta, în sensul principiului efectului relativ al tratatelor

304 Prin intermediul celui de al treilea aspect al celui de al treilea motiv, reclamantul contestă, atât în cadrul cererii introductive, cât și în cadrul replicii, validitatea consultărilor efectuate de Comisie și de SEAE, precum și relevanța raportului din 8 octombrie 2018 care se referă printre altele la acestea. Astfel, consultările și raportul menționate s-ar concentra pe beneficiile acordului în litigiu, în timp ce singurul criteriu relevant enunțat de Curte ar fi consimțământul poporului din Sahara Occidentală. În plus, potrivit reclamantului, aceste consultări, pentru care instituțiile și Regatul Maroc nu aveau, în opinia reclamantului, competență, nu ar fi putut avea ca obiect sau ca efect obținerea consimțământului menționat, în special ca urmare a faptului că, pe de o parte, acesta din urmă nu putea fi rezultatul unui proces informal de consultare și, pe de altă parte, acesta din urmă ar fi vizat entități constituite potrivit dreptului marocan și nu ar fi inclus acea parte a poporului respectiv care locuiește în afara zonei controlate de Regatul Maroc. În plus, în considerentul (11) al deciziei atacate, Consiliul ar fi modificat natura și domeniul de aplicare ale consultărilor menționate, considerându-le o manifestare a consimțământului „populați[ei] în cauză”. Aceste considerații ale Consiliului nu ar fi în conformitate cu Hotărârile Consiliul/Frontul Polisario și Western Sahara Campaign UK, în special cu punctul 106 din prima hotărâre.

305 Consiliul, Regatul Spaniei, Republica Franceză, Comisia și CPMM susțin în esență că consultările efectuate respectă principiile de drept internațional aplicabile, având în vedere situația specială a Saharei Occidentale, care nu ar permite obținerea consimțământului poporului său în mod direct sau numai prin intermediul reclamantului, precum și puterea de apreciere importantă a instituțiilor (a se vedea punctele 277-281 de mai sus).

306 Analiza prezentului aspect implică examinarea, *primo*, a aplicării în prezenta cauză a principiului efectului relativ al tratatelor, *secundo*, a modului în care instituțiile au înțeles, în prezenta cauză, să respecte, în termenii considerentului (11) al deciziei atacate, „considerațiile expuse în [H]otărârea [Western Sahara Campaign UK]” și, *tertio*, a temeiniciei argumentației reamintite la punctul 304 de mai sus.

– *Cu privire la aplicarea principiului efectului relativ al tratatelor în prezenta cauză*

307 Mai întâi, este necesar să se reamintească faptul că, contrar celor susținute de CPMM și astfel cum reiese de la punctele 100-107 din Hotărârea Consiliul/Frontul Polisario și de la punctele 63, 69, 71 și 72 din Hotărârea Western Sahara Campaign UK, principiul efectului relativ al tratatelor este aplicabil în prezenta cauză. În special, pretinsa împrejurare că, ținând seama de poziția sa cu privire la Sahara Occidentală, Regatul Maroc nu ar fi avut intenția de a acorda drepturi sau

obligății poporului din acest teritoriu nu are nicio incidență asupra aplicabilității principiului respectiv în contextul interpretării de către instanțele Uniunii, în lumina dreptului internațional, a unui acord între Uniune și Regatul Maroc aplicabil în Sahara Occidentală și în apele adiacente, precum acordul în litigiu (a se vedea în acest sens hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctul 310).

- 308 Aplicarea în speță a principiului efectului relativ al tratatelor nu este repusă în discuție nici de considerațiile introductive ale Comisiei cu privire la caracterul pretins nesoluționat în dreptul internațional al relației dintre un teritoriu care nu se autoguvernează și apele sale adiacente și în special de considerațiile sale cu privire la absența oricărei referiri la noțiunea de consimțământ în Convenția asupra dreptului mării, în special în Rezoluția III din Actul final al celei de a treia Conferințe a Organizației Națiunilor Unite privind dreptul mării.
- 309 Astfel, este suficient să reamintim că, după cum s-a concluzionat la punctul 233 de mai sus, rezultă din analiza principiilor de drept cutumiar consacrate de Convenția asupra dreptului mării și din dispozițiile acestei convenții, așa cum au fost interpretate în special de Curte (a se vedea punctele 221-232 de mai sus), că drepturile statului riveran consacrate de Convenția asupra dreptului mării și în special drepturile referitoare la exploatarea resurselor piscicole situate în zonele definite de această convenție pot fi exercitate în beneficiul popoarelor din teritoriile care nu se autoguvernează ce dețin o coastă maritimă, precum Sahara Occidentală. Totuși, în ipoteza în care drepturile poporului în cauză ar fi exercitate în beneficiul acestuia de state terțe, poporul menționat, în conformitate cu principiul autodeterminării și cu principiul efectului relativ al tratatelor, trebuie să își exprime consimțământul pentru exercitarea drepturilor respective de către acestea. În orice caz, astfel cum s-a menționat deja în repetate rânduri în prezenta hotărâre, acordul în litigiu se aplică nu numai apelor adiacente teritoriului menționat, ci și părții terestre a acestuia din urmă.
- 310 În continuare, în absența vreunei indicații din partea Curții sau a unei poziții adoptate de organismele ONU cu privire la criteriile privind modalitățile de exprimare a consimțământului poporului din Sahara Occidentală, trebuie amintit că, potrivit principiului de drept internațional general al efectului relativ al tratatelor, norma prevăzută la articolul 34 din Convenția de la Viena constituind o expresie particulară a acestuia, tratatele nu trebuie nici să dăuneze, nici să profite unor subiecte de drept terțe fără consimțământul lor (a se vedea în acest sens hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctele 311-313).
- 311 În această privință, se poate deduce din dispozițiile articolelor 35 și 36 din Convenția de la Viena că consimțământul poporului din Sahara Occidentală cu privire la acordul în litigiu nu poate fi prezumat decât în ipoteza în care părțile la acest acord au avut intenția de a-i conferi un drept, în lipsa unei indicații contrare, și că, în schimb, acest consimțământ trebuie să fie explicit în ceea ce privește obligațiile pe care aceleași părți intenționează să i le impună. Astfel, pe lângă faptul că principiile codificate de Convenția de la Viena în ceea ce privește relațiile convenționale dintre state se pot aplica și altor subiecte de drept internațional, nu rezultă din punctul 106 din Hotărârea Consiliul/Frontul Polisario că ar exista o diferență de conținut între noțiunea de „terț” aplicată de Curte poporului în cauză, și noțiunea de „stat terț” în sensul acestei convenții (a se vedea în acest sens hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctele 314-317 și jurisprudența citată).
- 312 Or, independent de faptul că în speță reclamantul a refuzat să participe la consultările efectuate de Comisie și de SEAE înainte de încheierea acordului în litigiu, trebuie subliniat că acesta din urmă nu acordă niciun drept poporului din Sahara Occidentală în calitate de terț la acest acord și că,

prin urmare, consimțământul său nu poate fi prezumat în conformitate cu principiul exprimat la articolul 36 alineatul (1) din Convenția de la Viena (a se vedea în acest sens hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctele 318 și 323).

- 313 Astfel, pe de o parte, drepturile de pescuit acordate în temeiul Acordului de pescuit în apele adiacente Saharei Occidentale sunt acordate în beneficiul Uniunii și al statelor membre. Pe de altă parte, gestionarea activităților de pescuit în aceste ape, în special în cadrul definirii zonelor de gestionare care se aplică apelor respective, este exercitată de autoritățile marocane în cadrul legilor și reglementărilor lor naționale, în conformitate cu articolul 6 alineatul (1) din acordul menționat.
- 314 Pe de altă parte, după cum s-a arătat la punctul 215 de mai sus, diferitele componente ale contribuției financiare sunt plătite autorităților marocane, astfel cum rezultă din articolul 4 alineatul (4) și din articolul 8 alineatul (3) din protocolul de punere în aplicare, precum și din capitolul I punctul E din anexa la acest protocol. În plus, în conformitate cu articolul 4 alineatul (2) și cu articolele 6-8 din protocolul de punere în aplicare, această contribuție se alocă de autoritățile Regatului Maroc sub controlul comitetului mixt instituit prin articolul 13 din Acordul de pescuit, care este format din reprezentanți ai acestei țări terțe și ai Uniunii, și în conformitate cu principiul distribuției geografice și sociale echitabile prevăzut la articolul 12 alineatul (4) din același acord.
- 315 Or, astfel cum rezultă din schimbul de scrisori (a se vedea punctul 70 de mai sus), Regatul Maroc exercită aceste responsabilități în temeiul poziției sale potrivit căreia „regiunea Sahara este o parte integrantă a teritoriului național asupra căreia Marocul își exercită toate atribuțiile de suveranitate precum în restul teritoriului național”.
- 316 În această privință, se poate observa în special că nu rezultă din dispozițiile Acordului de pescuit sau din protocolul de punere în aplicare și din anexele și appendicele la acesta că principiul distribuției geografice și sociale echitabile a contribuției financiare este pus în aplicare în mod diferențiat pe teritoriul Saharei Occidentale și pe teritoriul Marocului în sensul articolului 94 din Acordul de asociere.
- 317 Astfel, Regatul Maroc nu își asumă responsabilitățile și competențele care îi revin în temeiul acordului în litigiu, în ceea ce privește teritoriul Saharei Occidentale și apele adiacente, în vederea exercitării drepturilor poporului din acest teritoriu în beneficiul său. Astfel, după cum reiese din poziția sa exprimată în schimbul de scrisori și după cum reamintește în plus CPMM (a se vedea punctul 307 de mai sus), Regatul Maroc nu intenționează să recunoască acestui popor drepturi în ceea ce privește exploatarea resurselor piscicole din apele respective și distribuirea beneficiilor care decurg din acestea. Mai mult, drepturile pe care acest acord le poate crea pentru operatorii cu sediul pe teritoriul menționat vizează particulari, iar nu un subiect terț care trebuie să își exprime consimțământul cu privire la acest acord. În ceea ce privește beneficiile care pot rezulta pentru populațiile din acest teritoriu, este vorba de efecte pur socioeconomice, care în plus sunt indirecte și care nu pot fi asimilate unor drepturi (a se vedea în acest sens hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctele 320 și 321).
- 318 În schimb, în măsura în care acordă uneia dintre părți o competență pe teritoriul unui terț, pe care acesta nu are, prin urmare, dreptul să o exercite el însuși sau, după caz, să delege exercitarea sa, acordul în litigiu impune terțului în cauză, astfel cum subliniază reclamantul, o obligație, indiferent de împrejurarea, invocată de Consiliu, că nu ar fi în măsură, în această etapă, să își

asume el însuși sau prin reprezentantul său aceste competențe. Prin urmare, consimțământul său la acordul în litigiu trebuie să fie explicit (a se vedea în acest sens hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctele 322 și 323).

319 În sfârșit, în ceea ce privește conținutul și domeniul de aplicare al noțiunii de consimțământ, astfel cum este utilizată la articolele 34-36 din Convenția de la Viena și menționată la punctul 106 din Hotărârea Consiliul/Frontul Polisario, trebuie amintit că, așa cum reiese din cel de al treilea paragraf din preambulul acestei convenții, principiul consimțământului liber constituie un principiu „universal recunoscut” care are un rol fundamental în dreptul tratatelor. În plus, trebuie să se arate că, în cazul în care o normă de drept internațional pune în aplicare principiul liberului consimțământ, această normă implică, *primo*, că exprimarea consimțământului unei părți sau al unui terț este o condiție de validitate a actului pentru care este solicitat, *secundo*, că validitatea consimțământului menționat depinde de caracterul său „liber și autentic” și, *tertio*, că actul menționat este opozabil părții sau terțului care și-a exprimat în mod valabil consimțământul cu privire la acesta (a se vedea în acest sens hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctele 324 și 325 și jurisprudența citată).

320 În consecință, consimțământul poporului din Sahara Occidentală, în calitate de terț la acordul în litigiu, în sensul punctului 106 din Hotărârea Consiliul/Frontul Polisario, trebuie, în principiu, să îndeplinească aceleași cerințe și să producă aceleași efecte juridice ca cele menționate la punctul 319 de mai sus (a se vedea în acest sens hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctul 326).

321 În lumina acestor considerații trebuie analizate în această etapă demersurile concrete desfășurate de Consiliu și de Comisie pentru a se conforma cerințelor deduse de Curte din principiul efectului relativ al tratatelor.

– *Cu privire la consultările desfășurate de Consiliu și de Comisie pentru a se conforma interpretării principiului efectului relativ al tratatelor reținute în Hotărârile Consiliul/Frontul Polisario și Western Sahara Campaign UK*

322 În primul rând, trebuie amintit că, în considerentul (11) al deciziei atacate, Consiliul precizează că „Comisia, împreună cu [SEAE], a luat toate măsurile rezonabile și posibile în contextul actual pentru a implica în mod corespunzător populația în cauză, astfel încât să se confirme consimțământul acesteia”. În plus, Consiliul a precizat în acest considerent că „[a]u fost întreprinse ample proceduri de consultare în Sahara Occidentală și în Regatul Maroc, iar actorii din domeniul socioeconomic și politic care au luat parte la consultări s-au pronunțat în mod clar în favoarea încheierii Acordului de pescuit”, însă, „[c]u toate acestea, [reclamantul] și alte părți interesate nu au acceptat să participe la procesul de consultare”. Astfel cum se poate deduce din aceste precizări, acest „proces de consultare” a fost cel care, potrivit Consiliului, a făcut posibilă respectarea „considerațiilor[or] expuse” în Hotărârile Consiliul/Frontul Polisario și Western Sahara Campaign UK, în special cele de la punctul 106 din prima dintre aceste hotărâri.

323 În al doilea rând, astfel cum rezultă din memoriul în apărare și din documentele depuse în susținerea acestuia, Consiliul a anexat directive de negociere la Decizia din 16 aprilie 2018 de autorizare a deschiderii negocierilor cu Regatul Maroc în vederea modificării Acordului de parteneriat în domeniul pescuitului și a încheierii unui protocol de punere în aplicare a acordului menționat. Aceste directive prevedeau printre altele ca „Comisia [să fi evaluat] impactul posibil al acordului [în litigiu], în special în ceea ce privește beneficiile pentru populațiile în cauză și exploatarea resurselor naturale ale teritoriilor în cauză” și, pe de altă parte, că această instituție

„trebuia să se asigure că, în conformitate cu hotărârile pronunțate de Curtea de Justiție, în momentul propunerii sale de semnare și încheiere a acordului, populațiile vizate de acord au fost implicate în mod corespunzător”.

324 În al treilea rând, în raportul din 8 octombrie 2018, Comisia a indicat, în ceea ce privește cea de a doua dintre directivele de negociere menționate la punctul 323 de mai sus:

„În absența oricărei alternative posibile care să permită consultarea directă a populației din Sahara Occidentală, serviciile [Comisiei] și SEAE au organizat consultări cu o gamă largă de organizații reprezentative ale societății civile sahariene, parlamentari, operatori economici și organizații [...]

[A]ceste consultări s-au axat pe obiectivul principal de a face schimb de opinii și comentarii cu privire la beneficiile pe care le-ar putea aduce pentru populația din Sahara Occidentală și pentru economia teritoriului încheierea [acordului în litigiu].

Deși [reclamantul] a fost invitat de SEAE și de Comisie să participe la consultări la Bruxelles, nu a fost primit niciun răspuns pozitiv [...]. În mod similar, organizațiile societății civile care s-au pronunțat împotriva extinderii [acordului în litigiu] la apele adiacente Saharei Occidentale au fost invitate la Bruxelles, dar niciuna nu a acceptat invitația.

În plus, autoritățile din Maroc au efectuat propriile consultări cu organisme naționale, regionale și profesionale vizate de [acordul în litigiu].”

325 Astfel, Comisia a precizat în raportul din 8 octombrie 2018:

„[O]biectivul acestei abordări tripartite a fost acela de a fi cât mai incluzivă, substanțială și credibilă posibil, într-un context politic și juridic extrem de complex.

Încă de la început, s-a precizat că procesul de consultare nu urmărea să determine statutul politic și constituțional definitiv al teritoriului Saharei Occidentale, ci să verifice dacă populațiile vizate de acord erau în favoarea extinderii [Acordului de pescuit din anul 2006] la apele adiacente Saharei Occidentale.”

326 În al patrulea rând, în raportul din 8 octombrie 2018, Comisia face un bilanț al acestor consultări, concluzionând că „prima parte [a acestora], care a constat în consultări efectuate de autoritățile marocane, a permis constatarea unui consens larg în sprijinul noului parteneriat durabil în domeniul pescuitului, inclusiv extinderea acestuia la apele adiacente teritoriului Saharei Occidentale”, și că, „în ceea ce privește rezultatele consultărilor desfășurate de SEAE și de [Comisie], a existat de asemenea un sprijin puternic pentru extinderea [acordului în litigiu] la apele adiacente teritoriului Saharei Occidentale”. Pe de altă parte, se afirmă că „[reclamantul] și alți câțiva actori simpatizanți ai cauzei acestuia au refuzat să participe la procesul de consultare fără a aduce argumente împotriva [acordului în litigiu]”, considerând că „[acest] refuz pare să fie legat de rezerve de natură politică [în legătură cu] problema statutului final al Saharei Occidentale”.

327 Astfel, după cum explică Comisia în memoriul său în intervenție, SEAE și Comisia însăși au considerat că, „potrivit principiului neutralității lor politice și al neamestecului, [acestea] trebuiau să efectueze consultări cât mai «incluzive» posibil, fără a adopta o anumită poziție” în „conflictul de legitimitate dintre [Regatul] Maroc și reclamant”. Astfel, în măsura în care „fiecare dintre părțile la procesul ONU (Regatul Marocului și [reclamantul]) revendica în nume propriu

representativitatea exclusivă a populațiilor vizate de acord”, acestea au considerat că „a privilegia interpretarea [uneia dintre aceste părți] ar fi condus în mod inevitabil Uniunea la adoptarea unei anumite poziții în cadrul disputei politice” și că „recunoașterea [reclamantului] ca unic interlocutor ar fi fost în contradicție cu abordarea generală a Uniunii, care nu a recunoscut niciodată organizația în cauză ca fiind altceva decât una dintre «părțile» la procesul ONU”. Astfel, pornind de la principiul că „niciuna [dintre aceste] [p]ărți nu deține monopolul legitimității”, Comisia și SEAE au optat pentru soluția de „a lărgi baza de consultare dincolo de interlocutorii promovați de una sau cealaltă dintre [p]ărți, extinzând-o, pe cât posibil, la societatea civilă afectată de acorduri și la reprezentanții acesteia”.

328 În această privință, mai întâi, se poate deduce de aici că instituțiile au considerat că nu era posibil, în practică, să obțină consimțământul poporului din Sahara Occidentală, în calitate de terț la acordul în litigiu, în mod direct sau numai prin intermediul reclamantului, din cauza situației particulare a acestui teritoriu, însă au considerat, în schimb, că o consultare a „populației în cauză” pentru a obține „consimțământul” său cu privire la acest acord permitea totuși, având în vedere această situație, respectarea, în măsura posibilului, a cerințelor care puteau fi deduse în special de la punctul 106 din hotărârea Consiliul/Frontul Polisario (a se vedea în acest sens Hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctul 336).

329 În continuare, se poate deduce că noțiunea de „populație în cauză” la care fac referire instituțiile include în esență populația care se află în prezent pe teritoriul Saharei Occidentale, indiferent dacă aceasta aparține sau nu poporului din acest teritoriu, fără a aduce atingere „[colectării] opiniei populației refugiate sahariene”, care ar permite, potrivit Comisiei, „inclusiunea reclamantului printre părțile consultate”. Astfel, această noțiune diferă de cea de „popor din Sahara Occidentală”, pe de o parte, prin faptul că poate include toate populațiile locale afectate în mod pozitiv sau negativ de aplicarea acordului în litigiu pe acest teritoriu și, pe de altă parte, prin faptul că nu are conținutul politic al celei de a doua noțiuni, care rezultă în special din dreptul la autodeterminare recunoscut poporului menționat (a se vedea în acest sens hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctul 337).

330 În sfârșit, astfel cum a arătat în esență reclamantul, consultările efectuate de Comisie și de SEAE se bazează pe o abordare comparabilă cu cea impusă de articolul 11 alineatul (3) TUE, precum și de articolul 2 din Protocolul nr. 2 la TFUE privind aplicarea principiilor subsidiarității și proporționalității, potrivit cărora Comisia trebuie să procedeze la consultări extinse cu părțile interesate, în special înainte de a propune un act legislativ. În plus, astfel cum ilustrează diferitele extrase din propuneri de încheiere a unor acorduri de pescuit în numele Uniunii, prezentate de reclamant, aceasta din urmă a sistematizat practica respectivă în cadrul unor astfel de propuneri (a se vedea în acest sens hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctul 338).

331 Totuși, o astfel de abordare implică numai, în principiu, colectarea și luarea în considerare a opiniilor diferitelor părți interesate, în special pentru adoptarea actului avut în vedere, fără ca o astfel de luare în considerare să producă efecte juridice comparabile cu exprimarea consimțământului unui terț, care este necesar pentru adoptarea unui asemenea act. În consecință, expresia „consimțământul populației în cauză”, prevăzută în considerentul (11) al deciziei atacate, nu poate fi interpretată ca având conținutul juridic al noțiunii de consimțământ indicate la punctul 319 de mai sus. În special, astfel cum rezultă din concluziile raportului din 8 octombrie 2018, noțiunea de consimțământ menționată în decizia atacată trebuie înțeleasă, în acest context specific, ca referindu-se numai la opinia favorabilă majoritară a instituțiilor și organizațiilor considerate de Comisie și de SEAE ca fiind reprezentative pentru populația

menționată și care au fost consultate atât de acestea, cât și de Regatul Maroc. Or, nu se poate considera că această opinie ca atare condiționează validitatea acordului în litigiu și a deciziei atacate și este obligatorie pentru aceste instituții și organizații sau pentru „populația în cauză” propriu-zisă, astfel încât acordul menționat să le fie opozabil (a se vedea în acest sens hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctele 339 și 340).

332 În cadrul analizei temeiniciei prezentului aspect va trebui să se verifice dacă sensul special conferit noțiunii de consimțământ prin decizia atacată, astfel cum a fost definit la punctul 331 de mai sus, este compatibil cu interpretarea principiului efectului relativ al tratatelor reținută de Curte.

– *Cu privire la aspectul dacă sensul special conferit noțiunii de consimțământ în decizia atacată este compatibil cu interpretarea principiului efectului relativ al tratatelor reținută de Curte în Hotărârile Consiliul/Frontul Polisario și Western Sahara Campaign UK*

333 Prezentul aspect al celui de al treilea motiv ridică în esență problema dacă, având în vedere situația specifică a Saharei Occidentale, Consiliul a putut utiliza puterea sa de apreciere pentru a interpreta cerința privind consimțământul poporului din acest teritoriu cu privire la acordul în litigiu ca implicând doar obținerea opiniei majoritar favorabile a „populației în cauză”.

334 În această privință, în primul rând, trebuie amintit că, deși jurisprudența recunoaște instituțiilor o marjă largă de apreciere în domenii care implică evaluări complexe, în special politice și economice, precum relațiile externe și politica în domeniul pescuitului, controlul jurisdicțional al unei erori vădite de apreciere impune ca instituțiile Uniunii, autori ai actului în cauză, să fie în măsură să stabilească în fața instanțelor Uniunii că actul a fost adoptat prin exercitarea efectivă a puterii lor de apreciere, ceea ce presupune luarea în considerare a tuturor elementelor și împrejurărilor relevante ale situației pe care acest act a fost menit să o reglementeze. În plus, puterea de apreciere a instituțiilor poate fi limitată, inclusiv în astfel de domenii, de o noțiune juridică care stabilește criterii obiective (a se vedea în acest sens hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctele 342-347 și jurisprudența citată).

335 Or în speță marja de apreciere a Consiliului pentru a încheia un acord cu Regatul Maroc care să se aplice în mod explicit Saharei Occidentale și apelor adiacente este încadrată juridic de obligațiile clare, precise și necondiționate deduse de Curte din principiul autodeterminării și din principiul efectului relativ al tratatelor cu privire la astfel de acorduri. În special, în ceea ce privește cerința ca poporul din acest teritoriu să își dea consimțământul pentru un asemenea acord, Consiliului îi revenea în mod cert competența de a evalua dacă situația actuală din acest teritoriu justifică o ajustare a modalităților de exprimare a consimțământului respectiv și dacă erau îndeplinite condițiile pentru a considera că acesta a fost exprimat. Totuși, nu era de competența Consiliului să decidă dacă se putea renunța la consimțământul menționat, fără a se încălca această cerință (a se vedea în acest sens hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctele 348 și 349).

336 În al doilea rând, s-a amintit la punctul 238 de mai sus situația specifică a Saharei Occidentale și în special „conflictul de legitimitate” dintre cele două părți la procesul de autodeterminare, și anume Regatul Maroc și reclamantul. În special, este necesar să se arate că nu există, până în prezent, un acord între aceste părți prin care una dintre ele să fi consimțit ca cealaltă parte să exercite competențe vamale și comerciale în beneficiul acestui teritoriu care nu se autoguvernează, în special în ceea ce privește gestionarea resurselor piscicole situate în apele adiacente acestui teritoriu (a se vedea în acest sens hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctele 350 și 351).

- 337 În această privință, după cum rezultă din considerentele (5) și (10) ale deciziei atacate (a se vedea punctul 60 de mai sus), Consiliul a considerat că singura modalitate, pe de o parte, ca flotele Uniunii să aibă posibilitatea de a continua activitățile de pescuit în apele adiacente Saharei Occidentale și, pe de altă parte, ca teritoriul respectiv și populația acestuia să poată beneficia în continuare de sprijinul sectorial acordat în temeiul acordului și să se asigure exploatarea durabilă a resurselor piscicole din aceste ape a fost încheierea unui nou acord de pescuit cu Regatul Maroc. În fapt, astfel cum se poate deduce din argumentele Consiliului și ale Comisiei, acestea consideră că țara terță menționată, spre deosebire de reclamant, este în măsură să exercite competențele cerute de acest acord (a se vedea în acest sens Hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctul 352).
- 338 Totuși, după cum rezultă de la punctul 328 de mai sus, instituțiile au considerat de asemenea că situația specială a Saharei Occidentale nu le permitea, în practică, să obțină consimțământul poporului din acest teritoriu în calitate de terț la acordul în litigiu, în mod direct sau prin intermediul reclamantului, și că le revenea sarcina de a efectua consultări cât mai cuprinzătoare ale populației locale, pentru a nu interveni în conflictul de legitimitate dintre reclamant și Regatul Maroc (a se vedea în acest sens hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctul 353).
- 339 În aceste condiții, nu pot fi reținute diferitele elemente legate de situația specifică a Saharei Occidentale pe care Consiliul și Comisia le-au invocat pentru a justifica decizia vizată la punctul 338 de mai sus.
- 340 *Primo*, în ceea ce privește argumentul Consiliului și al Comisiei potrivit căruia cerința consimțământului nu poate fi aplicată în același mod unui stat sau unui teritoriu care nu se autoguvernează, acesta trebuie respins pentru motivele menționate deja la punctul 311 de mai sus.
- 341 *Secundo*, argumentul CPMM potrivit căruia populația în cauză și-ar fi exprimat în mod implicit consimțământul pentru drepturile conferite prin acordul în litigiu, beneficiind de contribuția financiară aplicată *de facto* în Sahara Occidentală timp de mai mulți ani, trebuie, în orice caz, respins pentru motivele prezentate la punctele 312-317 de mai sus.
- 342 *Tertio*, în ceea ce privește argumentația Consiliului și a Comisiei referitoare la dificultatea de a identifica membrii poporului din Sahara Occidentală, pe de o parte, este necesar să se arate, în acord cu reclamantul, că dreptul la autodeterminare este un drept colectiv și că poporului menționat i-a fost recunoscut de către organismele ONU acest drept și, ca atare, propria existență, indiferent de persoanele care îl compun și de numărul acestora. Pe de altă parte, se poate deduce de la punctul 106 din Hotărârea Consiliul/Frontul Polisario că, în mod implicit, Curtea a considerat acest popor ca fiind un subiect de drept autonom, capabil să își exprime consimțământul la un acord internațional, independent de identificarea membrilor săi. În consecință, nu se poate deduce din principiul autodeterminării și din principiul efectului relativ al tratatelor, astfel cum au fost interpretate de Curte, că acordul acestui popor ar trebui obținut în mod necesar printr-o consultare directă a membrilor săi. Prin urmare, dificultatea invocată de instituții nu poate constitui, în sine, un obstacol în calea exprimării acestui consimțământ (a se vedea în acest sens hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctul 357).
- 343 *Quarto*, în ceea ce privește necesitatea de a nu interveni în „conflictul de legitimitate” dintre reclamant și Regatul Maroc cu privire la Sahara Occidentală, invocat de Consiliu, de Comisie și de Republica Franceză, este suficient să se arate că, întrucât Uniunea nu poate recunoaște, în

conformitate cu dreptul internațional și cu interpretarea acestuia reținută de Curte, revendicările Regatului Maroc asupra acestui teritoriu, instituțiile nu se pot abține să întreprindă demersurile corespunzătoare în scopul de a se asigura de consimțământul poporului din teritoriul menționat prin invocarea unui risc de ingerință în diferendul dintre reclamant și această țară terță cu privire la revendicările respective (a se vedea în acest sens hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctul 358).

344 *Quinto*, trebuie respins argumentul Consiliului potrivit căruia Sahara Occidentală este, în acest stadiu, un teritoriu care nu se autoguvernează și, prin urmare, nu are capacitatea de a-și exprima consimțământul precum un stat independent. Într-adevăr, pe de o parte, acest argument se întemeiază, în definitiv, pe premisa eronată potrivit căreia poporul din Sahara Occidentală nu s-ar bucura deja de dreptul la autodeterminare întrucât procesul referitor la statutul definitiv al acestui teritoriu nu a fost finalizat, premisă contrară recunoașterii acestui drept de către organismele ONU, constatată de Curte în Hotărârea Consiliul/Frontul Polisario. Pe de altă parte, în ceea ce privește pretinsa lipsă de capacitate a reclamantului și a poporului pe care acesta îl reprezintă de a încheia un tratat privind pescuitul sau de a exercita competențele pe care acesta le implică, nu se poate deduce din principiul efectului relativ al tratatelor, astfel cum a fost interpretat de Curte, că acordul poporului în cauză, în calitate de terț la acordul în litigiu ar trebui să fie el însuși obținut în mod necesar prin intermediul unui tratat (a se vedea în acest sens hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctele 295 și 359-361).

345 *Sexto*, faptul că instituțiile consideră că Regatul Maroc este „puterea administrantă *de facto*” în Sahara Occidentală nu pare a fi o împrejurare de natură să excludă necesitatea consimțământului poporului din acest teritoriu pentru acordul în litigiu. Astfel, întrucât Regatul Maroc exclude la rândul său exercitarea unor asemenea competențe și revendică drepturi suverane asupra teritoriului menționat, poziția sa este ireconciliabilă cu statutul de putere administrantă. În orice caz, chiar admitând că Regatul Maroc ar juca „*de facto*” un astfel de rol în ceea ce privește teritoriul în cauză, această împrejurare nu poate înlătura caracterul necesar al consimțământului poporului din acest teritoriu pentru acordul în litigiu, având în vedere principiul autodeterminării și cel al efectului relativ al tratatelor (a se vedea în acest sens hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctele 362 și 363).

346 *Septimo*, în cadrul analizei calității procesuale active a reclamantului s-a constatat, pe de o parte, că participarea sa la procesul de autodeterminare a Saharei Occidentale nu înseamnă că acesta nu poate reprezenta poporul respectiv în cadrul unui acord între Uniune și Regatul Maroc și, pe de altă parte, că nu rezultă din înscrisurile de la dosar că organismele ONU au recunoscut alte organizații decât reclamantul abilitate să reprezinte poporul în cauză (a se vedea punctele 241 și 243 de mai sus). În consecință, nu era imposibil să se obțină consimțământul acestuia din urmă prin intermediul reclamantului. Argumentul Consiliului și al Comisiei potrivit căruia această ipoteză ar conferi un „drept de veto” acestei organizații cu privire la aplicarea acordului în litigiu pe teritoriul respectiv și în apele sale adiacente nu poate fi decât respins. Astfel, este suficient să reamintim în această privință că, așa cum s-a constatat la punctul 335 de mai sus, nu era de competența Consiliului să decidă dacă era posibil să se renunțe la consimțământul poporului din Sahara Occidentală pentru încheierea acordului în litigiu. În consecință, pretinsa împrejurare potrivit căreia competența reclamantului de a exprima un astfel de consimțământ i-ar conferi acestuia un „drept de veto” în această privință nu poate justifica o asemenea decizie (a se vedea în acest sens hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctul 364).

- 347 Rezultă că elementele referitoare la situația specifică a Saharei Occidentale invocate de Consiliu și de Comisie nu sunt de natură să excludă posibilitatea ca poporul din Sahara Occidentală să își exprime consimțământul cu privire la acord, în calitate de terț la acesta.
- 348 În al treilea rând, astfel cum s-a constatat la punctul 331 de mai sus, scopul consultărilor efectuate de Comisie și de SEAE a fost numai acela de a afla opinia „populației în cauză” cu privire la acordul în litigiu, iar nu consimțământul poporului din Sahara Occidentală cu privire la acesta. În consecință, după cum susține în mod întemeiat reclamantul, aceste consultări nu pot fi considerate ca fiind conforme cu cerințele deduse de Curte din principiul autodeterminării și din principiul efectului relativ al tratatelor (a se vedea în acest sens hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctul 366).
- 349 Argumentația Consiliului, susținut de Regatul Spaniei, de Republica Franceză, de Comisie și de CPMM potrivit căruia consultările în cauză ar respecta principiile relevante ale dreptului internațional nu poate repune în discuție această concluzie.
- 350 În această privință, Consiliul susține pe de o parte că consultarea efectuată de Uniune ar fi în conformitate cu principiile relevante ale dreptului internațional, întrucât ar fi fost realizată cu organisme reprezentative și în scopul obținerii consimțământului. În special, Consiliul a dedus aceste criterii din Convenția nr. 169 a Organizației Internaționale a Muncii (OIM) privind popoarele indigene și tribale, adoptată la Geneva la 27 iunie 1989, și din Declarația Organizației Națiunilor Unite privind drepturile popoarelor indigene, adoptată de Adunarea Generală a ONU la 13 septembrie 2007. Astfel, obiectivul consultării în cauză ar fi fost acela de a asigura o participare cât mai largă a organismelor și organizațiilor care reprezintă populația în cauză. În acest context, Regatul Maroc ar fi consultat în special aleșii regionali, desemnați prin sufragiu universal direct în anul 2015 și dintre care o parte semnificativă provine din triburile locale. Comisia și SEAE ar fi consultat o gamă largă de organizații politice și sociopolitice locale și de reprezentanți ai societății civile, precum și pe reclamant.
- 351 Pe de altă parte, potrivit Consiliului, instituțiile s-ar fi bazat pe un criteriu obiectiv, și anume dacă Acordul de pescuit era sau nu benefic pentru populațiile din Sahara Occidentală, care ar fi în conformitate cu principiile ce pot fi desprinse din scrisoarea din 29 ianuarie 2002 a consilierului juridic al ONU.
- 352 În ceea ce privește argumentația Consiliului vizată la punctul 350 de mai sus, este suficient să se arate că criteriile pe care acesta din urmă le deduce din convenția și din declarația menționate, și anume că orice consultare trebuie efectuată cu organismele reprezentative ale populației în cauză și trebuie să vizeze obținerea consimțământului acestora, nu corespund cerințelor deduse de Curte din principiul autodeterminării și din principiul efectului relativ al tratatelor (a se vedea în acest sens Hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctul 370).
- 353 Astfel, pe de o parte, trebuie amintit că, după cum s-a precizat deja în repetate rânduri, Consiliul nu conferă noțiunii de consimțământ efectele juridice care, în principiu, se atașează acestei noțiuni în dreptul internațional, întrucât, în prezenta cauză, această instituție nu vizează consimțământul unui subiect terț la acordul în litigiu, în sensul punctului 106 din Hotărârea Consiliul/Frontul Polisario, ci opinia majoritar favorabilă a populațiilor locale (a se vedea punctele 328-331 de mai sus). În plus, astfel cum subliniază reclamantul, Comisia nu face referire în raportul din 8 octombrie 2018 la noțiunea de consimțământ. Astfel, aceasta face referire numai la „sprijinul” sau „susținerea” entităților consultate de autoritățile marocane cu ocazia încheierii

acordului în litigiu, precum și la „sprijinul foarte puternic” al „interlocutorilor” săi și al celor ai SEAE pentru „inclusiunea apelor adiacente Saharei Occidentale” (a se vedea în acest sens hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctele 371 și 372).

- 354 Pe de altă parte, trebuie amintit că, astfel cum susține reclamantul, noțiunea de „populație în cauză”, la care se referă instituțiile, nu coincide cu cea de „popor din Sahara Occidentală”, al cărei conținut implică dreptul la autodeterminare (a se vedea punctul 329 de mai sus). În special, în primul rând, trebuie să se arate că scopul consultărilor cu autoritățile locale și regionale efectuate de Regatul Maroc, parte la acordul în litigiu, nu ar fi putut fi acela de a obține consimțământul unui terț la acest acord, ci, cel mult, de a asocia la încheierea acordului respectiv colectivitățile locale și organismele publice interesate care se află sub jurisdicția acestui stat. În al doilea rând, trebuie remarcat faptul că entitățile și organismele consultate de Comisie sunt, cel mult, reprezentative pentru diferite interese socioeconomice și specifice societății civile, fără ca aceste entități sau organisme să se considere ele însele sau să trebuiască să fie considerate organizații reprezentative pentru poporul din Sahara Occidentală și abilitate să exprime consimțământul acestuia, fapt confirmat, de altfel, de criteriile de selecție a acestor entități sau organisme, indicate de Comisie în răspunsurile sale scrise din 25 ianuarie 2021 la întrebările adresate de Tribunal în cadrul unei măsuri de organizare a procedurii (a se vedea în acest sens hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctele 373-379).
- 355 Mai mult, în ceea ce privește argumentele reclamantului referitoare la legăturile dintre entitățile și organismele consultate de Comisie și de SEAE și autoritățile marocane, rezultă din precizările furnizate de Comisie în cadrul răspunsurilor sale scrise din 25 ianuarie 2021 cu privire la statutul și la activitățile entităților și organismelor menționate că majoritatea acestora sunt fie organisme publice de drept marocan care își desfășoară activitatea sub tutela acestor autorități, fie autorități marocane independente și că o parte semnificativă a acestor organisme publice are competențe naționale.
- 356 În plus, astfel cum Comisia însăși precizează în raportul din 8 octombrie 2018, reclamantul și asociațiile care împărtășesc punctul său de vedere au refuzat să participe la consultările pe care aceasta le-a organizat.
- 357 Totuși, pe de o parte, este necesar să se arate că nu se contestă faptul că, după cum arată reclamantul în cadrul replicii, acesta și-a făcut cunoscută opoziția față de încheierea acordului în litigiu. În special, într-o scrisoare din 7 iunie 2018 adresată SEAE, reclamantul a precizat în esență că, în lumina principiilor care, în opinia sa, au fost consacrate de Curte, și anume în special caracterul separat și distinct al Saharei Occidentale și respectarea consimțământului acestui popor ca unic criteriu, nu putea accepta ca aceste schimburi să aibă loc în vederea „unei eventuale includeri a Saharei Occidentale în acordurile negociate între [Uniune] și Regatul Maroc” și în cadrul unui proiect care face referire la „provinciile din sud” și ia în considerare opinia „populației locale” prin intermediul SEAE și al instituțiilor marocane. În consecință, chiar dacă reclamantul nu a fost de acord să participe la consultările organizate de Comisie și de SEAE, Comisia și Consiliul trebuiau să țină seama în mod corespunzător de poziția sa, cu atât mai mult cu cât, spre deosebire de celelalte entități consultate, acesta putea fi considerat în mod legitim ca fiind un „organism reprezentativ” al poporului în cauză.
- 358 Pe de altă parte, trebuie remarcat faptul că, astfel cum arată în esență reclamantul, raportul din 8 octombrie 2018 nu ia în considerare declarația publică din 28 noiembrie 2018, adoptată de 95 de „organizații neguvernamentale ale societății civile sahariene” (The Saharawi civil society NGOs) și anexată la cererea introductivă, în care aceste organizații au solicitat Consiliului și Parlamentului

să nu adopte acordul în litigiu, care, potrivit termenilor utilizați de acestea, urmărește „jefuirea” resurselor piscicole ale poporului din Sahara Occidentală și „inclusiunea ilegală a Saharei Occidentale în domeniul său de aplicare teritorial”.

- 359 Prin urmare, trebuie să se constate că aceste consultări și rezultatele desprinse din acestea în raportul din 8 octombrie 2018 reflectă mai degrabă opiniile instituțiilor și organismelor publice marocane decât pe cele ale organismelor societății civile din Sahara Occidentală. În plus, raportul din 8 octombrie 2018 nu ține seama de punctul de vedere al reclamantului, deși acesta din urmă a făcut cunoscute cu exactitate motivele opoziției sale față de încheierea acordului în litigiu.
- 360 În orice caz, astfel cum a susținut reclamantul, aceste consultări nu au fost efectuate cu „organisme reprezentative” ale poporului din Sahara Occidentală, ci, cel mult, cu „părți interesate” pe care instituțiile puteau, pe de altă parte, să le asocieze la încheierea acordului în litigiu, în conformitate cu tratatele, indiferent de „considerațiile” Curții menționate în considerentul (11) al deciziei atacate (a se vedea în acest sens hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctul 383).
- 361 Rezultă din cuprinsul punctelor 353-360 de mai sus că nu se poate considera că consultările efectuate de Comisie și de SEAE la cererea Consiliului au obținut consimțământul poporului din Sahara Occidentală cu privire la acordul în litigiu, în conformitate cu principiul efectului relativ al tratatelor, astfel cum a fost interpretat de Curte (a se vedea în acest sens Hotărârea pronunțată astăzi, T-279/19, Frontul Polisario/Consiliul, punctul 384).
- 362 În ceea ce privește, în continuare, interpretarea dreptului internațional apărută de Consiliu pe baza scrisorii din 29 ianuarie 2002 a consilierului juridic al ONU, susținută în această privință de Comisie și de Republica Franceză, trebuie să se arate, în primul rând, că instituțiile nu se pot sustrage obligației de a se conforma interpretării date de Curte normelor de drept internațional aplicabile prin înlocuirea acestei interpretări cu criterii diferite, extrase dintr-o astfel de scrisoare care, în plus, nu are un domeniu de aplicare echivalent cu cel al avizelor consultative ale CIJ, în al doilea rând, că scrisoarea menționată se referea la legalitatea contractelor de drept privat încheiate între organisme publice marocane și societăți petroliere, iar nu la legalitatea acordurilor internaționale încheiate de Regatul Maroc, în al treilea rând, că această scrisoare se baza pe analogii cu problema legalității activităților unei puteri administrante în ceea ce privește resursele minerale ale unui teritoriu care nu se autoguvernează, în timp ce, în speță, țara terță în cauză nu poate fi considerată o astfel de putere și, în al patrulea rând, că, în orice caz, din concluziile acestei scrisori rezultă în mod expres că principiile de drept internațional aplicabile impun nu numai ca exploatarea resurselor naturale ale unui astfel de teritoriu să fie în conformitate cu interesele poporului din Sahara Occidentală, ci și cu voința sa (a se vedea în acest sens hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctele 385-389).
- 363 În consecință, Consiliul și Comisia nu se pot baza, în orice caz, pe scrisoarea din 29 ianuarie 2002 a consilierului juridic al ONU pentru a justifica conformitatea consultărilor efectuate cu principiile de drept internațional aplicabile. Astfel, reclamantul susține în mod întemeiat că instituțiile nu puteau substitui cerința exprimării acestui consimțământ, enunțată de Curte la punctul 106 din Hotărârea Consiliul/Frontul Polisario, cu criteriul beneficiilor pe care le aduce acordul în litigiu pentru populația în cauză (a se vedea în acest sens hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctul 390).

- 364 Rezultă din toate cele menționate anterior că, prin adoptarea deciziei atacate, Consiliul nu a luat în considerare în mod suficient toate elementele relevante referitoare la situația din Sahara Occidentală și a considerat în mod greșit că dispunea de o marjă de apreciere pentru a decide dacă trebuie să respecte cerința ca poporul din acest teritoriu să își exprime consimțământul cu privire la aplicarea acordului în litigiu pe teritoriul menționat, în calitate de terț la acest acord, în conformitate cu interpretarea principiului efectului relativ al tratatelor în legătură cu principiul autodeterminării reținută de Curte. În special, *primo*, Consiliul a considerat în mod greșit că situația actuală de pe teritoriul respectiv nu permitea să se verifice existența acestui consimțământ și, în special, prin intermediul reclamantului. *Secundo*, întrucât a considerat că consultările efectuate de Comisie și de SEAE au permis respectarea principiului efectului relativ al tratatelor, astfel cum a fost interpretat de Curte, în special la punctul 106 din Hotărârea Consiliul/Frontul Polisario, Consiliul a interpretat greșit atât domeniul de aplicare al acestor consultări, cât și întinderea cerinței prevăzute la acest punct. *Tertio*, Consiliul a considerat în mod greșit că putea înlocui această cerință cu criteriile pretins enunțate în scrisoarea din 29 ianuarie 2002 a consilierului juridic al ONU. Rezultă că prezentul aspect al celui de al treilea motiv este întemeiat și este de natură să conducă la anularea deciziei atacate (a se vedea în acest sens hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctul 391).
- 365 Rezultă din ansamblul celor menționate anterior că, fără a fi necesar să se statueze cu privire la admisibilitatea noilor probe propuse de reclamant și a elementelor pe care acesta le-a prezentat în mod spontan în urma ședinței de audiere a pledoariilor (a se vedea punctele 89 și 92 de mai sus), și fără a fi necesar să se analizeze cel de al doilea aspect al celui de al treilea motiv, precum și celelalte motive ale cererii introductive, decizia atacată trebuie anulată.

4. Cu privire la menținerea în timp a efectelor deciziei atacate

- 366 În temeiul articolului 264 al doilea paragraf TFUE, Tribunalul poate, în cazul în care consideră că este necesar, să indice care sunt efectele actului anulat, care trebuie considerate ca fiind irevocabile.
- 367 În această privință, rezultă din jurisprudență că efectele unui act atacat, în special decizia de a încheia un acord internațional, pot fi menținute, inclusiv din oficiu, pentru motive de securitate juridică, în cazul în care efectele imediate ale anulării acestui act ar avea consecințe negative grave (a se vedea în acest sens hotărârea pronunțată astăzi, Frontul Polisario/Consiliul, T-279/19, punctele 394 și 396 și jurisprudența citată).
- 368 În speță, este suficient să se arate că anularea cu efect imediat a deciziei atacate poate avea consecințe grave asupra acțiunii externe a Uniunii și poate repune în discuție securitatea juridică a angajamentelor internaționale cu privire la care aceasta și-a dat acordul și care sunt obligatorii pentru instituții și statele membre. Observațiile reclamantului cu privire la cererea Comisiei de aplicare de către Tribunal a articolului 264 al doilea paragraf TFUE nu pot repune în discuție această constatare.
- 369 În aceste împrejurări, se impune aplicarea articolului 264 al doilea paragraf TFUE, menținându-se efectele deciziei atacate pentru o perioadă care să nu depășească termenul prevăzut la articolul 56 primul paragraf din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene sau, în cazul în care a fost introdus un recurs în acest termen, până la pronunțarea hotărârii Curții prin care se soluționează acest recurs.

B. Cu privire la acțiunea în cauza T-356/19

- 370 Cu titlu introductiv, trebuie amintit că, astfel cum s-a arătat la punctul 177 de mai sus, în cauza T-344/19, reclamantul a menționat, în susținerea afectării sale directe prin decizia atacată, că regulamentul atacat nu poate fi interpretat ca fiind o măsură intermediară de natură să împiedice afectarea sa directă prin decizia atacată.
- 371 Totuși, în cadrul prezentei cauze, reclamantul susține că, în ipoteza în care Tribunalul ar considera că regulamentul atacat constituie o astfel de măsură intermediară, acesta formulează prezenta acțiune cu titlu subsidiar.
- 372 Întrebat în ședință cu privire la incidența asupra prezentei acțiuni a afectării sale directe prin decizia atacată în cauza T-344/19, în ipoteza în care Tribunalul ar considera că regulamentul atacat nu împiedică această afectare directă, reclamantul a arătat că, în opinia sa, ar rezulta de aici că nu ar avea calitatea necesară pentru a introduce prezenta acțiune și că, în orice caz, aceasta nu și-ar menține obiectul. În consecință, este necesar să se arate că reclamantul nu a solicitat Tribunalului să constate că acțiunea rămas fără obiect.
- 373 În plus, trebuie arătat că, deși anularea deciziei atacate prin prezenta hotărâre poate împiedica buna executare a regulamentului atacat [a se vedea în acest sens și prin analogie Hotărârea din 4 septembrie 2018, Comisia/Consiliul (Acordul cu Kazahstan), C-244/17, EU:C:2018:662, punctul 51], aceasta nu are ca efect, prin ea însăși, anularea regulamentului menționat. În plus, regulamentul respectiv, a cărui adoptare este anterioară acestei decizii, are ca temei juridic nu decizia ca atare, ci protocolul de punere în aplicare și în special dispozițiile articolului 3 din acesta din urmă privind posibilitățile de pescuit alocate navelor care arborează pavilionul statelor membre, pe care urmărește să le pună în aplicare (a se vedea punctele 71 și 72 de mai sus). În consecință, concluziile reclamantului prin care se solicită anularea regulamentului menționat își mențin obiectul și este necesară pronunțarea cu privire la acestea.
- 374 Fără a prezenta în mod formal o excepție de inadmisibilitate, Consiliul invocă două cauze de inadmisibilitate împotriva prezentei acțiuni, întemeiate, prima, pe lipsa capacității reclamantului de a sta în judecată și, a doua, pe lipsa calității sale procesuale active pentru a introduce o acțiune împotriva actului atacat.
- 375 Este necesar să se analizeze cea de a doua cauză de inadmisibilitate a Consiliului.
- 376 Consiliul concluzionează că regulamentul atacat nu îl afectează în mod direct și individual pe reclamant. Pe de o parte, aceasta susține că regulamentul produce efecte juridice numai în raport cu statele membre, iar nu în raport cu alte persoane. În orice caz, reclamantul nu ar exercita nicio activitate în sectorul economic în discuție și nu s-ar prevala de acesta. Efectele regulamentului menționat asupra situației sale ar fi numai indirecte și politice. Pe de altă parte, Consiliul afirmă că acest act impune adoptarea unor măsuri intermediare de către statele membre și că acestea din urmă au posibilitatea de a nu utiliza toate posibilitățile de pescuit care le sunt alocate. În plus, Consiliul susține că regulamentul atacat nu îl afectează pe reclamant ca urmare a unei situații de fapt care îl individualizează sau datorită unor calități care îi sunt proprii, în special ca urmare a participării sale la negocierile privind statutul Saharei Occidentale, care nu au nicio legătură cu obiectul prezentului litigiu.

- 377 La rândul său, reclamantul susține că este afectat în mod direct și individual de regulamentul atacat. În ceea ce privește, pe de o parte, afectarea sa directă, el susține că, în măsura în care regulamentul respectiv are ca obiect alocarea între statele membre a posibilităților de pescuit care vizează în mod direct exploatarea resurselor piscicole ale poporului din Sahara Occidentală, acesta afectează poporul menționat și, prin urmare, produce efecte directe asupra propriei sale poziții juridice în calitate de unic reprezentant al acestui popor. În plus, punerea în aplicare a regulamentului în cauză ar fi pur automată. Pe de altă parte, în ceea ce privește afectarea sa individuală, reclamantul afirmă că, astfel cum reiese din jurisprudența Curții, numai poporul respectiv își poate da consimțământul cu privire la un acord internațional aplicabil pe teritoriul său și la resursele sale naturale. În opinia sa, acest drept include dreptul poporului în cauză de a se opune alocării, fără consimțământul său, a posibilităților de pescuit pentru resursele sale piscicole. Or, ținând seama de rolul său în exprimarea acestui consimțământ, ar avea calități care îi sunt proprii și de natură să îl individualizeze în raport cu orice altă persoană, astfel încât regulamentul atacat l-ar afecta individual.
- 378 Regatul Spaniei, Republica Franceză și Comisia susțin în esență argumentația Consiliului. Totuși, Comisia precizează că, în opinia sa, regulamentul atacat, ținând seama de efectele sale limitate, nu produce nici măcar efecte indirecte sau politice asupra situației reclamantului. La rândul său, Regatul Spaniei subliniază că reclamantul nu este lipsit de dreptul său la o protecție jurisdicțională efectivă, pe care îl va putea exercita, dacă este cazul, în ceea ce privește actele de punere în aplicare a regulamentului menționat.
- 379 Cu titlu introductiv, este necesar să se sublinieze de la bun început că condițiile de admisibilitate a unei acțiuni formulate de o persoană fizică sau juridică împotriva regulamentului atacat trebuie stabilite în funcție de natura specifică a acestui act, iar nu în funcție de natura deciziei atacate în cauza T-344/19.
- 380 În această privință, trebuie subliniat că, spre deosebire de o decizie de încheiere a unui acord internațional, precum decizia atacată în cauza T-344/19, regulamentul atacat, care a fost adoptat în vederea punerii în aplicare în Uniune a acordului în litigiu, nu este un element constitutiv al expresiei unui acord de voințe al unor subiecte de drept internațional, ci un act cu aplicabilitate generală adoptat în cadrul competențelor interne ale Uniunii, obligatoriu în toate elementele sale și aplicabil în mod direct în fiecare stat membru, în conformitate cu definiția noțiunii de „regulament” prevăzută la articolul 288 al doilea paragraf TFUE.
- 381 Astfel, în măsura în care alocă fiecărui stat membru posibilitățile de pescuit prevăzute la articolul 3 din protocolul de punere în aplicare, regulamentul atacat se aplică unor situații determinate în mod obiectiv și produce efecte juridice în privința unor categorii de persoane avute în vedere în mod general și abstract (a se vedea în acest sens și prin analogie Hotărârea din 10 martie 2020, IFSUA/Consiliul, T-251/18, EU:T:2020:89, punctul 35).
- 382 Or, regulamentul atacat se întemeiază pe articolul 43 alineatul (3) TFUE, care nu face referire nici la procedura legislativă ordinară, nici la procedura legislativă specială și, în plus, prevede adoptarea unor măsuri de către Consiliu fără a menționa participarea Parlamentului. Prin urmare, un astfel de regulament nu poate constitui un act legislativ (a se vedea în acest sens Hotărârea din 6 septembrie 2017, Slovacia și Ungaria/Consiliul, C-643/15 și C-647/15, EU:C:2017:631, punctele 58-62). În consecință, un astfel de act cu aplicabilitate generală, care nu este un act legislativ, constituie un act de reglementare, ceea ce implică doar faptul de a verifica, în conformitate cu articolul 263 al patrulea paragraf al treilea segment de teză TFUE, că acesta îl privește în mod direct pe reclamant și că nu implică măsuri de executare (a se vedea în acest sens

Hotărârea din 6 noiembrie 2018, *Scuola Elementare Maria Montessori/Comisia, Comisia/Scuola Elementare Maria Montessori și Comisia/Ferracci*, C-622/16 P-C-624/16 P, EU:C:2018:873, punctele 22 și 28, și Hotărârea din 10 martie 2020, *IFSUA/Consiliul*, T-251/18, EU:T:2020:89, punctele 32-36 și jurisprudența citată).

- 383 În această privință, astfel cum s-a arătat la punctul 179 de mai sus, condiția afectării directe trebuie analizată în lumina a două criterii, și anume, pe de o parte, măsura contestată a Uniunii trebuie să producă în mod direct efecte asupra situației juridice a reclamantului și, pe de altă parte, ea nu trebuie să lase nicio putere de apreciere destinatarilor care sunt însărcinați cu punerea sa în aplicare, aceasta având un caracter pur automat și decurgând numai din reglementarea Uniunii, fără aplicarea altor norme intermediare.
- 384 În ceea ce privește primul dintre aceste criterii, este necesar să se arate că regulamentul atacat urmărește doar să aloce între statele membre posibilitățile de pescuit stabilite la articolul 3 din protocolul de punere în aplicare.
- 385 Astfel, regulamentul atacat nu poate produce prin el însuși efecte asupra determinării acestor posibilități de pescuit și, cu atât mai puțin, asupra determinării zonei de pescuit care face obiectul Acordului de pescuit în ansamblul său ori a zonelor de gestionare stabilite în cadrul zonei de pescuit menționate în funcție de diferitele categorii de pescuit aplicabile.
- 386 Pe de altă parte, un astfel de act, adoptat în cadrul exercitării competențelor interne ale Uniunii, privește numai relațiile dintre Uniune și statele sale membre, iar nu relațiile dintre Uniune și Regatul Maroc sau relațiile acesteia cu poporul din Sahara Occidentală. Astfel, deși determinarea posibilităților de pescuit pentru navele care arborează pavilionul statelor membre în zona de pescuit stabilită prin Acordul de pescuit implică un schimb de drepturi și obligații reciproce între părțile la acest acord, alocarea acestor posibilități între statele membre este o chestiune pur internă a Uniunii, care nu ține de competența statului terț menționat mai sus și care nici nu poate afecta prin ea însăși poporul respectiv.
- 387 În mod cert, astfel cum susține reclamantul, posibilitățile de pescuit atribuite statelor membre prin regulamentul atacat pot viza exploatarea resurselor piscicole din apele adiacente Saharei Occidentale, cel puțin cele referitoare la categoriile de pescuit 3-6 prevăzute în fișele tehnice de pescuit corespunzătoare.
- 388 Totuși, această exploatare a resurselor piscicole din Sahara Occidentală nu rezultă în sine din alocarea acestor posibilități de pescuit între statele membre efectuată prin regulamentul atacat, ci din determinarea zonei de pescuit și a limitelor zonelor de gestionare din cadrul său efectuată prin acordul în litigiu, determinare care include apele adiacente acestui teritoriu.
- 389 În consecință, chiar dacă reclamantul susține în mod întemeiat, pe de o parte, că exploatarea resurselor piscicole din Sahara Occidentală afectează poporul din acest teritoriu și, pe de altă parte, că exploatarea respectivă îl afectează, în calitate de reprezentant legitim al poporului menționat, nu se poate deduce de aici, totuși, că regulamentul atacat produce efecte în mod direct asupra situației sale juridice în această privință. Prin urmare, primul criteriu al afectării directe nu este îndeplinit în prezenta cauză.

- 390 În plus, în ceea ce privește cel de al doilea criteriu, desigur, contrar celor afirmate de Consiliu, regulamentul atacat nu necesită în sine adoptarea vreunei măsuri intermediare, întrucât alocarea posibilităților de pescuit între statele membre prezintă un caracter pur automat, care decurge în mod direct din articolul 1 alineatul (1) din acest regulament.
- 391 Totuși, trebuie să se constate că, din cauza celorlalte măsuri necesare pentru executarea acordului în litigiu, inclusiv a protocolului de punere în aplicare a acestuia, efectul regulamentului atacat asupra exploatării resurselor piscicole care fac obiectul acordului menționat nu poate fi, în orice caz, decât unul foarte indirect.
- 392 Astfel, după cum precizează Consiliul, dreptul unei nave care arborează pavilionul unui stat membru interesat de a exploata resursele piscicole care fac obiectul acordului în litigiu este supus, în plus, unei proceduri de autorizare, reglementată de articolele 10 și 11 din Regulamentul (UE) 2017/2403 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 decembrie 2017 privind gestionarea sustenabilă a flotelor de pescuit externe și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1006/2008 al Consiliului (JO 2017, L 347, p. 81), procedură care necesită adoptarea de măsuri de către statele membre, de către Comisie și de către Regatul Maroc. Pe de altă parte, după cum indică și Consiliul, din articolul 12 din același regulament rezultă că statele membre nu pot utiliza toate posibilitățile de pescuit care le sunt alocate.
- 393 În orice caz, astfel cum s-a concluzionat la punctul 259 de mai sus, reclamantul este afectat în mod direct de decizia atacată în cauza T-344/19, în măsura în care aceasta privește încheierea acordului în litigiu și se aplică în Sahara Occidentală și în apele adiacente, indiferent de măsurile adoptate de Uniune pentru punerea sa în aplicare. Astfel, o măsură de punere în aplicare a acordului respectiv, precum regulamentul atacat, nu are niciun rol în aplicarea acordului menționat în apele adiacente teritoriului în cauză și, prin urmare, în cazul resurselor piscicole ale acestuia, punere în aplicare ce rezultă din dispozițiile acestui acord în mod automat și fără adoptarea unor norme intermediare.
- 394 Rezultă din cele ce precedă că reclamantul nu este afectat direct de regulamentul atacat. În consecință, prezenta acțiune nu este admisibilă și trebuie respinsă ca atare.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 395 În conformitate cu articolul 134 alineatul (1) din Regulamentul de procedură, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată.
- 396 Întrucât Consiliul a căzut în pretenții în cauza T-344/19, se impune obligarea sa la plata cheltuielilor de judecată în această cauză, în conformitate cu concluziile reclamantului.
- 397 Întrucât reclamantul a căzut în pretenții în cauza T-356/19, se impune obligarea sa la plata cheltuielilor de judecată în această cauză, în conformitate cu concluziile Consiliului.
- 398 În conformitate cu articolul 138 alineatul (1) din Regulamentul de procedură, Regatul Spaniei, Republica Franceză și Comisia suportă propriile cheltuieli de judecată.
- 399 Potrivit articolului 138 alineatul (3) din Regulamentul de procedură, Tribunalul poate decide ca un intervenient, altul decât cei menționați la alineatele (1) și (2), să suporte propriile cheltuieli de judecată.

400 În speță, este necesar să se stabilească faptul că CPMM suportă propriile cheltuieli de judecată în cauza T-344/19.

Pentru aceste motive,

TRIBUNALUL (Camera a noua extinsă)

declară și hotărăște:

- 1) **Anulează Decizia (UE) 2019/441 a Consiliului din 4 martie 2019 privind încheierea Acordului de parteneriat în domeniul pescuitului sustenabil dintre Uniunea Europeană și Regatul Maroc, a protocolului său de punere în aplicare și a schimbului de scrisori care însoțește acordul.**
- 2) **Efectele Deciziei 2019/441 se mențin pentru o perioadă care nu poate depăși termenul prevăzut la articolul 56 primul paragraf din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene sau, în cazul în care a fost introdus un recurs în acest termen, până la pronunțarea hotărârii Curții prin care se soluționează acest recurs.**
- 3) **Respinge acțiunea în cauza T-356/19.**
- 4) **Consiliul Uniunii Europene suportă, pe lângă propriile cheltuieli de judecată, cheltuielile de judecată efectuate de Front populaire pour la libération de la Saguia el-Hamra et du Rio de oro (Frontul Polisario) în cauza T-344/19.**
- 5) **Frontul Polisario suportă, pe lângă propriile cheltuieli de judecată, cheltuielile de judecată efectuate de Consiliu în cauza T-356/19.**
- 6) **Regatul Spaniei, Republica Franceză și Comisia Europeană suportă propriile cheltuieli de judecată.**
- 7) **Chambre des pêches maritimes de la Méditerranée, Chambre des pêches maritimes de l'Atlantique Nord, Chambre des pêches maritimes de l'Atlantique Centre și Chambre des pêches maritimes de l'Atlantique Sud suportă propriile cheltuieli de judecată în cauza T-344/19.**

Costeira

Gratsias

Kancheva

Pronunțată în ședință publică la Luxemburg, la 29 septembrie 2021.

Semnături

Cuprins

I.	Istoricul litigiului	3
A.	Contextul internațional	3
B.	Acordul de asociere și Acordul de pescuit din anul 2006	7
1.	Acordul de asociere	7
2.	Acordul de pescuit din anul 2006	8
C.	Litigii în legătură cu Acordul de asociere	8
1.	Cauzele T-512/12 și C-104/16 P	8
2.	Cauza C-266/16	10
3.	Ordonanțele în cauzele T-180/14, T-275/18, T-376/18	12
D.	Decizia atacată și acordul în litigiu	13
E.	Regulamentul atacat	17
II.	Procedura și concluziile părților	19
III.	În drept	22
A.	Cu privire la acțiunea în cauza T-344/19	22
1.	Cu privire la admisibilitatea anumitor anexe la replică	23
2.	Cu privire la admisibilitatea acțiunii	23
a)	Cu privire la domeniul de aplicare teritorial al acordului în litigiu	23
b)	Cu privire la domeniul de aplicare al cererilor în anulare	26
c)	Cu privire la prima cauză de inadmisibilitate invocată de Consiliu, întemeiată pe lipsa capacității reclamantului de a sta în judecată	28
d)	Cu privire la validitatea mandatului acordat de reclamant avocatului său	33
e)	Cu privire la cea de a doua cauză de inadmisibilitate invocată de Consiliu, întemeiată pe lipsa calității procesuale active a reclamantului	35
1)	Cu privire la afectarea directă a reclamantului	35
i)	Cu privire la îndeplinirea de către reclamant a primului criteriu al afectării directe, potrivit căruia măsura contestată trebuie să aibă un efect direct asupra situației sale juridice	36

– Cu privire la primul aspect al argumentației Consiliului, referitor la efectele juridice intrinseci ale unei decizii de a încheia un acord internațional în numele Uniunii	37
– Cu privire la cel de al doilea aspect al argumentației Consiliului, referitor la efectele juridice specifice ale acordului în litigiu, având în vedere aplicarea teritorială a acestuia în Sahara Occidentală și în apele adiacente	39
– Cu privire la cel de al treilea aspect al argumentației Consiliului, întemeiat pe absența unei modificări a situației juridice a reclamantului, ținând seama de rolul său limitat la participarea la procesul de autodeterminare a Saharei Occidentale	46
ii) Cu privire la cel de al doilea criteriu al afectării directe, referitor la caracterul pur automat al punerii în aplicare a măsurii contestate, care rezultă numai din reglementarea Uniunii	50
2) Cu privire la afectarea individuală a reclamantului	51
3. Cu privire la temeinicia acțiunii	52
a) Cu privire la primul motiv, întemeiat pe necompetența Consiliului de a adopta decizia atacată	52
b) Cu privire la cel de al treilea motiv, întemeiat în esență pe încălcarea de către Consiliu a obligației sale de a respecta cerințele deduse de jurisprudență din principiul autodeterminării și din principiul efectului relativ al tratatelor	53
1) Cu privire la argumentele Consiliului, ale Republicii Franceze, ale Comisiei și ale CPMM referitoare la caracterul inoperant al celui de al treilea motiv	55
2) Cu privire la temeinicia argumentelor invocate de reclamant în susținerea prezentului motiv	57
i) Cu privire la primul aspect al celui de al treilea motiv, întemeiat pe imposibilitatea ca Uniunea și Regatul Maroc să încheie un acord aplicabil în Sahara Occidentală	58
ii) Cu privire la cel de al treilea aspect al celui de al treilea motiv, întemeiat pe încălcarea cerinței potrivit căreia poporul din Sahara Occidentală trebuia să își dea consimțământul pentru acordul în litigiu, în calitate de terț la acesta, în sensul principiului efectului relativ al tratatelor	59
– Cu privire la aplicarea principiului efectului relativ al tratatelor în prezenta cauză	59
– Cu privire la consultările desfășurate de Consiliu și de Comisie pentru a se conforma interpretării principiului efectului relativ al tratatelor reținute în Hotărârile Consiliul/Frontul Polisario și Western Sahara Campaign UK	62

– Cu privire la aspectul dacă sensul special conferit noțiunii de consimțământ în decizia atacată este compatibil cu interpretarea principiului efectului relativ al tratatelor reținută de Curte în Hotărârile Consiliul/Frontul Polisario și Western Sahara Campaign UK	65
4. Cu privire la menținerea în timp a efectelor deciziei atacate	71
B. Cu privire la acțiunea în cauza T-356/19	72
Cu privire la cheltuielile de judecată	75